GEMEENTE Drimmelen

Voorjaarsnota 2020

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE **4**

VOORWOORD **6**

Voorwoord 7

SAMENVATTING **9**

Samenvatting 10

PROGRAMMA'S **14**

1. Burger en bestuur 15
Inleiding 15
1.1 Dienstverlening 15
1.2 Burger en politiek 16
1.3 Dorpsgericht werken 17
1.4 Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing 18
1.5 Bestuursondersteuning 18
Financiële afwijkingen 19
2. Openbare ruimte 21
Inleiding 21
2.1 Integraal en burgergericht werken 21
2.2 Wegen en verkeer 23
2.3 Groen en speelvoorzieningen 27
2.4 Water 28
Financiële afwijkingen 29
Voortgang kapitaalgoederen (kredieten) 35
Investeringsprognose 2021-2025 41
3. Ruimte, wonen en economie 48
Inleiding 48
3.1 Versterken vrijetijdseconomie 48
3.2 Versterken economische structuur 49
3.3 Wonen 50
3.4 Duurzaamheid 50
3.5 Leefomgeving 50
Financiële afwijkingen 53
Voortgang kapitaalgoederen (kredieten) 65
Investeringsprognose 2021-2025 65
4. Sociaal domein 67
Inleiding 67
4.1 Opgroeien en opvoeden 67
4.2 Zorg voor kwetsbare burgers 69
4.3 Participatie door werk en maatschappelijke inzet 73
4.4 Sport en bewegen 75
4.5 Sociaal culturele accommodaties 76

Financiële afwijkingen 77
Voortgang kapitaalgoederen (kredieten) 88
Investeringsprognose 2021-2025.....88
Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering 90
Financiële afwijkingen 90
Voortgang kapitaalgoederen (kredieten) 95
Investeringsprognose 2021-2025.....97
Overhead 100
Financiële afwijkingen 100
Voortgang kapitaalgoederen (kredieten) 102
Investeringsprognose 2021 – 2025 102

PARAGRAFEN 108

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 109
Inleiding 109
Inventarisatie van de risico's 109

BIJLAGEN 112

1. Begrotingswijziging 113
1. Begrotingswijziging 113
2. Investeringsprognose 2021 - 2025 114
2. Investeringsprognose 2021 - 2025 114

Voorwoord

Voorwoord

Met haar Voorjaarsnota legt het college verantwoording aan de raad af over de uitvoering van het beleid tot en met het eerste kwartaal 2020. Het college doet verslag van situaties waarin de uitvoering van het beleid of de financiering daarvan sterk afwijkt van de begroting. Waarbij het college verwacht dat herstel van de situatie binnen de looptijd of het financieel kader van de begroting niet mogelijk zal zijn (afwijkingscategorie rood).
Daarnaast informeert het college de raad over situaties waarin de uitvoering van het beleid of de financiering daarvan in zekere mate afwijkt van de begroting. Alle inspanningen zijn gericht op het herstellen van de situatie binnen de looptijd of het financieel kader van de begroting (afwijkingscategorie oranje).
Tot slot licht het college situaties toe waarin weliswaar niet van de begroting wordt afgeweken maar waarvan het college het toch relevant vindt om de raad daarover te informeren.
De Financiële Commissie heeft in haar vergadering van 12 februari 2020 in overweging gegeven om de Voorjaarsnota te beperken tot het rapporteren van de beleids- en financiële afwijkingen. En afstand te doen van de paragrafen die voorheen deel uitmaakten van de Voorjaarsnota. Het college heeft die overweging overgenomen. Wel vindt het college van belang dat de raad op de hoogte is van de risico's die beleids- of financiële doelstellingen (kunnen) bedreigen. Om die reden is de Voorjaarsnota voorzien van een risicoparagraaf.

Structurele en incidentele baten en lasten

Een zuivere toepassing van het onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten conform het Besluit Begroting en Verantwoording en de interpretatie daarvan door de provincie als financieel toezichthouder zorgt voor het aanmerken van lasten als structureel waar die in de begroting als incidenteel waren geduid.
Hierdoor ontstaat in 2020 een significant structureel tekort. Vanaf 2021 is door deze zuivere benaderingswijze nauwelijks meer sprake van incidentele baten en lasten. Dit past bij het BBV, dat ervan uitgaat dat slechts in uitzonderingssituaties sprake kan zijn van incidentele baten en lasten.

COVID-19

Het kabinet heeft tijdelijke financiële regelingen getroffen om de economie te ondersteunen en zoveel mogelijk banen te behouden. Zo voeren gemeenten de Overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) uit. Gemeenten werden hiervoor tot 1 juni 2020 volledig door het Rijk gecompenseerd. Een landelijke regiegroep rapporteert medio juli over het vervolg van de compensatie van medeoverheden voor de nadelige gevolgen van de COVID-19 uitbraak.

Verdeelsystematiek Gemeentefonds

Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft een herziening van de verdeelsystematiek van het Gemeentefonds aangekondigd. De resultaten van twee landelijke onderzoeken maken duidelijk dat kleinere gemeenten met het profiel van Drimmelen door die herziening financieel benadeeld zullen gaan worden. Dat nadeel wordt uitgedrukt in een bedrag per inwoner per jaar.
Op basis van de nu bekende informatie gaat het college ervan uit dat dit nadeel vanaf 2024 structureel € 15 euro per inwoner per jaar zal zijn. Voor het

overgangsjaar 2023 gaat het college uit van een financieel nadeel van € 10 per inwoner per jaar.
Deze bedragen zijn verwerkt in de Voorjaarsnota 2020. Voorzichtigheidshalve neemt het college daarnaast vanaf 2023 € 15 per inwoner per jaar op in de risicoparagraaf, waarbij het college inschat dat dit risico daadwerkelijk op zal treden laag is.

Samenvatting

Samenvatting

In deze samenvatting worden de situaties genoemd waar de uitvoering van het beleid of de financiering daarvan sterkt afwijkt van de begroting. Waarbij het college verwacht dat herstel binnen de looptijd of het financieel kader van de begroting niet mogelijk zal zijn (afwijkingscategorie rood).

Beleidsafwijkingen

Programma 1 Burger en Bestuur

Binnen Burger en Bestuur is sprake van de volgende belangwekkende beleidsmatige afwijkingen of afwijkingen in het tempo van de uitvoering van het voorgenomen beleid:

- Ondermijning: als gevolg van de COVID-19 uitbraak zijn integrale veiligheidsacties opgeschort. Geplande bijeenkomsten en opleidingen over ondermijning zijn vervallen of uitgesteld.

Programma 2 Openbare Ruimte

Binnen Openbare Ruimte is sprake van de volgende belangwekkende beleidsmatige afwijkingen of afwijkingen in het tempo van de uitvoering van het voorgenomen beleid:

- Toegankelijkheid openbaar vervoer: de uitbraak van COVID-19 zorgt voor uitstel van trainingen en cursussen voor senioren tot het najaar van 2020. De OV-opstapdag slaan we dit jaar over.
- Fietsveilig maken Hoofdstraat Terheijden: vanwege het ontbreken van een budget is de voorbereiding van het werk nog niet gestart. Het college vraagt daarom bij de VJN om een voorbereidingskrediet.
- Fietsveilig maken Zeggelaan Terheijden: het college verwacht dat het uitvoeringskrediet dat door de raad is toegekend niet toereikend zal zijn. De voorbereidingsfase zal dit duidelijk moeten maken.

Programma 3 Ruimte, Wonen en Economie

Binnen Ruimte, Wonen en Economie is sprake van de volgende belangwekkende beleidsmatige afwijking in het tempo van de uitvoering van het voorgenomen beleid:

- Omgevingswet: de inwerkingtredingdatum van deze nieuwe wet wordt door het uitbreken van COVID-19 uitgesteld naar vermoedelijk 1 januari 2022. Dit geeft meer ruimte voor onder meer het aansluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Via een raadsbrief bent u nader ingelicht.

Programma 4 Sociaal Domein

Binnen Sociaal Domein is sprake van de volgende belangwekkende beleidsmatige afwijkingen of afwijkingen in het tempo van de uitvoering van het voorgenomen beleid:

- Jeugdzorg: het aantal jeugdigen in een ‘zo thuis mogelijke situatie’ (ambulant, pleegzorg, gezinshuizen) neemt toe. Ook de behoefte aan zwaardere vormen van jeugdzorg (verblijfszorg, landelijke functies) blijft toenemen. Het college is voornemens om in 2020 en in samenwerking met Geertruidenberg een taskforce jeugd aan te stellen. Deze taskforce krijgt als opdracht lokaal beheersmaatregelen tot uitvoering te brengen, als verscherping van de beheersmaatregelen die eerder regionaal werden afgesproken.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel zijn de financiële afwijkingen opgenomen. Te zien is dat het exploitatieresultaat voor 2020 voordelig wordt beïnvloed voor een bedrag van € 563.000,-. In de hierna volgende jaren dreigt een tegenovergestelde beweging. Onder de tabel zijn de afwijkingen met een effect op het jaarresultaat van € 100.000,- en hoger toegelicht.

Meerjarenperspectief										(bedragen x € 1.000)	
Nr.	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Progr.	2020		2021		2022		2023		2024	
1	Begroting brandweer en RWB	1	22	V	18-	N	11	V	40	V	40	V
2	Reservemutaties incidentele lasten	1	-28	N	-28	N						
3	Onderhoud wegen	2	55	V	198	V	156	V	146	V	136	V
4	Openbare verlichting	2	234	V	251	V	241	V	233	V	224	V
5	Civiele kunstwerken	2	40	V	40	V	40	V	40	V	40	V
6	Aankoop grond Zoutendijk	2	95	V								
7	Renovatie openbaar groen	2	316	V	113	V	69	V	57	V	46	V
8	Reserve Speelruimte	2	53	V								
9	Wegenlegger	2			17-	N						
10	Watergangen	2	-40	N	-40	N	-40	N	-40	N	-40	N
11	Land- en tuinbouwgronden / overige grondzaken	3	220	V	8-	N	8-	N	8-	N	8-	N
12	Omgevingsdienst Midden en West-Brabant	3			-16	N	-16	N	-16	N	-16	N
13	Project Actualisatie geurbelasting	3	16-	N								
14	Grondbedrijf: onderzoek	3	-30	N								
15	Reserve Behoud gemeentelijke monumenten (opheffen)	3	76	V								
16	Reserve herziening bestemmingsplannen (opheffen)	3	-8	N	-43	N	27	V	27	V	27	V
17	Omgevingswet	3			125-	N	175-	N	175-	N	175-	N
18	Vervanging stroomkasten (vervangingsinvestering)	3					-15	N	-15	N	-15	N
19	Participatie	4	20-	N	30-	N	63-	N	95-	N	128-	N
20	Sociale werkvoorziening	4	-8	N	-135	N	-83	N	-123	N	-100	N
21	Bijzondere bijstand: meer aanvragen	4	35-	N	35-	N	35-	N	35-	N	35-	N
22	WMO	4	11	V	-72		-63		-63		-63	
23	Inburgering - meicirculaire 2020	4	54-	N	35-	N	77-	N	85-	N	85-	N
24	Begroting RWB 2021 - KCV Deeltaxi	4	0	N	-52	N	-51	N	-176	N	-181	N
25	Jeugdzorg	4	378-	N	354-	N	304-	N	254-	N	254-	N
26	Jeugdzorg: zorgoverdracht Jutzt	4	-161	N								
27	Leerlingenvervoer	4	30-	N								
28	Onderwijsbegeleiding	4	28	V								
29	Zwembaden	4	20-	N	30	V	30	V	30	V	30	V
30	Buitensport	4	492	V	56	V	-21	N	62	V	180	V
31	Extra dagdelen inkoopbureau	Alg D	65-	N								
32	Dividend BNG	Alg D	-58	N	-58	N	-58	N	-58	N	-58	N
33	Gemeentefonds na aftrek prijscompensatie	Alg D	411	V	819	V	1.315	V	815	V	389	V
34	Personeelskosten (incl indexering)	Alg D	-107	N	-425	N	-466	N	-474	N	-474	N
35	Automatisering / ICT	Alg D	25-	N	53	V	11	V	44	V	99	V
36	Besparingspotentieel	Alg D			217	V	247	V	247	V	247	V
37	Reservemutaties i.r.t. incidentele lasten	O	102-	N	52-	N						
38	Overige personeelskosten	O	-228	N	-14	N	-14	N	-14	N	-14	N
39	Gemeentehuis (o.a. verduurzaming)	O	11	V	7	V						
40	Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)	Div. Prg.	-80	N	-80	N	-80	N	-80	N	-80	N
	Diversen per saldo		8-	N	26-	N	78-	N	58-	N	63-	N
Totaal			**563**	**V**	**122**	**V**	**502**	**V**	**-28**	**N**	**-329**	**N**

Programma 2 Openbare Ruimte

3/Onderhoud wegen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat rehabilitatie (reconstructie) van wegen niet ten laste van het exploitatieresultaat mag worden gebracht. Die werkzaamheden zijn een investering waarover afgeschreven moet worden.

4/Openbare verlichting

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat vervanging van lichtmasten en armaturen niet ten laste van het exploitatieresultaat mag worden gebracht. Die vervanging is een investering waarover afgeschreven moet worden.

7/Renovatie openbaar groen

Het renoveren van openbaar groen dient conform het BBV geactiveerd en

afgeschreven te worden en ook deze aanpassing beïnvloedt het exploitatieresultaat 2020 positief.

Programma 3 Ruimte, Wonen en Economie

11/Land- en tuinbouwgronden en overige grondzaken

In het voorjaar zijn reguliere eeuwigdurende pachtgronden verkocht. Het betreft gronden die niet in beeld waren voor toekomstige ontwikkelingen. De eenmalige verkoopopbrengst bedroeg € 109.000,-.

17/Omgevingswet

Voor de digitaliseringsopgave en het functioneel beheer van de applicatie Squit is aanvullend budget nodig: € 125.000 in 2021 en € 175.000 vanaf 2022.

Programma 4 Sociaal Domein

20/Sociale werkvoorziening

WAVA/MidZuid heeft haar bedrijfsplan geactualiseerd. En onder meer een reëler beeld afgegeven van het verloop van het aantal te bedienen cliënten. De verwachte gemeentelijke bijdrage is hierop aangepast.

25/Jeugdzorg

Eerder in deze samenvatting schreven wij over de blijvend groeiende behoefte aan jeugdzorg, hetgeen niet alleen lokaal of regionaal maar ook op nationaal niveau speelt. Die groeiende behoefte zorgt voor een toename van het budget dat nodig is om aan alle jeugdigen en jongeren passende zorg te bieden.

26/Jeugdzorg – zorgoverdracht Juzt

De laatste versie van de business case die toezicht op de balansafwikkeling van voormalig jeugdzorg-aanbieder Juzt impliceert een hogere bijdrage van de WBO-gemeenten. Wel blijft de bijdrage van de gemeente Drimmelen nog altijd binnen het bedrag van de overeenkomst over de verdeling van de kosten en risico's die aan de raad is voorgelegd.

30/Buitensport

Het BBV schrijft voor dat groot onderhoud aan sportvoorzieningen niet uit een reserve maar uit een onderhoudsvoorzieningen gedekt moeten worden. De bestaande reserve vervalt en het saldo van de reserve valt vrij ten gunste van het resultaat van dit jaar.

Algemene dekkingsmiddelen

33/Gemeentefonds

De meicirculaire 2020 kende een meevallend financieel effect. Dit effect is vooral besloten in het vastklikken van de zogeheten accressen en een hoger uitvallende indexering.

Overhead

34/Personeelskosten

Door een bedrijfsongeval zijn we volgens de Wet Verbetering Poortwachter verplicht om passend werk te zoeken voor de betreffende medewerker. Dit brengt extra kosten met zich mee.

35/Reservemutaties i.r.t. incidentele lasten

Het BBV beschouwt het regelmatig actualiseren van het personele functieboek en de verloning van een gelukscoördinator niet als incidentele maar als structurele lasten. Lasten die dus niet, zoals begroot, via een onttrekking uit de Algemene Reserve gedekt mogen worden maar ten laste van het exploitatieresultaat gebracht moeten worden.

36/Stelpost bezuinigingen
Voor het behoud van een gezonde financiële positie hebben het college en het management team een besparingspotentieel op enkele terreinen geïdentificeerd. Afslanking op die terreinen leidt niet tot een vermindering van de kwaliteit van de dienstverlening of schade aan kritische organisatieprocessen.

Resultaat

De financiële afwijkingen leiden tot een bijstelling van de financiële meerjarenraming. Het begrote exploitatietekort in 2020 verbetert van een tekort van € 404.000 naar een overschot van € 159.000. Ook voor de jaren daarna is sprake van sluitende exploitaties.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2020		2021		2022		2023		2024	
Vastgestelde begroting 2020	**0**	-	**156**	**V**	**187**	**V**	**473**	**V**	**704**	**V**
Financiële gevolgen Najaarsnota 2019	404-	N	10-	N	10-	N	10-	N	10-	N
Begrotingssaldo voor Voorjaarsnota 2020	**404-**	**N**	**146**	**V**	**177**	**V**	**462**	**V**	**693**	**V**
Financiële gevolgen Voorjaarsnota 2020	563	V	122	V	502	V	28-	N	329-	N
Verwacht begrotingssaldo	**159**	**V**	**268**	**V**	**679**	**V**	**435**	**V**	**364**	**V**
Saldo van incidentele baten en lasten	1.964-	N	85-	N	25	V	-	-	-	-
Structurele begrotingssaldo	**1.804-**	**N**	**183**	**V**	**704**	**V**	**435**	**V**	**364**	**V**

Zoals al in het voorwoord is opgemerkt leidt de zuivere toepassing van het onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten in 2020 tot een significante verslechtering van het structureel begrotingssaldo. Dat effect is ook - maar in veel mindere mate - merkbaar in 2021.
Vanaf 2022 ontstaat een situatie waarin het exploitatieresultaat (nagenoeg) gelijk is aan het structurele resultaat. Incidentele baten en lasten zijn dan nog de uitzondering.

Programma's

1. Burger en bestuur

Inleiding

De hoofddoelstelling van het programma is:
Drimmelen is een veilige gemeente waarin de inwoners, bedrijven en organisaties/verenigingen samen leven, werken en genieten.
In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! staat:
Drimmelen is een veilige gemeente waarin inwoners, bedrijven, organisaties en verenigingen samen leven, werken en genieten. De dienstverlening en service zijn belangrijk. De gemeente is open en benaderbaar. We communiceren met een tijdige, duidelijke boodschap en zijn zo transparant mogelijk. Het dorpsgericht werken is meer dan een subsidieregeling en dit succes zetten we voort met de nadruk op burger- en overheidsparticipatie en een gezamenlijke toekomstvisie.
Het programma is uitgewerkt in vijf thema's. De doelstellingen zijn uitgewerkt in de volgende thema's en bijbehorende subdoelstellingen:

1. Dienstverlening
2. Burger en politiek
3. Dorpsgericht werken
4. Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing
5. Bestuursondersteuning.

1.1 Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Vergroten digitale mogelijkheden

Wat gaan we daarvoor doen?

Vaststellen van het ambitieplan dienstverlening en informatievoorziening en hieraan uitvoering geven in 2020
In 2019 stelde de raad de Visie op Dienstverlening vast. Dit visiedocument is een leidraad voor het Ambitieplan Dienstverlening en Informatievoorziening. In het Ambitieplan beschrijven we vanuit verschillende invalshoeken hoe we de dienstverlening en digitale transformatie in Drimmelen realiseren.
Portefeuillehouder: Harry Bakker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Het opstellen van het Ambitieplan, als onderdeel van de uitwerking van het Visiedocument Dienstverlening, heeft vertraging opgelopen. Dit heeft vooral te maken met personele uitval (externe inhuur) en met het Coronavirus; werving loopt hierdoor een aantal maanden vertraging op. Er is echter wel een aantal zaken in gang gezet om het Ambitieplan voor te bereiden en nu reeds concreet uit te werken, denk aan het Onderzoek telefonische bereikbaarheid, afstemming met gemeente Breda over samenwerking/gezamenlijke aanschaf telefonie en het onderzoek inhuur

derden (procesoptimalisaties) en er is inmiddels een projectportfolio opgesteld op grond waarvan prioriteiten voor digitaliseringsprojecten bepaald worden. De planning voor het Ambitieplan is dat het eerste concept in september 2020 aan de raad kan worden gepresenteerd.

1.2 Burger en politiek

Wat willen we bereiken?

Er wordt juist, tijdig en volledig gecommuniceerd

Wat gaan we daarvoor doen?

Aandacht voor het versterken van de interne- en externe communicatie

We professionaliseren de interne samenwerking en zorgen ervoor dat het cluster communicatie aan de voorkant betrokken wordt. Bijvoorbeeld door het koppelen van een vaste communicatieadviseur aan een collegelid.
Portefeuillehouder: Harry Bakker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  De eerste stappen hierin zijn gezet. Vanaf medio maart is echter alle communicatiecapaciteit ingezet op de Corona crisis.

Basis op orde

We stellen een communicatievisie op. Hierin ligt de focus op strategische advisering. Daarnaast zetten we in op ontwikkelingen waar de huidige tijd en maatschappij om vragen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld minder tekst en meer beeld.
Portefeuillehouder: Harry Bakker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  De Corona crisis is een perfecte snelkookpan waarin we ervaring opdoen met meer beeld en minder tekst en het inzetten op ontwikkelingen waar de huidige tijd om vraagt. Het opstellen van de communicatievisie is echter vertraagd omdat we hebben gewacht op de vaststelling van de Toekomstvisie. Daarna kwam de Corona crisis.

Organisatie en bestuur zijn omgevingsbewust en wendbaar

Wat gaan we daarvoor doen?

Inwoners en bestuur nader tot elkaar brengen

De raad wil via de website wij zijn Drimmelen inwoners betrekken en meningen van inwoners peilen bij belangrijke onderwerpen. Ook wil de raad meer naar buiten treden door bijvoorbeeld op locatie te vergaderen.
Portefeuillehouder: Harry Bakker, Gert de Kok
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Als gevolg van de Corona crisis wordt de digitalisering versneld. Mede als gevolg van de beperkte mogelijkheden tot samenkomsten gezocht naar

digitale alternatieven, ook voor het peilen van inwoners. Het naar buiten treden door de raad behoort vanwege de noodverordening op dit moment niet tot de mogelijkheden.

1.3 Dorpsgericht werken

Wat willen we bereiken?

Gemeente Drimmelen stimuleert inwoners om mee te denken, te doen en zelf dingen op te pakken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Dorpsonderonsjes

De dorpsonderonsjes zijn activiteiten binnen de subsidieregeling Samen aan de Slag. In het coalitieakkoord zijn ze dorpsontbijten genoemd. Hiermee is in 2019 gestart. Deze regeling loopt in 2020 door.
Portefeuillehouder: Harry Bakker
Startdatum: 02-09-2019 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Als gevolg van het Corona virus gaan de dorpsbrunches op 5 mei niet door. Afhankelijk van hoe de situatie rond het virus zicht ontwikkeld is het de vraag of en wanneer deze alsnog doorgaan en of er ook nog andere dorpsonderonsjes georganiseerd kunnen worden dit jaar.

Meet and Match

Meet and match brengt maatschappelijke initiatieven samen in de breedste zin van het woord.
Portefeuillehouder: Harry Bakker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Initiatieven op dit vlak liggen stil als gevolg van het Corona virus.

Samen aan de slag

Deze subsidieregeling startte tijdens de vorige coalitieperiode en is in deze collegeperiode verlengd. Inwoners maken hiervan dankbaar gebruik en dit verwachten we ook de komende jaren.
Portefeuillehouder: Harry Bakker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Voor 2020 zijn ook weer de nodige aanvragen gedaan op basis van deze regeling. Als gevolg van het Corona virus stagneert de uitvoering. Daar waar van de subsidie die al verstrekt is geen gebruik is of wordt gemaakt, wordt gevraagd deze terug te storten. Op een ander moment kan alsnog een (vereenvoudigde) aanvraag opnieuw ingediend worden.

Verantwoordelijkheid en deskundigheid van inwoner tot zijn recht laten komen

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering van de visie Dorpsgericht werken (DGW) 3.0
We gaan door met projecten die goed lopen. Daarnaast verankeren we de werkwijze nog meer in de organisatie. Denk daarbij aan een inwerkprogramma DGW en trainingen voor nieuwe medewerkers.
Portefeuillehouder: Harry Bakker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Kwaliteit
Als gevolg van het Corona-virus is nog geen aandacht gegeven kunnen worden aan inwerkprogramma's en trainingen voor nieuwe medewerkers.

1.4 Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing

Wat willen we bereiken?

Daadkrachtige aanpak van veiligheidsvraagstukken en onveiligheidsgevoelens

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering prioriteiten integraal veiligheidsbeleid
Jeugd en Veiligheid, High Impact Crimes, Ondermijning en Zorg en Veiligheid. Dat zijn de 4 prioriteiten van het integrale veiligheidsbeleid. Elk jaar stellen we een Uitvoeringsprogramma op waarin staat hoe we deze 4 prioriteiten aandacht geven en uitvoeren.
Portefeuillehouder: Gert de Kok
Startdatum: 01-01-2019 Einddatum: 31-12-2020

Kwaliteit
Ten aanzien van de aanpak van ondermijning zal in 2020 beleidsmatig geen herstel meer plaatsvinden van de situatie. Als gevolg van het coronavirus zijn integrale acties opgeschort en bijeenkomsten en opleidingen vervallen danwel uitgesteld. Dit geldt dan met name voor de controles op prostitutie (gesloten a.g.v. corona), de handhavingsacties van het Baronie Interventie Team (BIT). Deze zullen in de loop van het jaar vermoedelijk wel een vervolg krijgen. E.e.a. is afhankelijk van de politiecapaciteit. Awareness bijeenkomsten waren in voorbereiding en worden mogelijk nog gehouden in het najaar. En verder de aandachtsgebieden jachthavens, buitengebied en bedrijven. Hiervoor geldt hetzelfde als het BIT.

1.5 Bestuursondersteuning

Wat willen we bereiken?

Juist, tijdig en volledig laten verlopen van ondersteunende processen

Wat gaan we daarvoor doen?

Geluk
In 2020 en 2021 gaan we verder uitvoering geven aan het thema geluk en zorgen we dat de geluksagenda wordt uitgevoerd.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Kwaliteit
Met ingang van 1-1-2020 is een gelukscoördinator aangesteld. Deze heeft een aanvang gemaakt met het uitvoeren van de geluksagenda, echter als gevolg van het Corona virus wordt dit zeer terughoudend opgepakt.

Financiële afwijkingen

Tabel 1.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

1. Burger en bestuur		2020	2021	2022	2023	2024
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)						
a.	G.R.: Brandweer, begroting en jaarrekening	22 V	1- N	29 V	60 V	60 V
b.	G.R.: Begroting RWB 2021	- N	17- N	18- N	20- N	20- N
c.	Admin. Correctie met Overhead	128 V	95 V	45 V	0 V	
d.	Regionaal Informatie en Expertise Centrum	- -	11- N	11- N	11- N	11- N
e.	Reservemutaties i.r.t. incidentele lasten	- -				
f.	Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)	3- N	3- N	3- N	3- N	3- N
	Diverse per saldo	13- N	4- N	2- N	10- N	10- N
Totaal Burger en Bestuur		**134 V**	**58 V**	**41 V**	**16 V**	**16 V**
Verschuiving tussen programma's						
c.	Admin. Correctie met Overhead	128- N	95- N	45- N	0- N	-
Totaal verschuivingen tussen programma's		**128- N**	**95- -**	**45- -**	**0- -**	**- -**
Mutatie reserves						
e.	Reservemutaties i.r.t. incidentele lasten	28- N	28- N	25- N	- -	- -
Totaal mutatie reserves		**28- N**	**28- N**	**25- N**	**- -**	**- -**
Totaal 1. Burger en bestuur na dekking		**22- N**	**64- N**	**29- N**	**16 V**	**16 V**

Toelichting tabel 1.1
a. G.R.: Brandweer
a1. Jaarrekening brandweer 2019
De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant heeft het jaar 2019 afgesloten met een positief resultaat van
€ 2.622.403. Een deel van dit bedrag wordt toegevoegd als bestemmingsreserve bijvoorbeeld voor regionale doorontwikkelingen en ontwikkelingen in de Rijksbijdrage. Er blijft een bedrag over van € 1.039.226 om uit te keren aan de gemeenten, dit gaat via de CEBEON verdeelsleutel die ook wordt gehanteerd bij de bijdrage van de gemeenten. Voor de gemeente Drimmelen betekent dit een uiteindelijke teruggave van € 22.300.
a2. Begroting brandweer 2021
In de begroting 2021 van de Veiligheidsregio wordt van de gemeente een bijdrage gevraagd van € 1.550.000.

Dit is € 1.000 meer dan opgenomen was in de meerjarenbegroting. Na 2021 neemt de bijdrage toe met 2,58% vanwege de loon- en prijsontwikkeling. Deze stijging is echter lager dan waarmee eerder gerekend waardoor er nu vanaf 2022 een voordeel ontstaat.

b. Begroting RWB 2021

De conceptbegroting van de RWB vertoont een hogere bijdrage dan eerder begroot. De algemene kosten worden op dit programma opgenomen en zijn in 2021 ruim € 17.000 hoger dan begroot. Dit loopt op tot € 25.000 in 2024.
De oorzaak van deze stijging wordt veroorzaakt door indexering en daarnaast is er een verschuiving met de kosten Rewin (zie toelichting programma 3).

c. Administratieve correctie met overhead

Bij het opstellen van de begroting is een deel van loonkosten ten onrechte geraamd op het programma.
Deze kosten hadden geraamd moeten zijn bij de overhead. Dit wordt nu gecorrigeerd.

d. Regionaal Informatie en Expertise Centrum

Al enige jaren draagt de gemeente Drimmelen bij aan het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC).
De 5 grote Brabantse gemeenten hebben destijds een Taskforce opgezet om de aanpak van ondermijnende criminaliteit te bundelen.
Deze Taskforce is inmiddels uitgebreid naast Brabant ook naar Zeeland. Deze taskforce dient als voorbeeld in het land voor de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit en werden daarom financieel gesteund door de rijksoverheid.
Eind 2018 is de taskforce samen met het RIEC opgegaan in één efficiëntere hulp- en ondersteuningsstructuur om de netwerkpartners beter te kunnen helpen in de aanpak van ondermijnende criminaliteit.
Tot 2020 draagt de rijksoverheid jaarlijks €700.000 bij. Deze bijdrage komt te vervallen en zullen de gezamenlijke gemeenten naar rato deze bijdrage moeten leveren.
Voorzien wordt dat op 1 juli 2020 hierover een convenant door alle Brabantse en Zeelandse gemeenten zal worden ondertekend.

e. Reservemutaties i.r.t. incidentele lasten

In 2019 heeft de commissie BBV een nieuwe notitie uitgebracht over incidentele baten en lasten. Op basis hiervan wordt veel meer als structureel beschouwd. Dit betekent dat de omvang van de incidentele kosten afneemt waardoor ons structurele begrotingssaldo verslechtert. Indien voor deze kosten een reserve is ingezet, wordt dit teruggedraaid, want structurele kosten mogen niet gedekt worden door incidentele middelen. In deze overgangsfase blijven de kostenbudgetten gehandhaafd, maar niet meer ten laste van de reserves.
De reservemutaties voor dit programma zijn:

Prg.	Mutatie reserves *(bedragen x € 1.000)*	2020	2021	2022	2023	2024
1	Reserve Samen investeren in Drimmelen (dorpsontmoetingen)	3	3			
1	Reserve Samen aan de slag (Subsidie)	25	25	25		

f. Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)

Zie toelichting programma 3 onderdeel “m. Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)”

2. Openbare ruimte

Inleiding

De hoofddoelstelling van het programma is:
Het op een effectieve en efficiënte manier de openbare ruimte schoon, heel, veilig en aantrekkelijk maken en houden. Hierbij betrekken we burgers en bedrijven en er is ruimte voor biodiversiteit in de aanpak en kwaliteitsniveaus en maatwerkafspraken.
In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! staat:
Het op een zo effectief en efficiënt mogelijke manier de openbare ruimte schoon, heel, veilig en aantrekkelijk maken en houden. Hierbij betrekken we burgers en bedrijven en er is ruimte voor diversiteit in aanpak, kwaliteitsniveau en maatwerkafspraken. We gaan de klanttevredenheid meten.
In het coalitieprogramma beschreven we:
• We doen het duurzaam;
• We doen het met het oog op klimaat;
• We doen het veilig: comfortabele en veilige fietsverbindingen;
• We doen het samen met onze inwoners;
• We doen het gezond;
• We doen het om het recreatieve karakter te versterken;
• Bij verkeer zetten we in op een combinatie van infrastructuur, gedrag en handhaving.
Het programma is uitgewerkt in 4 thema's. De doelstellingen zijn uitgewerkt in de volgende thema's en bijbehorende subdoelstellingen:

1. Integraal en burgergericht werken
2. Wegen en verkeer
3. Groen en speelvoorzieningen
4. Water.

2.1 Integraal en burgergericht werken

Wat willen we bereiken?

De inbreng bij planvorming Openbare Ruimte van belanghebbenden vergroten

Wat gaan we daarvoor doen?

Bij herinrichtingsprojecten inwoners op tijd informeren en betrekken
De inwoners betrekken we op tijd bij het voorbereiden van grote werken in de openbare ruimte. Vaak voeren we een stakeholdersanalyse uit. We nodigen gericht uit voor informatieavonden.
Hieronder staan de Integrale projecten 2020.

	Riolering	Wegen	Verkeer	Groen	Openbare verlichting	Website/BouwApp	Bewonersbrief	Inloopavond	Bewonersavond	Voorbereiding 2020
Centrumroute Terheijden	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Stationstraat en omgeving Made										
Rioolvervanging Julianastraat/ Prinses Margrietstraat Hooge Zwaluwe	x	x	x	x		x	x		x	
Centrumplan Made	x	x	x		x	x	x		x	x
Oude Haven van Drimmelen										
Boerenhoekstraat/ Van Campenhoutstraat Made	x	x	x	x	x	x	x		x	
Parallelweg Wagenberg	x	x	x		x	x	x		x	x
Fietsstroken Hoofdstraat Terheijden										
Prioritaire looproutes		x	x			x		x		
Winkelstrip Lage Zwaluwe		x	x	x		x	x			
Zeggelaan Terheijden			x							x
Kastanjelaan Iepenlaan Made		x	x	x		x	x			

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Ondanks de Coronacrisis zoeken we digitaal en via brieven contact met betrokken bewoners. We merken dat het contact met bewoners bij het bespreken van de plannen lastiger is. We zoeken ook naar nieuwe manieren om de bewoners te betrekken. De eerste ervaringen verwachten we in mei 2020.

De openbare ruimte ontwikkelen en onderhouden we integraal. Vanaf 2020 werken we volgens het principe integraal werken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Integraal werken

Vanaf 2020 werken we integraal. Het hierbij behorende stappenplan stelt het college vast. We maken hierbij een Integraal Programma Openbare Ruimte.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018

- **Kwaliteit**
  We werken inhoudelijk steeds beter samen. De plannen binnen openbare werken overleggen we met elkaar. Ook de inbreng van andere afdelingen verbetert. Een vastgelegde structuur en het stappenplan is nog niet vastgelegd.

Verhogen van de kwaliteit van dienstverlening door het beter behandelen van klachten en meldingen

Wat gaan we daarvoor doen?

Monitoren voortgang meldingen

Het meldsysteem maakt rapportages. Deze gebruiken we voor het verhogen van de kwaliteit en reactiesnelheid richting de melders. Doordat we de meldingen op kaart hebben kunnen we ook gebiedsgerichte aanpak hanteren.

Portefeuillehouder: Harry Bakker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  We behandelen de meldingen steeds sneller . We hanteren een norm van 95 %. Tot aan de Coronacrisis zaten we op 94 %. Tijdens de Coronacrisis heeft vooral Handhaving moeite om alle meldingen op tijd te behandelen. Dit is overigens een bewuste keuze. Het handhaven op de noodverordening heeft een hogere prioriteit dan de meldingen. Corona gerelateerde meldingen behandelen we met voorrang. We lichten de melders wel in over de vertraging van de behandeling van de melding.

2.2 Wegen en verkeer

Wat willen we bereiken?

De gemeente Drimmelen sluit aan bij het provinciale verkeersveiligheidsbeleid om te streven naar nul verkeersdoden

Wat gaan we daarvoor doen?

Organiseren verkeerseducatie en voorlichting
In 2020 voeren we verschillende campagnes en trainingen uit: E-biketraining de Brabants Verkeersveiligheid Label en fietsverlichtingsacties.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Door Corona zijn de meeste acties uitgesteld tot het najaar.

Een goede bereikbaarheid en zo weinig mogelijk overlast voor gemotoriseerd verkeer

Wat gaan we daarvoor doen?

Alternatief voor landbouwverkeer door Wagenberg en Terheijden zoeken
In 2019 brachten we de hoeveelheid Landbouwverkeer in beeld. Samen met de provincie maken we afspraken om een alternatief te realiseren.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Het regionale onderzoek naar landbouwverkeer is bijna afgerond. Zo is duidelijk geworden dat de route door Wagenberg en Terheijden een behoorlijke intensiteit (qua landbouwverkeer) heeft. Vanuit de provincie blijft het signaal dat landbouwverkeer niet op de N285, tussen Wagenberg en Breda, zal worden toegestaan. In dat geval is het enige alternatief het aanleggen van een parallelweg naast de N285. Echter, ook daar hebben we met een knelpunt te maken, namelijk het viaduct van de A59. Het is niet realistisch te verwachten dat deze op korte termijn zal worden aangepast.

Wellicht is het nog een optie om landbouwverkeer in de verkeersregeling rond het viaduct op te nemen. Dit moet nader bekeken worden.
Hoewel het regionale onderzoek voor een groot deel betaald is met sudsidiegelden, wordt er ook een bijdrage per gemeente verwacht. Met deze bijdrage van € 10.000 was eerder geen rekening gehouden.

Voorbereiden alternatief tracé Zoutendijk
Afronden van de bestemmingsplanprocedure. Ook kopen we de grond aan.
Opstarten civieltechnische voorbereidingen.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  De uitvoering start op zijn vroegst in 2021. Dit jaar wordt de bestemmingsplanprocedure doorlopen. Een groot deel van de onderzoeken daarvoor is gereed. Wel vergen de ecologische effecten van de weg de nodige aandacht. Door aanvullende onderzoeken loopt het plan wel wat vertraging op.

Het bereiken van een duurzaam areaal openbare verlichting, zodat we een veilige omgeving bieden aan de inwoners tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actualiseren beleidsplan openbare verlichting
De uitgangspunten van het beleidsplan verlengen we met twee jaar.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Vanuit de provincie zijn we gewezen op de noodzaak om de gewijzigde BBV-voorschriften te volgen. Voor openbare verlichting betekent dit dat de vervanging van masten en armaturen niet meer in de exploitatie mag staan en dat er een actueel beleidsplan moet zijn. Het huidige beleidsplan dateert van 2015. Sinds die tijd zijn de technische ontwikkelingen op het gebied van openbare verlichting hard gegaan. Het huidige beleid lijkt dan ook niet meer actueel te zijn. Om hier een goed standpunt over in te nemen, is aan Nobralux gevraagd drie scenario's uit te werken met een financiële doorrekening over meerdere jaren, waarbij het eerste scenario de huidige situatie betreft. De extra kosten die hiermee gemoeid zijn, kunnen binnen het product worden opgevangen.

Het openbaar vervoer zorgt voor een goede bereikbaarheid van de verschillende kernen

Wat gaan we daarvoor doen?

Het verbeteren van de mentale toegankelijkheid van het openbaar vervoer
We organiseren jaarlijks de OV opstapdagen.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Kwaliteit
Door Corona zijn diverse activiteiten waarvoor al opdracht was gegeven (zoals de e-biketraining en opfriscursussen auto) uitgesteld richting najaar. Dit betreft veelal dezelfde doelgroep als bij de OV-opstapdagen. Omdat het anders voor deze doelgroep te druk wordt, hebben we besloten de OV-opstapdag dit jaar over te slaan.

Uitvoeren resultaten vervoersbehoefteonderzoek
In 2019 rondden we het onderzoek naar vervoersbehoefte af. De uitwerking boden we eind 2019 aan. In 2020 starten we met de uitvoering.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Kwaliteit
De uitwerking van het behoefteonderzoek betrof concreet:
1. Station Lage Zwaluwe omvormen tot een Hub: hierover zijn we met gemeente Moerdijk en provincie in gesprek. We willen, op advies van Prorail, hier het door het Rijk ontwikkelde Handelingsperspectief toepassen. Aangezien het station grotendeels op hun grondgebied ligt, heeft gemeente Moerdijk hierin de leiding.
2.te experimenteren met een proef met een flexbusconcept: hierover lopen gesprekken met gemeenten Moerdijk en Halderberge en provincie. In Moerdijk rijdt de zogenaamde Bravoflex. Hiervan loopt het contract dit jaar af. De gedachte is om de proef uit te breiden met de gemeenten Halderberge en Drimmelen. Dit vraagt wel een financiële bijdrage van de gemeente (€ 35.000 per jaar voor twee jaar, vanaf 2021). De provincie heeft een alternatief voor ogen die mogelijk financieel positief uitpakt. In de Njn 2020 informeren we u hierover.
3. Onderzoek te doen naar de mogelijkheden en kosten voor het plaatsen van dynamische vertrekinformatiepanelen, te beginnen bij station Lage Zwaluwe, gemeentehuis Made en Kruispunt Wagenberg: hiervoor is contact opgenomen met de provincie. Dit jaar volgt hiervoor een aanbesteding waarin de door ons aangedragen locaties worden meegenomen.
4. Vervoersfolders met informatie over bestaande vervoersmogelijkheden ontwikkelen: dit loopt (zie tekst bij Mobiliteitsconsulenten)

We willen speciale aandacht voor de doelgroep Langzaam verkeer (fietsers en voetgangers, minder validen). Door de mogelijkheden te bevorderen willen we minder gemotoriseerd verkeer binnen en tussen de kernen bereiken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Fietsveilig maken Crullaan
In 2020 maken we de Crullaan fietsveilig. De fietsstroken leggen we verhoogd aan. Ook de parkeervakken verhogen we. Voor de werkzaamheden vragen we subsidie aan.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Het is de bedoeling in het najaar met dit werk te starten. Momenteel wordt hier een projectleider voor geworven. De subsidieregels van de provincie gaan veranderen. Op dit moment is nog niet zeker of een dergelijk project nog wel in aanmerking komt voor subsidie.

Fietsveilig maken van de Hoofdstraat (Terheijden)
We starten de voorbereidingen voor een vergelijkbare fietsroute als die van de Bredaseweg. Hierdoor maken we samen met de Zeggelaan één lint van fietsverbindingen.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Voor dit werk is nog geen budget beschikbaar gesteld. Daarom zijn we nog niet met de voorbereidingen gestart.

Fietsveilig maken van de Zeggelaan (Terheijden)
We starten de voorbereidingen voor een vergelijkbare fietsroute als die van de Bredaseweg. Hierdoor maken we samen met de Hoofdstraat één lint van fietsverbindingen.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  We verwachten dat het beschikbaar gestelde budget niet toereikend zal zijn. Vooralsnog verwachten we een tekort van €300.000. Maar dit weten we pas zeker als we verder zijn met de voorbereiding van het werk. Dan kan er een goede raming gemaakt worden. We stelden een externe projectleider aan voor dit werk (samen met Crullaan en Drimmelenseweg).

Onderzoek school-thuisroutes
We startten in 2019 met het onderzoek school-thuisroutes en routes naar sportverenigingen (fiets en voetganger) en ontbrekende schakels. In 2020 ronden we het onderzoek af. We starten met de uitvoering. We combineren het onderzoek van Schoolthuisroutes en routes naar verenigingen. We onderzoeken hierbij ook de mogelijkheden voor een snelfietsroute naar en van Breda.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Alle onderzoeken betrekking hebbende op fiets (school-thuis, sportverenigingen en snelfietsroute) zijn gecombineerd tot één onderzoek. Het onderzoek is gaande en wordt iets later dan gepland opgeleverd.

2.3 Groen en speelvoorzieningen

Wat willen we bereiken?

Bij (her)inrichting van het openbaar groen streven we naar bruikbaarheid, aantrekkelijkheid, duurzaamheid en het verhogen van de biodiversiteit door groenblijvend en kleurrijk groen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanleggen van de Ecologische Verbindingszone (EVZ) Mark Zwaluwse Haven

De voorbereidingen startten we in 2019, waaronder de start van de grondaankoop. De projectleiding en coördinatie brachten we onder bij onze partner het waterschap Brabantse Delta. In 2020 maken we het ontwerp, verwerven we grond en stellen het bestek op. De uitvoering starten we in 2021.
Portefeuillehouder: Jürgen Vissers
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  De planning hangt sterk af van de grondverwerving. We verwachten eind 2020 de laatste handelingen. In dat geval voeren we in 2021 onderzoeken uit en doorlopen we de (vergunning)procedures, waarna het werk in 2022 uitgevoerd wordt.

Boomplantdag en andere activiteiten

We willen in 2020 samen met de kinderen weer bomen planten. Ook willen we samen met onder andere Kiemkracht en Madese Natuurvrienden de biodiversiteit vergroten.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Met diverse organisaties en scholen waren activiteiten rondom Boomfeestdag ingepland om de biodiversiteit middels de aanleg van biodiversiteitslinten te verhogen. Vanwege de maatregelen rondom de uitbraak van COVID-19 is de Boomfeestdag op 18 maart geannuleerd. Landelijk wordt nog een nieuwe datum bekend gemaakt voor in het najaar. Hieraan willen we opnieuw deelnemen.

Ecologisch beheer van de bermen verfijnen

Ecologisch beheer intensiveerden we in 2018. In 2020 verfijnen we de aanpak van het ecologisch maaien. Samen met het waterschap voeren we waar mogelijk afwisselend maaien van bermen en watergangen in (delen wel en delen niet). We stimuleren het aanleggen van bijenlinten.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Voorbereidingen vinden plaats en in samenwerking met de regio wordt de verfijning opgenomen in een nieuw onderhoudsbestek voor de bermen 2021-2024.

In stand houden van de Groenblauwe dienst
In 2016 verlengden we de groen blauwe diensten. In 2020 gaan we hier mee verder. Eind 2020 loopt deze regeling af.
Portefeuillehouder: Jürgen Vissers
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  De huidige regeling voldoet niet. De planning is dat GS de regeling sluit per 7 mei 2020 en naar verwachting wordt per 8 mei 2020 de nieuwe Stimuleringsregeling Landschap opengesteld. Een voorstel wordt voorbereid om aan de nieuwe Stimuleringsregeling in 2020 deel te kunnen nemen.

2.4 Water

Wat willen we bereiken?

Dijken en regionale keringen: In samenwerking met waterschap en andere aanliggende gemeenten voldoende veiligheid bieden aan de achterliggende gebieden

Wat gaan we daarvoor doen?

Toetsen van de voorkeursalternatieven verzwaren Markdijken Terheijden
Uit onderzoeken bleek dat de dijken langs de Mark verhoogd en verzwaard moeten worden. Het waterschap stelt hiervoor voorkeursalternatieven vast. In overleg met het waterschap brengen we onze belangen in.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Na het gereed komen van de voorkeursalternatieven zijn deze besproken. Deze hebben niet allemaal onze goedkeuring kunnen krijgen. De onderhandelingen zijn nog gaande.

Educatie en voorlichting: Mensen bewust te maken van de afvalwaterketen

Wat gaan we daarvoor doen?

Intensiveren publicaties over riolering en water
We publiceren minimaal eens per kwartaal onderwerpen over riolering en water. We gebruiken daarvoor de website en het Carillon.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  In het eerste kwartaal deelden we een artikel over Coronavirussen in het rioolwater. Andere publicaties vonden niet plaats

Klassen uitnodigen voor uitleg over de afvalwaterketen
We nodigen verschillende klassen van de basisscholen uit. Ook de onderbouw van het voortgezet onderwijs krijgt een uitnodiging.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Door de coronacrisis kunnen we geen groepen ontvangen. Communicatie is vooral bezig met deze crisis en daarover te com8niceren. Dit naast andere reguliere werkzaamheden. We geven hierdoor een lagere prioriteit aan de rondleidingen voor basisscholen. Bekeken wordt of we dit op een andere wijze in gaan vullen.

Financiële afwijkingen

Tabel 2.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

2. Openbare ruimte		2020	2021	2022	2023	2024
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)						
a.	Reserve Speelruimte	- -				
b1.	Wegen: exploitatie		202 V	202 V	202 V	202 V
b1.	Wegen: lopende kredieten 2020	89 V	108 V	108 V	108 V	108 V
b1.	Wegen: investeringsprognose 2021 e.v.		109- N	151- N	160- N	171- N
b2.	Wegen: beleidsplan / inspectie	30- N				
b3.	Aanleg Beverpad Drimmelen: onderhoud fietspad	4- N	4- N	4- N	4- N	4- N
c.	Openbare verlichting: exploitatie	234 V	260 V	260 V	260 V	260 V
c.	Openbare verlichting: lopende kredieten 2020		9- N	9- N	9- N	9- N
c.	Openbare verlichting: investeringsprognose 2021 e.v.			9- N	18- N	27- N
d.	Civiele kunstwerken	40 V	40 V	40 V	40 V	40 V
e.	Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)	1- N	1- N	1- N	1- N	1- N
f.	Aanplanting nieuw bos	100 V	10- N	10- N	10- N	10- N
g.	Project de Kleine Schans e.o. (Zuiderwaterlinie)	193 V	10- N	10- N	10- N	10- N
h.	Aankoop grond Zoutendijk	95 V				
i.	Renovatie openbaar groen: exploitatie	316 V	145 V	115 V	115 V	115 V
i.	Renovatie openbaar groen: lopende kredieten 2020		32- N	32- N	32- N	32- N
i.	Renovatie openbaar groen: investeringsprognose 2021 e.v.			15- N	26- N	38- N
j.	Riolering: lopende kredieten 2020	- -	- -	- -	- -	- -
j.	Riolering: investeringsprognose 2021 e.v.	- -	- -	- -	- -	- -
k.	Verkeersonderzoek	18- N				
l.	Parkeervoorzieningen	28- N				
m.	Verkeersveiligheid	35- N				
n.	Formatie Openbare werken buitendienst	- -	- -	- -	- -	- -
o.	Wegenlegger		17- N			
p.	Watergangen	40- N	40- N	40- N	40- N	40- N
Totaal Openbare ruimte		**911 V**	**524 V**	**444 V**	**415 V**	**384 V**

Verschuiving tussen programma's						
n.	Formatie Openbare werken buitendienst	27- N	27- N	27- N	27- N	27- N
Totaal verschuivingen tussen programma's		**27- N**	**27- N**	**27- N**	**27- N**	**27- N**

Mutatie reserves						
a.	Reserve Speelruimte	53 V	- -	- -	- -	- -
f.	Reserve Kapitaallasten	100- N	10 V	10 V	10 V	10 V
g.	Reserve Kapitaallasten	193- N	10 V	10 V	10 V	10 V
k.	Reserve Samen Investeren in Drimmelen	18 V				
l.	Reserve Bovenwijkse voorzieningen	28 V				
m.	Reserve Bovenwijkse voorzieningen	35 V				
Totaal mutatie reserves		**160- N**	**20 V**	**20 V**	**20 V**	**20 V**

Totaal 2. Openbare ruimte na dekking	**724 V**	**517 V**	**437 V**	**408 V**	**377 V**

Toelichting tabel 2.1
Algemeen:
In Bovenstaande tabel komen een fors aantal voordelen naar voren. De voordelen vanuit de exploitaties komen voort uit de voorschriften van de BBV. De BBV schrijft een vaste verdeling voor
1. Klein onderhoud = exploitatie (zoals nu het geval is)
2. Groot onderhoud = onderhoudsvoorziening (nog in te stellen door de gemeenteraad voorafgaand de begrotingsbehandeling 2021 = eis provincie)
3. Rehabilitatie / nieuwe bestrating / (verkeerskundige) aanpassingen / constructieverbetering e.d. = kredieten (activeren)
De bedragen weergegeven onder b.1, c.1 en i.1 vallen die onder 3. Dat betekent niet dat we minder werkzaamheden uitvoeren, maar dat de dekking op een andere manier plaatsvindt. Dit is opgenomen in de tabel Investeringsprognose 2021-2025. Zoals we in bovenstaande toelichting vermelden is dit een andere vorm van besteding van middelen (herverdeling) van middelen. Dit levert op de exploitatie een voordeel op omdat deel als krediet wordt geactiveerd. Dit conform de regels van het BBV.
De uitvoering van de werkzaamheden (b., c., d., i. en j.) wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, watergangen, renovatie groen en riolering zijn structurele taken. Een deel van deze taken wordt gedekt met incidenteel geld. Dit is voornamelijk terug te vinden in tijdelijk personeel. In de begroting komt een voorstel om deze incidentele situaties structureel te dekken. Dit conform BBV voorschriften en de nadrukkelijk eis van de provincie.
a. Reserve Speelruimte
Bij de beoordeling van de begroting 2020 heeft de provincie (in de rol van toezichthouder) aangegeven dat onderhoudswerkzaamheden niet meer via een reserve afgedekt mogen worden. Dit betekent dat het beginsaldo (op basis van de concept jaarrekening 2019) komt te vervallen (eenmalig voordeel) en dat de reserve opgeheven kan worden. De stortingen en onttrekkingen in de reserve zijn ook gecorrigeerd in de meerjarenbegroting.
b. Aanpak fietspaden Sluizeweg (Rotonde Tuinbouwweg naar Drimmelen)
We onderzoeken op dit moment de vrijliggende fietspaden langs de Sluizeweg. We staan voor een keuze om de fietspaden in beton of asfalt uit te voeren. Daarbij komt dat we ook een keuze willen maken om de fietspaden in een keer te onderhouden of gedeeltelijk. Mogelijk dat deze keuze een verandering in de wegenplanning veroorzaakt. Vooralsnog vragen we geen extra middelen. Mogelijk dat we hier in de Najaarsnota op terug komen.
b1. Wegen: onderhoud
Op basis met gesprekken met de provincie is afgesproken dat de gemeente vanaf 2021 e.v. een voorziening in stelt ten behoeve van groot onderhoud wegen. Hiervoor zal nog een separaat raadsvoorstel worden voorgelegd.
In de begroting is een bedrag opgenomen € 1.351.000 voor klein, groot onderhoud en rehabilitatie / bijdrage integrale projecten. Op basis van berekeningen IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte) is een inschatting gemaakt van de kosten: klein onderhoud ca. € 255.000 (elementen en asfalt) en

voor de jaarlijkse storting in de voorziening een bedrag van ca. € 894.000. Daarnaast dient op basis van de BBV voorschriften de rehabilitatie kosten geactiveerd te worden (kredieten). Vooralsnog wordt het verschil (€ 1.351.000 -/- € 255.000 klein onderhoud -/- voorlopige berekening storting voorziening € 894.000) € 202.000 jaarlijks in de investerings-prognose opgenomen. Voor 2021 is daarnaast ook een bedrag opgenomen t.b.v. de Witteweg (zie toelichting invetseringsprognose 2021). E.e.a. is afhankelijk van inspectieresultaten wegen, bijdrage integrale projecten, mogelijke subsidieprojecten, politieke keuzes e.d. We stellen op dit moment een beleidsplan wegen op.
Daarbij rekenen we de onderhouds- en vervangingskosten opnieuw door. Het is nog onduidelijk of beschikbare budget voldoende is.
In de Kadernota 2021 vragen we voor het onderhoud fietspaden op B-kwaliteit extra middelen. In het najaar krijgt de raad een beleidsplan wegen waarin de raad definitief de keuze voor dit verhoogde ambitieniveau kan maken.
b2. Wegen: beleidsplan / inspectie
Eén keer in de vier à vijf jaar dient er een nieuw beleidsplan wegen gemaakt te worden. Dit ter onderbouwing van de nieuw in te stellen voorziening (zie hierboven). Door strengere BBV voorschriften is de noodzaak voor een actueel beleidsplan groter geworden. Het huidige beleidsplan loopt in 2020 af. Daarom is al gestart met een nieuw beleidsplan Wegen. Met de kosten voor het opstellen van dit beleidsplan à € 24.600 was echter geen rekening gehouden.
De jaarlijkse weginspectie is uitgevoerd conform het bedrag dat hiervoor staat (€ 18.000). Voor € 4.000 meer kan betreffend bedrijf ook een beheerrapportage opleveren. Hierin staat welke grotere onderhoudsprojecten komende twee jaar nodig zouden zijn. Het hebben van een dergelijke rapportage geeft rust in de planning. Daarom is hiervoor opdracht gegeven.
b3. Aanleg Beverpad Drimmelen: onderhoud fietspad
Vanwege de verlenging van het Beverpad is een jaarlijks onderhoudsbedrag benodigd voor het fietspad van ca. 3.500 (raadsbesluit 5 maart 2020). Zie ook programma 3. Voor een inhoudelijke toelichting.
c. Openbare verlichting
Conform de BBV voorschriften dienen de vervanging van de lichtmasten en armaturen geactiveerd te worden.
Dit betekent dat een bedrag in de exploitatie komt te vervallen (met uitzondering van klein onderhoud) en dat hier tegenover kredieten worden gevoteerd (zie onderdeel “Voortgang kapitaalgoederen (kredieten)” en “Investeringsprognose 2021 – 2025”).
d. Civiele kunstwerken
Bij de begrotingsbehandeling van 2020 is het onderhoudsbudget voor de civiele kunstwerken al verlaagd met € 25.000. De afgelopen jaren zijn diverse bruggen vervangen. Ook herstelden we de oeverbescherming in de havens (behalve Terheijden). Daardoor is de onderhoudstoestand van de kunstwerken goed. Op basis van gedane inspecties en meerjaren doorrekeningen kan het huidige budget van € 76.500 met € 40.000 verlaagd worden naar € 36.500 per jaar. Het bedrag van € 40.000 hevelen we over naar onderhoud Watergangen.
e. Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)
Zie toelichting programma 3 onderdeel “m. Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)”

f. Aanplanting nieuw bos
Conform de BBV voorschriften dient dit onderdeel geactiveerd te worden. Dit betekent dat het bedrag in de exploitatie komt te vervallen en dat hiertegenover een krediet wordt gevoteerd (zie onderdeel "Voortgang kapitaalgoederen (kredieten)"). Voorgesteld wordt om de vrijval in de exploitatie te storten in de reserve Kapitaallasten zodat het budgettair neutraal is voor de (meerjaren)begroting.
g. Project de Kleine Schans e.o. (Zuiderwaterlinie)
Conform de BBV voorschriften dient dit onderdeel geactiveerd te worden. Dit betekent dat het bedrag in de exploitatie komt te vervallen en dat hiertegenover een krediet wordt gevoteerd (zie onderdeel "Voortgang kapitaalgoederen (kredieten)".
h. Aankoop grond Zoutendijk
Conform de BBV voorschriften dient dit onderdeel geactiveerd te worden. Dit betekent dat het bedrag in de exploitatie komt te vervallen. Aangezien op gronden niet mag worden afgeschreven vind hier geen storting naar de reserve kapitaallasten plaats (als dekking).
i. Groenrenovaties
Conform de BBV voorschriften dient dit onderdeel geactiveerd te worden. Dit betekent dat het bedrag in de exploitatie komt te vervallen. Het betreft de regulier geraamde bedrag ten behoeve van renovaties (€ 114.850 structureel), claim kastanjelaan Iepenlaan (€ 61.000 in 2020), dunning bomen langs fietspad Ruilverkavelingsweg (€ 100.000 in 2020) en grondverbetering boomvakken (€ 40.000 in 2020 en € 30.000 in 2021).
j. Riolering
De financiële effecten van de mutaties lopende kredieten en investeringsprognose 2021 e.v. worden (vooralsnog) verrekend met de voorziening riolering. Jaarlijks kunnen de tarieven aangepast worden bij de vaststelling van de belastingverordeningen (in relatie tot aanwezige meerjaren volume voorziening riolering). Per saldo leiden de mutaties tot minimale stortingen in 2020 van € 2.578, in 2021 van € 1.237 en in 2023 van € 8.388 in de voorziening (voordeel voor voorziening). En onttrekkingen van € 5.056 in 2022, € 22.187 in 2024 en € 68.487 in 2025 (nadeel voor voorziening).
k. Verkeersonderzoek
Bij de begroting was geen rekening gehouden met onze bijdrage aan het regionale onderzoek landbouwverkeer. Hier is o.a. met kadasterdata onderzocht wat de meest logische routes zijn tussen huiskavels en agrarische percelen. Op die manier ontstaat een beeld van de belangrijkste landbouwroutes. Om nog verder inzicht te krijgen, zijn op een aantal routes camera's geplaatst. Op die manier konden we het aandeel doorgaand landbouwverkeer bepalen. Onze bijdrage aan het onderzoek was € 10.000.
Alle onderzoeken betrekking hebbende op fiets (school-thuis, sportverenigingen en snelfietsroute) zijn gecombineerd tot één onderzoek. Het onderzoek is gaande en wordt iets later dan gepland opgeleverd.
In 2019 was hiervoor een bedrag beschikbaar van € 7.500. Dit was niet uitgegeven.
Voorgesteld wordt beide bedragen voor de onderzoeken te dekken uit de reserve Samen Investeren in Drimmelen.

l. Parkeervoorzieningen
We hebben in 2020 nog rekeningen gehad voor projecten die in 2019 gestart zijn of voorbereid zijn.
Op parkeren is echter geen structureel uitvoeringsbudget aanwezig. Tekort bedraagt nu een kleine € 27.500.
Voorgesteld wordt om deze kosten te dekken uit de reserve Bovenwijkse voorzieningen.
m. Verkeersveiligheid
Er zijn inkomsten (een voorschot op de subsidie) geboekt op Verkeersveiligheid voor de omvorming van de Lageweg (tussen Molenpad en Ruitersvaartseweg) tot fietsstraat. De geraamde kosten hiervoor bedragen € 70.000. We krijgen de helft aan subsidie dus € 35.000. Dus een eigen bijdrage van € 35.000. Bij de verkeers-maatregelennota stellen we voor wat overblijft op de kostenpost 'kleine reconstructies wegen', in de Lageweg te steken met een minimum van € 5.000.
Voorgesteld wordt om deze kosten te dekken uit de reserve Bovenwijkse voorzieningen.
n. Formatie Openbare werken buitendienst
Vanwege het moeizaam invullen en langdurig openstaan van de vacature van de 4de fte Midzuid (gedetacheerd bij de buitendienst) is besloten om de vacature om te zetten naar een vast dienstverband.
o. Wegenlegger
Op basis van de Wegenwet is iedere gemeente in Nederland verplicht een wegenlegger te hebben. Een wegenlegger is een document waarin vermeld staat wie verantwoordelijk is voor het onderhoud van een openbare weg. Onze wegenlegger dateert uit 2001. Een wegenlegger moet worden bijgewerkt als er mutaties ontstaan. De Wegenwet noemt echter geen termijnen waarbinnen dit moet gebeuren en er worden geen sancties vermeld bij nalatigheid. Dit betekent in de praktijk dat er verschillend wordt omgegaan met wegenleggers. Er zijn gemeenten die de legger jaarlijks actualiseren, maar bij anderen blijft de legger soms jaren onveranderd in gebruik.
Elke weg die voorkomt in de wegenlegger is openbaar. In de wegenlegger staan overigens alleen de wegen buiten de bebouwde kom. Bij het opstellen van de wegenlegger wordt voor elke weg getoetst of deze voldoet aan de criteria van de Wegenwet voor openbaarheid.
De Wegenwet kent voor zowel openbaarheid als onderhoudsverplichting verjaringstermijnen. Met name deze verjaringstermijnen maken dat zowel openbaarheid als onderhoudsverplichting in de loop van de tijd steeds moeilijker aantoonbaar is. De kortste verjaringstermijn die in de wet wordt genoemd is 10 jaar. Daarom is het aan te bevelen om ongeveer elke 10 jaar de wegenlegger opnieuw vast te stellen. Daarmee wordt voorkomen dat discussie gaat ontstaan over openbaarheid en/of onderhoudsverplichting omdat verjaring een rol gaat spelen. Daarnaast blijkt dat het over een langere periode steeds moeilijker wordt om afspraken over onderhoud terug te vinden. Bij verouderde leggers wordt de kans op onjuiste informatieverstrekking en daaruit volgend onjuiste besluitvorming op vragen van burgers en overige belanghebbenden (politie) groter.
Enkele voorbeelden zijn:
• Eigenaren die onrechtmatig wegen of weggedeelten afsluiten worden hier niet

op aangesproken omdat niet bekend is dat een betreffende weg voor iedereen toegankelijk moet zijn.
• Omgekeerd kunnen eigenaren worden gedwongen om afsluitingen weg te halen, terwijl zij het recht hebben die te plaatsen. In het ergste geval kan op basis van de verkeerde gegevens bestuursdwang worden toegepast.
• Particulieren die bijvoorbeeld informatie vragen over toegankelijkheid van een weg of fiets-/voetpad langs hun woning worden verkeerd voorgelicht waardoor zij verkeerde beslissingen nemen over bijvoorbeeld aankoop van een woning.
• Gemeente kan onderhoud uitvoeren op wegen waar zij formeel geen verantwoordelijkheid heeft en op een gegeven moment op basis van verjaring formeel onderhoudsplichtig worden. Daarmee wordt onbedoeld het te onderhouden areaal vergroot.
• wet en regelgeving wordt onjuist toegepast omdat niet bekend is welke weg of pad openbaar is.
Het vorenstaande kan leiden tot claims als burgers merken dat onjuiste informatie is verstrekt. Daarnaast mag worden verwacht dat een burger betrouwbare informatie ontvangt van de overheid. Dat wordt zeker in het kader van de Omgevingswet nog belangrijker. Data moet openbaar toegankelijk zijn, maar dan wordt wel verwacht dat deze ook actueel is.
Gezien bovenstaande risico's en de leeftijd van onze wegenlegger, is het noodzakelijk de legger te actualiseren.
p. Watergangen
Op de watergangen is er structureel een tekort van € 75.000. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat onze eigen dienst geen werkzaamheden meer uitvoert met betrekking tot het maaien van de watergangen.
Het verzamelen en in depot zetten is uitbesteed aan een aannemer.
Dit jaar is er nog onduidelijkheid over een extra maaironde en de te maaien strekkende meters. Tevens is 2020 een even jaar. Dat wil zeggen dat de gemeente dit jaar ontvangstplichtig is. Het gevolg hiervan is dat we veel maaisel moeten ontvangen, transporteren en afvoeren. Volgend (oneven) jaar (2021) ligt de ontvangstplicht aan de overzijde van de te maaien sloot en krijgen we minder maaisel.
Daar er nog te veel twijfel is dienen de uitgangspunten, strekkende meters en de noodzaakzaak van een extra (gedeeltelijke) maaironde gecontroleerd en afgewogen te worden. De eventuele meerkosten na controle zullen worden meegenomen in de najaarsnota. Op dit moment reeds wel € 40.000 bij ramen. Hiervoor zetten we het voordeel van € 40.000 voor Kunstwerken in. Voor volgend jaar bereiden we een nieuw bestek voor. Daar intensiveren we het ecologisch beheer. We weten op dit moment de financiële consequenties niet.

Voortgang kapitaalgoederen (kredieten)

Tabel 2.2 kredieten programma 2

2. Openbare ruimte	Jaar	Status	Raming	Uitgaven	Restant	Mutatie	
Investeringen							
Niet tarief gebonden producten							
a. Drimmelenseweg-Sluizeweg (Made)	2020	Naar 2021	860.000	0	860.000	-760.000	V
b. Verbreding Zanddijk	2017/18	Verlaging	500.000	196.501	303.499	-200.000	V
c. Aansluiting Zoutendijk-Hh'dijk	2018	Naar 2021	700.000	27.405	672.595	-500.000	V
d. Rode loperroute 2019	2019	Naar 2021	500.000	20.228	479.772	-200.000	V
e. Centrumroute Terheijden	2017/19	Verhoging	924.000	1.241.004	-317.004	75.000	N
f. Verkeersveilig Zeggelaan (minimale variant)	2020	Naar 2021	635.000	0	635.000	-535.000	V
g. Haven Terheijden: vervanging beschoeiing	2017	Naar 2021	60.000	0	60.000	-60.000	V
h. TEC Warmtenet Terheijden	2020	Nieuw			0	1.000.000	N
i. Openbare verlichting: vervanging lichtmasten en armaturen 2020	2020	Nieuw			0	233.500	N
j. Aanplant nieuw bos	2020	Nieuw			0	100.000	N
k. Renovatie openbaar groen 2020	2020	Nieuw			0	315.850	N
l. Aankoop grond Zoutendijk	2020	Nieuw			0	95.000	N
m. Project de Kleine Schans e.o. (Zuiderwaterlinie)	2020	Nieuw			0	193.000	N
Totaal Niet tarief gebonden producten			*4.179.000*	*1.485.138*	*2.693.862*	*-242.650*	*V*
Tarief gebonden producten							
n. Rioolvervanging Prinses Margriet- / Julianastraat (Made)	2016/17/19	Verhoging	567.000	41.179	525.821	196.000	N
o. Rioolvervanging Campenhout- / Boerenhoekstraat (made)	2018	Verhoging	1.056.400	142.024	914.376	827.600	N
p. Rioolvervanging Parallelweg (Wagenberg)	2018/19	Afsluiten	90.000	20.500	69.500	-69.500	V
q. Ambitieniveau WRP (stelpost)	2018	Verlaging	1.159.800	0	1.159.800	-672.133	V
r. Rioolvervanging Terheijden-Noord	2017	Naar 2021	1.065.000	6.703	1.058.298	-1.065.000	V
s. Rioolvervanging Kerkstraat (Made)	2020	Verhoging	234.900	864	234.036	373.564	N
t. Rioolvervanging Terheijden Midden	2019	Verhoging	1.045.000	451.561	593.439	254.777	N
u. Rioolvervanging Molenplein (centrumplan Made)	2020	Nieuw			0	308.000	N
v. Maatregelen kern Made: voorbereiding (Stationsstraat)	2020	Nieuw			0	100.000	N
w. Maatregelen kern Made: voorbereiding (Nachtegaalstraat)	2020	Nieuw			0	100.000	N
x. Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen (voorbereiding)	2020	Nieuw			0	100.000	N

y. Maatregelen kern Lage Zwaluwe: voorbereiding (Griendwerkerstraat)	2020	Nieuw			0	100.000	N
z. Maatregelen kern Made (uitstroomleiding)	2020	Nieuw			0	154.560	N
aa. Rioolvervanging Vijverstraat	2014/15/18	Correctie	522.000	397.187	124.813	0	-
Totaal Tarief gebonden producten			*5.740.100*	*1.060.018*	*4.680.082*	*707.868*	*N*
Totaal 2. Openbare ruimte			**9.919.100**	**2.545.156**	**7.373.944**	**465.218**	**N**

Toelichting kredieten
Niet tarief gebonden producten
a. Drimmelenseweg-Sluizeweg (Made)
Voor de voorbereiding van dit project trekken we een externe projectleider aan, welke ook de Crullaan en Zeggelaan gaat voorbereiden. Naar verwachting duurt de voorbereiding de rest van dit jaar. Ook de inspraak moet nog plaatsvinden. De uitvoering stemmen we af op de werkzaamheden aan de nabijgelegen Stationsweg en Boerenhoekstraat, welke ook nog op de planning staan.
b. Verbreding Zanddijk
Dit project is nagenoeg afgerond. Alleen het aanpassen van de bewegwijzering moet nog gebeuren.
c. Aansluiting Zoutendijk-Hh'dijk
Vrijwel alle onderzoeken voor het bestemmingsplan zijn gereed. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan het voorontwerp. Daarna kan de inspraak starten.
d. Rode loperroute 2019
Aan de hand van het Handboek Toegankelijkheid is een uitvoeringsprogramma hoofdvoetpaden opgesteld. Eerst hebben we samen met diverse belangenpartijen de hoofdvoetpaden in beeld gebracht. Vervolgens hebben we die getoetst aan de hand van het handboek. Hieruit volgt een verbeteringsplan per kern. In juni besluit het college over dit plan. Vanaf het derde kwartaal starten we met de uitvoering. Dit doen we per kern.
e. Centrumroute Terheijden
De uitvoering van het project is in volle gang. De Markstraat, Dorpsplein en Hoofdstraat zijn gereed en zijn we in de Raadhuisstraat bezig. We besteedden het werk aan voor een bedrag van € 1.904.500. Toezicht, verlichting en een post onvoorzien vallen buiten de aanbesteding. De voorbereidingskosten voor de gehele doorgaande route (onderzoeken o.a. archeologie, klimaatambities, samenwerking warmtenetwerk, bestek en tekeningen etc.) vielen hoger uit dan geraamd. Vanuit het krediet Ambitieniveau WRP 2018-2022 wordt € 250.000 bijgedragen voor het vergroten van de riolering van t=8 naar t=9.
f. Verkeersveilig Zeggelaan (minimale variant)
Voor de voorbereiding van dit project trekken we een externe projectleider aan, welke ook de Crullaan en Drimmelenseweg gaat voorbereiden. Naar verwachting duurt de voorbereiding de rest van dit jaar. In de raadbrief vermeldden we al dat we minimaal € 300.000 verwachten. Het definitieve bedrag is nog ongewis,

doordat we wijzigingen in het ontwerp door inspraak, behoud van bomen maar ook het definitieve tracé niet in de eerste kostenberekening mee namen. De uitvoering stemmen we af op de werkzaamheden aan de Raadhuisstraat en Molenstraat. Dit in verband met het omleiden van het verkeer.

g. Haven Terheijden: vervanging beschoeiing

De werkzaamheden zijn aanbesteed. Het werk start binnenkort en de aanneemsom valt binnen het beschikbare krediet.

h. TEC Warmtenet Terheijden

De uitvoering van het project is in volle gang. De Markstraat, Dorpsplein en Hoofdstraat zijn voorzien van warmteleidingen in de Raadhuisstraat wordt deze nu ook aangelegd. We besteedden het werk aan voor een bedrag van € 863.000. Toezicht, archeologie en een post onvoorzien vallen buiten de aanbesteding.

i. Openbare verlichting: vervanging lichtmasten en armaturen 2020

Voorheen onttrokken we de middelen uit de exploitatie. Vanwege de spelregels uit het BBV hoort het vervangen van masten en armaturen nu tot een krediet. Bestaat voor € 73.500 uit uitfasering SOX-lampen. Rest is andere vervangingen, waaronder in het centrumplan Made en bij het havengebied in Drimmelen.

j. Aanplant nieuw bos

Stichting de Amerkant Op heeft het initiatief genomen om het bos te ontwerpen, aan te leggen en daarna te beheren. Het proces om te komen tot een ontwerp voor het (B)oerBurgerBos begint bij direct omwonenden Boeren en Burgers met in een faciliterende cirkel daar omheen organisaties. We voerden een eerste gesprek met de stakeholders. De verwachting is dat in het vierde kwartaal het bos aangelegd kan worden.

k. Renovatie openbaar groen 2020

De voorbereidingen om tot een bomenkaart voor de gehele gemeente te komen lopen. Het groenplan voor de Dorpsstraat in Wagenberg wordt uitgevoerd. Vanwege de droogte worden de heesters in het najaar aangebracht. Er vindt een afweging van alternatieven plaats in hoeverre de populieren langs het fietspad aan de Ruilverkavelingsweg al dan niet gedund moeten worden. De zieke kastanjes en iepen in de Kastanjelaan en Iepenlaan zijn in het voorjaar vervangen door nieuwe bomen en beplantingen.

l. Aankoop grond Zoutendijk

Voor het realiseren van de bypass Zoutendijk is het nodig grond van drie eigenaren te verwerven. De gesprekken met deze eigenaren hebben wat vertraging opgelopen doordat wijzigingen zijn ontstaan over de te verwerven oppervlaktes. Oorspronkelijk was een smallere groenzone tussen watergang en weg voorzien, maar dit werd niet geaccepteerd door de provincie (in verband met natuurcompensatie). Daarop is het ontwerp aangepast met bredere groenzone. We zijn nog in afwachting van de inrichtingstekening van de groenzone, zodat deze ter goedkeuring voorgelegd kan worden aan de provincie. Zodra de goedkeuring binnen is, worden de gesprekken met grondeigenaren hervat.

m. Project de Kleine Schans e.o. (Zuiderwaterlinie)

In december 2219 heeft het college het schetsontwerp voor de ontwikkeling van de Kleine Schans vastgesteld.

Er wordt nu gewerkt aan het Voorlopig Ontwerp dat in het tweede kwartaal 2020 gereed is.

Tarief gebonden producten
n. Rioolvervanging Prinses Margriet- / Julianastraat (Made)
De voorbereidingen zijn nagenoeg gereed. De uitvoering start in de zomer. Om de reguliere vervanging uit te voeren verhogen we het krediet. In de begroting van 2016 (verwerkt in de VJN17) was een bedrag voor de reguliere vervanging opgenomen van € 630.000. Met de vaststelling van het WRP 2018-2022 is dit bedrag verlaagd naar € 567.000, omdat we nu een lagere eenheidsprijs hanteren. Omdat het krediet uit 2016 dateert, nemen we ook gelijk de indexering mee.
Daarnaast is er € 97.000 nodig om de ambitie maatregelen binnen dit project te kunnen realiseren.
Hiervoor dient het krediet ook met dit bedrag te worden verhoogd. Dit om wateroverlast in de wijk op te lossen.
o. Rioolvervanging Campenhout- / Boerenhoekstraat (Made)
De voorbereidingen zijn nagenoeg gereed. De uitvoering start na het gereed komen van de Marktstraat. Naar verwachting is de start in september. Om de reguliere vervanging uit te kunnen voeren is het krediet € 766.000 beschikbaar. Dit bedrag is vooralsnog voldoende voor de reguliere vervanging.
Daarnaast is er € 62.800 extra nodig om de ambitie maatregelen binnen dit project te kunnen realiseren. Dit dekken we uit het krediet "ambitie maatregelen WRP" (ambitiegelden). Dit komt bovenop het bedrag van € 619.000 welke reeds is opgenomen in de voorjaarsnota van 2018 en 2019 en ten laste werd gebracht van het krediet ambitiegelden.
Uit het project stellen we de aanleg van een overstort-constructie aan de Vierendeelstraat en de leidingen hier naar toe (150 m1) door de Prinsenpolderstraat uit. Dit doen we omdat de Prinsenpolderstraat pas 5 jaar geleden is gereconstrueerd. Omdat de koppeling met de Vierendeelstraat noodzakelijk is het bereiken van ons ambitieniveau moeten we dit werk in de toekomst uitvoeren. Daarom labelen we nu een bedrag van € 430.000 uit de ambitiegelden. In de tussenliggende tijd bekijken we of nieuwe ontwikkelingen benut kunnen worden. De koppeling inclusief een extra overstort ontlast de riolering van noordwest Made bij hevige regenbuien (bui 9) en beperkt daarmee de wateroverlast. Het deelproject kunnen we uitvoeren voor € 430.000 en komt in zijn geheel ten laste van het krediet ambitiegelden. Dit zal na 2022 worden gerealiseerd.
p. Rioolvervanging Parallelweg (Wagenberg)
Het gedeelte van de riolering wat diende te worden vervangen is in februari uitgevoerd. De werkzaamheden zijn voor € 20.000 uitgevoerd. Bij de vervolgwerkzaamheden (aanpassen van de wegverharding en toegankelijk maken) aan de Parallelweg zijn geen rioolwerkzaamheden noodzakelijk. Het restant boeken we af.
q. Ambitieniveau WRP (stelpost)
Voor 2020 is het krediet op het ambitiegelden voldoende. Voor 2020 is er:
- € 97.600 voor de Prinses Margrietstraat
- € 62.800. Voor de Burg. Van Campenhoutstraat/ Boerenhoekstraat
- € 205.333 Molenplein
- € 250.000 centrumroute Terheijden.

In totaal € 615.733 uit de ambitiegelden voor 2020.

r. Rioolvervanging Terheijden-Noord
Het gedeelte Molenstraat vanaf de bebouwde kom tot aan de Schapenbogert passen we wanneer de regionale kering door het waterschap Brabantse Delta is afgewaardeerd. Het werk besteedden we aan als onderdeel van de doorgaande route Terheijden. Het werk gunnen we pas definitief na goedkeuring door het waterschap. Zodra dit bekend is, wordt u hierover nader worden geïnformeerd. We streven ernaar het werk in 2021 uit te voeren.
Het werk breidden we uit met het treffen van maatregelen in het kader van het Ambitieniveau WRP en verbeteren van de persleiding Wagenberg hiervoor is € 150.000 beschikbaar gesteld.
Deze claim valt binnen de huidige ambitiegelden.
s. Rioolvervanging Kerkstraat (Made)
Een gedeelte van de Kerkstraat is gerealiseerd in combinatie met het Molenplein. Daarom is het krediet geactiveerd. Deel twee (pastorie tot Kloosterstraat) voeren we integraal en tegelijkertijd met het project "Sociaal cultureel centrum Made" uit. We verwachten dat we het laatste deel van de Kerkstraat in 2024 uitvoeren. In de najaarsnota brengen we in het krediet een splitsing aan.
t. Rioolvervanging Terheijden Midden
Zie toelichting krediet "Centrumroute Terheijden".
u. Rioolvervanging Molenplein (centrumplan Made)
We startten de realisatie van het Molenplein en een gedeelte van de Kerkstraat. De werkzaamheden Molenplein waaronder een ondergrondse waterberging in de vorm van een watertafel rondden we af. Deze kans om te voldoen aan de onze ambitie (beperken wateroverlast bui 9) hebben we benut. Vanuit het krediet ambitiegelden wordt € 205.333 euro bijgedragen. Vanuit rioolvervanging € 102.667 wordt bijgedragen. Het vervangen van de riolering en het aanleggen van de watertafel waren niet opgenomen in het krediet Centrumplan Made.
v. Maatregelen kern Made: voorbereiding (Stationsstraat)
De planning rioolwerkzaamheden zit de komende jaren erg vol. We redden het niet om aansluitend aan de Drimmelense weg de Stationsstraat uit te voeren. We hebben een voorbereidingskrediet van nodig van € 100.000 (uit reguliere vervanging). Voor de uitvoering in 2023 hebben we naar verwachting € 836.000 (€ 370.000 regulier en € 466.000 ambities) nodig. We proberen de werkzaamheden eerder uit te voeren.
w. Maatregelen kern Made: voorbereiding (Nachtegaalstraat)
De voorbereidingen voor dit project zijn gestart. Momenteel werken we het ontwerp van het riool en/of maatregelen om het wateroverlast probleem daar op te lossen. De overige voorbereidingen volgen eins 2020.
In 2021 starten we met de uitvoering. Voor de voorbereidingen vragen we € 100.000 (reguliere middelen).
Voor de uitvoering ramen we € 849.000 (€ 727.000 regulier en € 122.200 uit de ambitiegelden).
x. Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen (voorbereiding)
Dit project is (nog) niet opgenomen in het WRP. In eerste instantie planden we dit werk in 2024. Dit is buiten de looptijd van het WRP. Maar omdat er een kans is om werk met werk (i.v.m. de herinrichting in de Oude Haven) te maken, nemen we de riolering eerder mee. Naast reparaties, koppelen we ook daken af,

passen het gemaal aan en creëren een overstort. Hiervoor is een krediet nodig van € 315.000.
y. Maatregelen kern Lage Zwaluwe: voorbereiding (Griendwerkerstraat)
De voorbereidingen voor dit project zijn gestart. Momenteel wordt er gewerkt aan het maken van het functioneel ontwerp van het riool. We streven ernaar na gesprekken met het waterschap de voorbereidingen eind 2020 begin 2021 af te ronden. Voor de voorbereidingen vragen we € 100.000 (reguliere middelen). Voor de uitvoering ramen we € 1.182.500 (€ 905.000 regulier en € 277.500 uit de ambitiegelden). De uitvoering start eind 2021 begin 2022.
z. Maatregelen kern Made (uitstroomleiding)
Om de wateroverlast in Made zuid te beperken, passen we de uitstroomleidingen aan. De berekeningen voeren we uit in 2020. Daarna straat de voorbereiding. De werkzaamheden stemmen we af met de werkzaamheden in de Nachtegaalstraat. Voor de voorbereidingen en uitvoering is er in 2020 een bedrag nodig van € 154.560. Deze dienen te worden vrijgemaakt uit de ambitiegelden.
aa. Rioolvervanging Vijverstraat
Abusievelijk is bij de jaarrekening 2019 aangegeven dat dit krediet kan worden afgesloten. Er komt echter nog een termijnbetaling aan waarna de onderhoudstermijn in gaat. Voor de Voorjaarsnota 2020 heeft dit geen financiële consequenties.

Investeringsprognose 2021-2025

Tabel 2.3.
Investeringsprognose
programma 2

Investeringsprognose 2021 - 2025									
Prg nr.	Nr.	Omschrijving	Status	Invest. bedrag 2021	Invest. bedrag 2022	Invest. bedrag 2023	Invest. bedrag 2024	Invest. bedrag 2025	Econ. / Maatsch. nut
		Thema Wegen en verkeer							
2	1	Kwaliteitsverbetering Oude Haven Drimmelen: d. Biesboschweg	Ongewijzigd	200.000					Maatsch.
2	2	Aanbrengen brug de Schans	Ongewijzigd	100.000					Maatsch.
2	3	Gladheidbestrijding faecaliënzuiger	Ongewijzigd		16.500				Econ.
2	4	Sneeuwploeg (2 stuks)	Ongewijzigd			16.000			Econ.
2	5	Aanhangstrooier	Ongewijzigd				40.000		Econ.
2	6	Haven Terheijden: vervanging beschoeiing	Doorgeschoven van 2020	60.000					Maatsch.
2	7	Aansluiting Zoutendijk - Hh'dijk (uitvoering)	Doorgeschoven van 2020	500.000					Maatsch.
2	8	Drimmelenseweg-Sluizeweg Made (uitvoering)	Doorgeschoven van 2020	760.000					Maatsch.
2	9	Verkeersveilig Zeggelaan (minimale variant) (uitvoering)	Doorgeschoven van 2020	835.000					Maatsch.
2	10	Wegen: Rode loper route 2021	Doorgeschoven van 2020	200.000					Maatsch.
2	11	Vervanging openbare verlichting 2021	Nieuw opgenomen	233.500					Maatsch.
2	12	Vervanging openbare verlichting 2022	Nieuw opgenomen		215.000				Maatsch.
2	13	Vervanging openbare verlichting 2023	Nieuw opgenomen			215.000			Maatsch.
2	14	Vervanging openbare verlichting 2024	Nieuw opgenomen				215.000		Maatsch.
2	15	Vervanging openbare verlichting 2025	Nieuw opgenomen					215.000	Maatsch.
2	16	Wegen: Dahliastraat	Nieuw opgenomen	250.000					Maatsch.

		(wegvak Haagstraat-Witteweg) / Schetsenakkerstraat							
2	17	Wegen / rehabiliatie 2021 (inclusief Witteweg)	Nieuw opgenomen	467.000					Maatsch.
2	18	Wegen / rehabiliatie 2022	Nieuw opgenomen		202.000				Maatsch.
2	19	Wegen / rehabiliatie 2023	Nieuw opgenomen			202.000			Maatsch.
2	20	Wegen / rehabiliatie 2024	Nieuw opgenomen				202.000		Maatsch.
2	21	Wegen / rehabiliatie 2025	Nieuw opgenomen					202.000	Maatsch.
		Totaal thema Wegen en verkeer		***3.605.500***	***433.500***	***433.000***	***457.000***	***417.000***	
		Thema Groen en speelvoorzieningen							
2	22	Renovatie openbaar groen 2021	Nieuw opgenomen	145.000					Maatsch.
2	23	Renovatie openbaar groen 2022	Nieuw opgenomen		115.000				Maatsch.
2	24	Renovatie openbaar groen 2023	Nieuw opgenomen			115.000			Maatsch.
2	25	Renovatie openbaar groen 2024	Nieuw opgenomen				115.000		Maatsch.
2	26	Renovatie openbaar groen 2025	Nieuw opgenomen					115.000	Maatsch.
		Totaal thema Groen en speelvoorzieningen		***145.000***	***115.000***	***115.000***	***115.000***	***115.000***	
		Thema Water							
2	27	Maatregelen kern Made: uitvoering (Stationsstraat): vervanging	Nieuw opgenomen			370.400			Econ.
		Maatregelen kern Made: uitvoering (Stationsstraat): ambitieniveau				466.200			Econ.
2	28	Maatregelen kern Made uitvoering (Nachtegaalstraat): vervanging	Nieuw opgenomen	727.000					Econ.
		Maatregelen kern Made uitvoering (Nachtegaalstraat): ambitieniveau		120.200					
2	29	Maatregelen kern Lage Zwaluwe: uitvoering	Nieuw opgenomen	905.000					Econ.

		(Griendwerkerstraat): vervanging							
		Maatregelen kern Lage Zwaluwe: uitvoering (Griendwerkerstraat): ambitieniveau		277.500					
2	30	Maatregelen kern Made (Schoolstraat en Dreef): vervanging	Nieuw opgenomen			754.000			Econ.
		Maatregelen kern Made (Schoolstraat en Dreef): ambitieniveau				34.200			Econ.
2	31	Maatregelen kern Made: voorbereiding (Fresia- / Geraniumstraat e.o.)	Nieuw opgenomen			100.000			Econ.
2	32	Maatregelen kern Made: uitvoering (Fresia- / Geraniumstraat e.o.): vervanging	Nieuw opgenomen				2.351.200		Econ.
		Maatregelen kern Made: uitvoering (Fresia- / Geraniumstraat e.o.): ambitieniveau					194.100		
2	33	Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen (uitvoering)	Nieuw opgenomen	270.000					Econ.
2	34	Maatregelen kern Made (Plukmadestraat)	Nieuw opgenomen					208.656	Econ.
2	35	Maatregelen kern Made (de Gijster)	Nieuw opgenomen			196.000			Econ.
2	36	Maatregelen kern Made (Patronaatstraat / Lucia Eijckenstraat)	Nieuw opgenomen			645.120			Econ.
2	37	Maatregelen kern Made (Meidoornlaan / Hoefkenstraat)	Nieuw opgenomen			857.808			Econ.
2	38	Maatregelen kern Wagenberg (Gomarusstraat e.o.)	Nieuw opgenomen			470.400			Econ.
2	39	Maatregelen kern Terheijden: voorbereiding (Molenstraat)	Nieuw opgenomen	100.000					Econ.

2	40	Maatregelen kern Terheijden: uitvoering (Molenstraat): vervanging	Nieuw opgenomen		1.200.000				Econ.
		Maatregelen kern Terheijden: uitvoering (Molenstraat): ambitieniveau			150.000				Econ.
2	41	Maatregelen kern Hooge Zwaluwe (overstort / Zwaluwseweg)	Nieuw opgenomen				440.858		Econ.
2	42	Maatregelen kern Hooge Zwaluwe: voorbereiding (onder langs dijken)	Nieuw opgenomen				100.000		Econ.
2	43	Maatregelen kern Terheijden (tracé A studie / gemaalcapaciteit / Ravendal)	Nieuw opgenomen				98.560		Econ.
2	44	Maatregelen kern Drimmelen (overstort Amer / Kuipershoek)	Nieuw opgenomen				376.320		Econ.
2	45	Rioolontstopper	Nieuw opgenomen				60.000		Econ.
2	46	Maatregelen kern Hooge Zwaluwe: uitvoering (onder langs dijken / Spoorstr.)	Nieuw opgenomen					1.641.214	Econ.
2	47	Maatregelen kern Made (Den Deel)	Nieuw opgenomen					185.472	Econ.
2	48	Maatregelen kern Made (Adelstraat / Wilgenstraat)	Nieuw opgenomen					167.328	Econ.
2	49	Realiseren overstort Vierendeelstr. Incl toevoerleid.door Pr.polderst. (amb.niveau)	Nieuw opgenomen					430.000	Econ.
		Totaal thema Water		***2.399.700***	***1.350.000***	***3.894.128***	***3.621.038***	***2.632.670***	
		Totaal Programma 2. Openbare ruimte		**6.150.200**	**1.898.500**	**4.442.128**	**4.193.038**	**3.164.670**	

Toelichting investeringen jaar 2021
1. Kwaliteitsverbetering Oude Haven Drimmelen: d. Biesboschweg
Het ontwerp voor het nieuwe parkeerterrein is gereed. Er komen circa 80

parkeerplaatsen. De “rotonde” in de Biesboschweg wordt verwijderd en vervangen door een T-splitsing. De aanleg hiervan zal in het voorjaar 2020 van start gaan.

2. Aanbrengen brug de Schans
In het Voorlopig Ontwerp voor de ontwikkeling van de Kleine Schans zal aandacht worden besteed aan een brug in de dam door de gracht rondom de schans.
6. Haven Terheijden: vervanging beschoeiing
Dit betreft de lage houten beschoeiing aan de zuid-oost zijde van de haven. Met het waterschap is overeengekomen dat dit wordt meegenomen met de dijkverzwaring in het gebied. De dijkverzwaring is gepland in 2022/2023.
7. Aansluiting Zoutendijk - Hh'dijk (uitvoering)
Vrijwel alle onderzoeken voor het bestemmingsplan zijn gereed. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan het voorontwerp. Daarna kan de inspraak starten. Pas nadat dit alles is afgerond, kan met de uitvoering gestart worden.
8. Drimmelenseweg-Sluizeweg Made (uitvoering)
Voor de voorbereiding van dit project trekken we een externe projectleider aan, welke ook de Crullaan en Zeggelaan gaat voorbereiden. Naar verwachting duurt de voorbereiding de rest van dit jaar. Ook de inspraak moet nog plaatsvinden. De uitvoering stemmen we af op de werkzaamheden aan de nabijgelegen Stationsweg en Boerenhoekstraat, welke ook nog op de planning staan.
9. Verkeersveilig Zeggelaan (minimale variant) (uitvoering)
Voor de voorbereiding van dit project trekken we een externe projectleider aan, welke ook de Crullaan en Drimmelenseweg gaat voorbereiden. Naar verwachting duurt de voorbereiding de rest van dit jaar. Ook de inspraak moet nog plaatsvinden. De uitvoering stemmen we af op de werkzaamheden aan de Raadhuisstraat en Molenstraat. Dit in verband met het omleiden van het verkeer.
10. Wegen: Rode loper route 2021
In 2021 geven we verder uitvoering aan het verbeteren van de toegankelijkheid van de hoofdvoetpaden.
11. Vervanging openbare verlichting 2021
Elk jaar vervangen we voor zo’n € 200.000 van oude lichtmasten en armaturen voor LED-verlichting.
16. Wegen: Dahliastraat (wegvak Haagstraat-Witteweg) / Schetsenakkerstraat
Betreffend wegvak is aan rehabilitatie toe (volledige nieuwe opbouw). Deze werkzaamheden volgen direct na de vervanging van de waterleiding.
17. Wegen / rehabiliatie 2021
Net als bovengenoemde Dahliastraat zijn meer wegen aan groot onderhoud / rehabilitatie toe. Welke wegen we in 2021 aanpakken, laten we afhangen van de net uitgevoerde inspectie. Zodra de gegevens binnen zijn, maken we een jaarplanning.
22. Renovatie openbaar groen 2021
In 2021 wordt met het groen meegelift met integrale projecten in de openbare ruimte.
28. Maatregelen kern Made uitvoering (Nachtegaalstraat): vervanging
28. Maatregelen kern Made uitvoering (Nachtegaalstraat): ambitieniveau
De voorbereidingen voor dit project zijn gestart. Momenteel wordt er gewerkt

aan het maken van het functioneel ontwerp van het riool en/of maatregelen om het wateroverlast probleem daar op te lossen. De verwachting is dat deze berekeningen en principe tekeningen van het eind 2e kwartaal gereed zijn. Als het waterschap er ook mee akkoord is dan kunnen we in de 2e helft van 2020 starten met de bestekvoorbereiding. Vervolgens kan in 2021 worden gestart met de uitvoering. Voor de voorbereidingen is er in 2020 een bedrag vanuit de reguliere vervanging nodig van € 100.000. Om de uitvoering te kunnen realiseren dient er in 2021 het resterende bedrag van € 727.000 te worden vrijgegeven. Om de ambitiemaatregelen in de Nachtegaalstraat uit te kunnen voeren is er daarnaast in 2021 een bedrag van € 122.200 uit de ambitiegelden nodig.

29. Maatregelen kern Lage Zwaluwe: uitvoering (Griendwerkerstraat): vervanging

29. Maatregelen kern Lage Zwaluwe: uitvoering (Griendwerkerstraat): ambitieniveau

De voorbereidingen voor dit project zijn gestart. Momenteel wordt er gewerkt aan het maken van het functioneel ontwerp van het riool. De verwachting is dat deze berekeningen en principe tekeningen van het riool eind 2e kwartaal gereed zijn. Als het waterschap er ook mee akkoord is dan kunnen we in de 2e helft van 2020 starten met de bestekvoorbereiding. Vervolgens kan in 2021 worden gestart met de uitvoering. Voor de voorbereidingen is er in 2020 een bedrag vanuit de reguliere vervanging nodig van € 100.000. Om de uitvoering te kunnen realiseren dient er in 2021 het resterende bedrag van € 905.000 te worden vrijgegeven. Om de ambitiemaatregelen in de Griendwerkerstraat uit te kunnen voeren is er daarnaast in 2021 een bedrag van € 277.500 uit de ambitiegelden nodig.

33. Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen (uitvoering)

Dit project is (nog) niet opgenomen in het WRP. In eerste instantie Is dit gepland in 2024. Dit is buiten de looptijd van het WRP. Maar omdat er een kans is om werk met werk (i.v.m. de herinrichting in de Oude Haven) te maken worden de werkzaamheden aan de riolering eerder worden meegenomen. Er worden reparaties verricht, er wordt gedeeltelijk afgekoppeld, er wordt een extra overstort op de Amer aangelegd en het pomp regime wordt aangepast. Hiervoor is een krediet nodig van € 315.000. Deze is als volgt opgebouwd : Riolering repareren € 200.000, afkoppelen € 50.000, overstort op Amer € 35.000 en aanpassen pomp regime € 30.000.

39. Maatregelen kern Terheijden: voorbereiding (Molenstraat)

Een gedeelte van de Molenstraat ligt op een waterkering van het Waterschap Brabantse Delta. Eerst moet er een vervangende waterkering zijn gerealiseerd voordat de werkzaamheden in Terheijden Noord kunnen aanvangen. De werkzaamheden zijn nu verschoven naar 2020 en zijn inclusief het realisering van de ambitiemaatregelen (€ 150.000).

3. Ruimte, wonen en economie

Inleiding

Inleiding

De hoofddoelstelling van het programma is:
- Het bevorderen van economische vitaliteit en werkgelegenheid in Drimmelen in een proactieve houding
- Drimmelen recreatief op de kaart zetten en de kansen benutten van het Nationaal Park De Biesbosch
- Drimmelen profileren als aantrekkelijke woongemeente
- Zorgen voor de bouw van voldoende woningen in alle kernen en in alle prijsklassen. Hierbij is gasloos en energieneutraal bouwen het uitgangspunt. Waar mogelijk wordt levensloopbestendig gebouwd.
- Drimmelen energieneutraal in 2040

In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! staat:
- Het bevorderen van de economische vitaliteit en werkgelegenheid in Drimmelen in een proactieve houding. Drimmelen recreatief op de kaart zetten en de kansen benutten van Nationaal Park De Biesbosch.
- We zorgen voor de bouw van voldoende woningen in alle kernen en in alle prijsklassen. Hierbij is gasloos en energieneutraal bouwen het uitgangspunt en waar mogelijk levensloopbestendig.
Het programma is uitgewerkt in vijf thema's. De doelstellingen zijn uitgewerkt in de volgende thema's en bijbehorende subdoelstellingen:

1. Versterken vrijetijdseconomie
2. Versterken economische structuur
3. Wonen
4. Duurzaamheid
5. Leefomgeving.

3.1 Versterken vrijetijdseconomie

Wat willen we bereiken?

Drimmelen recreatief op de kaart zetten

Wat gaan we daarvoor doen?

Nota Vrijetijdseconomie
We maken een nieuwe foto van ons toeristisch profiel en de economische betekenis van de vrijetijdseconomie. Met deze informatie stellen we daarna de beleidsnota Vrijetijdseconomie op. Dit doen we samen met de provincie, onze Biesboschpartners, de alliantie Zuiderwaterlinie, NL Delta en natuurlijk onze toeristische ondernemers.
Parallel aan het opstellen van de nota Vrijetijdseconomie actualiseren we het subsidiebeleid voor toerisme en recreatie, waarbij veel aandacht wordt besteed aan de samenwerking tussen organisaties.
Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Het coronavirus heeft er toe geleid dat wij de focus hebben gelegd bij het ondersteunen van ondernemers en het beantwoorden van vragen. De Nota Vrijetijdseconomie heeft daardoor vertraging opgelopen.

Realisatie voetveer De Mand en verkenning toeristische mogelijkheden Hofmansplaat

In overleg met Staatsbosbeheer begonnen we in 2019 met de voorbereidingen van de realisatie van het (elektrische) voetveer tussen de haven van Drimmelen en de Hofmansplaat, en van de verkenning van de toeristische mogelijkheden op de Hofmansplaat. We richten op realisatie van het voetveer in 2021.
Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  De voorbereidingen worden getroffen om een adviesbureau de plannen verder uit te laten werken. Met Staatsbosbeheer wordt overleg gevoerd over de inrichting van de Hofmansplaat en het gezamenlijke ambitieniveau.

Verbeteren toeristische infrastructuur en bereikbaarheid

Wat gaan we daarvoor doen?

Verkenning nieuw Biesbosch bezoekerscentrum Drimmelen

In nauwe samenwerking met Staatsbosbeheer en andere betrokkenen verkennen we de mogelijkheden voor een vernieuwingsslag van het bezoekerscentrum in Drimmelen.
Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**

3.2 Versterken economische structuur

Wat willen we bereiken?

Bevorderen vitaliteit en werkgelegenheid

Wat gaan we daarvoor doen?

Nota economie

We leggen de nota Economie en het bijbehorende uitvoeringsprogramma voor aan de raad. Doel van de nota is een samenhangende visie op de economische positie van de gemeente Drimmelen. Daarnaast geeft de nota inzicht in de toekomstige ruimtebehoefte van onze bedrijven.
Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  In het eerste kwartaal is een B&W nota met hierin een plan van aanpak voor de nota Economie en het daarbij behorende

uitvoeringsprogramma door het college goedgekeurd. In maart stond een opiniepeiling met de raad ingepland, maar door de coronavirus is dit verschoven naar mei. Het coronavirus heeft veel impact op de ondernemers waardoor de start van de nota Economie is uitgesteld tot na de zomerperiode . Doel van de nota is een samenhangende visie op de economische positie van de gemeente Drimmelen. Tevens geeft de nota inzicht in de toekomstige ruimtebehoefte van onze bedrijven

3.3 Wonen

Geen afwijkingen

3.4 Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Drimmelen energieneutraal in 2040

Wat gaan we daarvoor doen?

Windenergie

Eind 2019/begin 2020 verwachten we de uitspraak van de Raad van State over het provinciale inpassingsplan voor de windmolens langs de A16. Bij een positieve uitspraak start de voorbereiding van de bouw van de windmolens en werken we de lokale participatie verder uit.
Portefeuillehouder: Jürgen Vissers
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  In juni/juli 2020 verwachten we de uitspraak van de Raad van State over het provinciale inpassingsplan voor de windmolens langs de A16. Bij een positieve uitspraak start de voorbereiding van de bouw van de windmolens en werken we de lokale participatie verder uit.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

We starten met de uitvoering van het verbeterplan om het gemeentehuis te verduurzamen. In 2019 zijn voor de andere gemeentelijke panden quickscans opgesteld voor verduurzaming, in 2020 starten we met de uitvoering van de verduurzamingsmaatregelen.
Portefeuillehouder: Jürgen Vissers
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Door snelle ontwikkelingen die gerelateerd zijn aan de energie transitie zal dit in een later stadium worden opgepakt en ingevuld. Duidelijk mag zijn dat alle verduurzamingsmaatregelen die gewoon uitgevoerd kunnen worden met het onderhoud ook worden uitgevoerd.

3.5 Leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Drimmelen profileren als een aantrekkelijke woongemeente met een vitaal buitengebied

Wat gaan we daarvoor doen?

Inventarisatie VAB-locaties

Om verpaupering en wildgroei van bedrijfsactiviteiten te voorkomen, is het noodzakelijk om beleid te ontwikkelen voor de Vrijgekomen Agrarische Bebouwing (VAB). In 2020 brengen we de VAB-locaties in beeld. We stellen op basis hiervan een uitvoeringsplan, wat we in 2020 en 2021 willen uitvoeren.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Kwaliteit

In 2020 wordt een inventarisatie gemaakt van de VAB's. De resultaten kunnen gebruikt worden als input voor de omgevingsvisie of één van de programma's die hier uit voortvloeit.

Omgevingswet

In 2020 is de daadwerkelijke invoering van de Omgevingswet in volle gang.
In het voorjaar vindt de tweede participatieronde plaats. De hoofdlijnennotitie wordt dan gebiedsgericht en eventueel themagericht uitgewerkt. Dit leidt tot de Omgevingsvisie die we in 2020 ter besluitvorming aanbieden.
Eind 2020 is de Omgevingsverordening voor Drimmelen klaar. Dit is een beleidsarme samenvoeging/integratie van alle gemeentelijke verordeningen over de fysieke leefomgeving. In 2020 voeren we ook een check uit van de bestemmingsplannen en de zogenaamde bruidsschat van het Rijk.
In het voorjaar van 2020 zijn de nieuwe werkprocessen gereed, die voldoen aan de Omgevingswet en het vastgestelde onderscheidende ambitieniveau. In 2020 oefenen we hiermee, net als met de handreiking participatie voor initiatiefnemers. We trainen de ambtelijke organisatie en het gemeentebestuur in de nieuwe werkprocessen.
Halverwege 2020 is de gemeente aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en hebben we een systeem voor de vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) dat aangesloten is op het DSO.
In 2020 is ook het opleidingsplan voor de gemeentelijke organisatie gereed en komt er een communicatiecampagne naar onze inwoners en bedrijven om hen te informeren over de Omgevingswet en de gevolgen hiervan.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Kwaliteit

Door de coronacrisis en uitstel van de Omgevingswet loopt een deel van de invoering van de Omgevingswet door in 2021.
De tweede participatieronde voor de omgevingsvisie start vanwege de coronacrisis in mei 2020 in plaats van in het voorjaar. De vaststelling van de omgevingsvisie staat gepland voor begin 2021..
Omdat de invoering van de Omgevingswet complex is en er sprake is van een capaciteitsknelpunt is besloten de Omgevingswet in te voeren volgens het principe 'basis op orde': voldoen aan de minimumeisen met een paar extra's. Dit betekent dat de invoering niet geheel volgens het onderscheidend ambitieniveau plaatsvindt. Dit betekent ook dat er geen

omgevingsverordening wordt opgesteld. Het doornemen van de gemeentelijke verordeningen, de bruidsschat en de bestemmingsplannen vindt plaats in 2020/2021.
De nieuwe werkprocessen zijn in het vierde kwartaal van 2020 afgerond. In het vierde kwartaal van 2020 start ook het oefenen met de de nieuwe werkprocessen. Het oefenen en mogelijk het aanpassen van een aantal werkprocessen lopen door in 2021. Het experiment vergunningtafel Omgevingswet gemeente Drimmelen loopt ook nog door in 2021. Het opleidingsplan is bijna klaar. Door uitstel van de Omgevingswet starten de opleidingen later. De opleidingen worden in 2021 afgerond.
Het nieuwe vergunningen-, toezicht- en handhavingssysteem wordt op dit moment geïmplementeerd. Aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet gebeurt pas na de zomer van 2020. Het testen start dan vanaf eind 2020 en loopt door in 2021. Het ontwikkelen van vragenbomen en een vergunningcheck (toepasbare regels) vindt nog wel volgens planning plaats, maar loopt wel langer door.
Door uitstel van de Omgevingswet vinden de communicatiecampagnes richting onze inwoners en bedrijven pas in 2021 plaats. Wel komt er dit jaar nog informatie over de Omgevingswet en de invoering van deze wet op onze website te staan. Ook heeft er in januari een bijeenkomst voor onze stakeholders plaatsgevonden. Rond en na de zomer van 2020 en in 2021 worden er nog meer bijeenkomsten georganiseerd voor het gemeentebestuur, de organisatie en onze stakeholders, al dan niet op een digitale manier vanwege de coronacrisis.
Het college heeft op 21 april 2020 ingestemd met de gewijzigde aanpak: wat in 2020 nog gedaan kan worden ook doen, maar aantal activiteiten door laten lopen in 2021. De gemeenteraad is met een raadsbrief geïnformeerd over de wijzigingen.
Het uitstel van de Omgevingswet en het capaciteitsknelpunt binnen de organisatie zorgen voor hogere invoeringskosten (incidentele kosten) dan opgenomen in de begroting 2020.

Sanering asbestdaken

In 2019 heeft de Eerste Kamer het wetvoorstel verworpen. Voor de sanering van de asbestdaken verwachten we op termijn een nieuw wetsvoorstel. We starten daarom in 2020 met gepast tempo met het stimuleren van de sanering van asbestdaken; in eerste instantie richten we ons op de kleinere daken. We ontwikkelen een communicatiecampagne en ondersteunen inwoners die gezamenlijk willen saneren. Hierbij geven we ook nadrukkelijk aandacht voor kansen op het gebied van duurzaamheid en de energietransitie.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Kwaliteit

In verband uitstel van het wetsvoorstel en onduidelijkheid over de landelijke subsidiemogelijkheden (al dan niet in combinatie met verduurzaming) hebben we dit tijdelijk 'on hold' gezet. Wanneer er meer zicht komt vanuit het Rijk hoe met dit onderwerp om te gaan en of er subsidieregelingen gaan komen, kunnen we een effectieve

stimuleringscampagne opzetten. Gezien de huidige onduidelijkheid daarover en andere prioriteiten in de samenleving, lijkt het nu niet het juiste moment om te investeren in een dergelijk campagne.

Financiële afwijkingen

Tabel 3.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

3. Ruimte, wonen en economie		2020	2021	2022	2023	2024
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)						
a1.	Land- en tuinbouwgronden	91 V	8- N	8- N	8- N	8- N
a2.	Overige grondzaken	129 V				
b1.	Projecten Toerisme en recreatie (uitvoeringsprogramma)	40- N				
b2.	Projecten Toerisme en recreatie (inhuur personeel)	25- N				
c.	Project Haven Lage Zwaluwe	233- N				
d.	Project Haven Terheijden (onderhoud haven)	63 V	8- N	8- N	8- N	8- N
e1.	Energietransitie: reserve duurzaamheid	158- N				
e2.	Energietransitie: subsidie Regeling Reductie Energieverbruik (RRE)	- -				
f1.	Omgevingsvergunning - leges bouwdeel	97 V				
f2.	Omgevingsvergunning algemeen / bouwdeel	97- N				
g1.	Afvalstoffenheffing (reserve Nazorg stortplaats Zevenbergen)	276- N				
g2.	Toerekening uren extra formatie milieustraat (voorziening afv.st.heffing)	- -	- -	- -	- -	- -
h.	Ruimtelijke ordening (reserve herziening bestemmingsplannen)	56- N				
i.	Actualisatie geurhinder en veehouderij	16- N				
j.	G.R.: Regio West-Brabant: Economie / Rewin		11 V	10 V	10 V	10 V
k.	G.R.: Regio West-Brabant: regioarcheologie		8- N	8- N	9- N	9- N
l.	G.R.: Omgevingsdienst Midden en West-Brabant		16- N	16- N	16- N	16- N
m.	Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)	7 V	7 V	7 V	7 V	7 V
n.	Gemeentelijke monumenten (reserve)	- -				
o.	Opstellen actieplan biodiversiteit	4- N				
p1.	Omgevingswet: implementatiekosten	99- N	151- N			
p2.	Omgevingswet: digitalisering		80- N	130- N	130- N	130- N
p3.	Omgevingswet: omgevingsplan	- -	- -	- -		
p4.	Omgevingswet: functioneel beheer Squit20/20		45- N	45- N	45- N	45- N
q.	Grondbedrijf: onderzoek	30- N				
r.	Aanleg fietspad Beverpad (raadsbesluit)	68- N	2- N	2- N	2- N	2- N
s.	G.R.: Parkschap de Biesbosch		2- N	2- N	2- N	2- N
t.	Kapitaallasten: mutaties investeringsprognose 2021 e.v. (stroomkasten)			15- N	15- N	15- N
u.	G.R.: Nazorg stortplaatsen				- -	- -
v.	Dekking formatie uitbreiding	72 V	15 V			
w.	Sociaal cultureel dorpshart Made	250- N				
x.	Biesboschjaar 2021	18- N				
	Diverse kleine verschillen	11- N				
Totaal Ruimte, wonen en economie		**920- N**	**287- N**	**216- N**	**217- N**	**217- N**

Verschuiving tussen programma's					

g2.	Toerekening uren extra formatie milieustraat	17 V	17 V	17 V	17 V	17 V
v.	Dekking formatie uitbreiding (Alg. dekkingsmiddelen / bedrijfsvoering)	72- N	15- N	-	-	-
Totaal verschuivingen tussen programma's		**55- N**	**2 V**	**17 V**	**17 V**	**17 V**

Mutatie reserves						
b1.	Reserve Toerisme en recreatie	40 V				
b2.	Reserve Drimmelen op de kaart	25 V				
c.	Reserve Verbetering toeristische infrastructuur haven Lage Zwaluwe	233 V				
d.	Reserve Herstel kunstwerken havens	100 V				
d.	Reserve Kapitaallasten	163- N	8 V	8 V	8 V	8 V
e.	Reserve Duurzaamheid	158 V				
g.	Reserve Nazorg stortplaats Zevenbergen	276 V				
h1.	Reserve Herziening bestemmingsplannen: inzet beginstand reserve	56 V				
h2.	Reserve Herziening bestemmingsplannen: correctie stortingen / onttrekk.	8- N	43- N	27 V	27 V	27 V
p1.	Algemene reserve (inplementatiekosten omgevingswet)	99 V	151 V			
n.	Reserve Behoud gemeentelijke monumenten (vrijval)	76 V				
r.	Algemene reserve (fietspad Beverpad 50%)	54 V				
r.	Reserve Samen Investeren in Drimmelen (fietspad Beverpad 50%)	54 V				
r.	Reserve Kapitaallasten (fietspad Beverpad)	103- N	5 V	5 V	5 V	5 V
w.	Algemene reserve	250 V				
x.	Reserve Samen Investeren in Drimmelen	18 V				
Totaal mutatie reserves		**V 1.164**	**122 V**	**40 V**	**40 V**	**40 V**

Totaal 3. Economie na dekking	**244 V**	**165- N**	**176- N**	**177- N**	**177- N**

Toelichting tabel 3.1

a1. Land- en tuinbouwgronden

Inhuur rentmeester

Voor actualisering reguliere pachtcontracten wordt in 2020 de rentmeester ingezet. Deze uren zijn incidenteel en geraamd op een kostenpost van ca. € 10.000.

Verkoop cultuurgronden

In 2020 zijn reguliere eeuwigdurende pachtgronden verkocht. Over deze gronden kan de gemeente niet vrij beschikken en de gronden zijn ook niet in beeld voor toekomstige ontwikkelingen. De verkoop resulteert in een eenmalige grondopbrengst van ca. € 109.000.

Vermindering pachtopbrengsten

Door het verkopen van de reguliere en geliberaliseerde pachtgronden zijn er structureel minder pachtinkomsten van ca. € 8.000 (jaarlijks).

a2. Overige grondzaken

Verkoop reststroken

In de eerste maanden van 2020 zijn meer reststroken verkocht dan verwacht. Er zijn 18 reststroken verkocht aan particulieren en 69 reststroken aan Woonvizier. De opbrengst uit deze verkopen van reststroken bedraagt ca. € 153.000. Dit betekent extra inkomsten van ca. € 133.000 (primaire begroting € 20.000).
De totale werkzaamheden voor reststroken worden in 2020 afgerond. Voor de ongeregistreerde gebruiken worden in 2020 definitieve afspraken vastgelegd. Dat is tijdrovend en omvangrijk. De extra kosten worden voor 2020 geraamd op ca. € 49.000. Voor het verkopen van gronden is in de "Nota Grondbeleid 2016-2020" vastgesteld dat er 2 onafhankelijke taxaties moeten worden verricht. Voor 2020 wordt een totaal aan kosten verwacht van ca. € 8.000. In de "Nota Reststroken 2016" is vastgelegd dat bij terugname van reststroken de grond opnieuw wordt ingericht. Voor 2020 zijn extra kosten te verwachten van € 2.500.
Verkoop water haven lage Zwaluwe
Voor de ontwikkeling van een bedrijf in de buitenhaven in Lage Zwaluwe is water inclusief ondergrond verkocht. Deze extra eenmalige opbrengst van € 55.965 wordt volgens de BBV voorschriften verantwoord onder "Overige grondzaken".
b1. Projecten Toerisme en recreatie (uitvoeringsprogramma)
Van de beschikbare toeristenbelasting 2018-2019 is een reserve ontstaan van € 40.000. Door wisselingen op de functie van beleidsmedewerker vrijetijdseconomie is de toeristenbelasting niet geheel gebruikt in 2018-2019. Deze reserve wordt nu gebruikt voor een inhaalslag op het gebied van een toeristisch financieel effect onderzoek (TEO), het plaatsen en inrichten van Toeristische Informatie Punten (TIP's), Fiets- en wandelroutes en een nieuwe beleidsvisie vrijetijdseconomie.
b2. Projecten Toerisme en recreatie (inhuur personeel)
De gemeenteraad heeft een bedrag van € 250.000 voor in de komende jaren ter beschikking gesteld voor inhuur personeel om diverse toerisme en recreatie projecten uit te voeren. Bij de Najaarsnota 2019 is hiervan een bedrag opgenomen van € 25.000 voor inhuur in 2019. Door vertraging zijn deze uitgaven niet gedaan in 2019. Voorgesteld wordt om dit bedrag nu in 2020 in te zetten.
c. Project Haven Lage Zwaluwe
Het actieplan voor de haven Lage Zwaluwe wordt geactualiseerd.
d. Project Haven Terheijden (onderhoud haven)
Het college heeft besloten, vooruitlopend op het raadsbesluit en conform de raadsbrief die u eerder dit voorjaar is toegestuurd, de kwalitatieve verbetering van de haven te starten. De slechte houten palen orden vervangen door stalen palen. Het werk wordt in 2020 uitgevoerd.
e1. Energietransitie: reserve duurzaamheid
Dit jaar gaan we stevig aan de slag met het Plan van Aanpak energieneutrale dorpen. Dat doen we samen met onze inwoners. We organiseren per dorp een informatieavond (kick off) en gaan daarna per dorp met werkgroepen aan de slag. Voor de technische kennis, ondersteuning van het proces en de algehele organisatie betrekken we externe bureaus. Verder wordt er een start gemaakt met de Transitie Visie Warmte. Ook in dat proces, dat eind 2021 afgerond moet zijn, gaan we de bewoners nadrukkelijk betrekken en huren we extra externe ondersteuning in.

De nieuw opgerichte energiecoöperatie Opgewekt Drimmelen ondersteunen we waar mogelijk en we zoeken samenwerking in de uitvoering van projecten. Vanuit het programma Brabant Geeft Energie is er een subsidie toegekend aan de samenwerkende stichtingen in onze gemeente. De gemeente heeft de subsidieaanvraag mede ondertekend en zal een bijdrage leveren en samenwerking zoeken bij de uit te voeren projecten.
De inzet van onze energieambassadeurs gaan we een extra impuls geven. Communicatie over de energietransitie naar onze bewoners is cruciaal. Daarom gaan we ook hier in 2020 extra op inzetten.
Voor bovengenoemde werkzaamheden en activiteiten is extra budget nodig en willen we de reserve Duurzaamheid uit 2019 (€ 158.000) gaan inzetten.
e2. Energietransitie: subsidie Regeling Reductie Energieverbruik (RRE)
Eind 2019 hebben we samen met het Regionaal Energieloket een aanvraag ingediend voor de Regeling Reductie Energiegebruik (RRE). Deze aanvraag is gehonoreerd met een bijdrage van € 184.364. Samen met het Regionaal Energieloket organiseren o.a. we wijkgerichte acties voor het verder verduurzamen van woningen en collectieve inkoopacties voor zonnepanelen en isolatie. Ook zullen we onze energieambassadeurs nadrukkelijk betrekken bij de uitvoering. Aan de toekenning van deze subsidie is een inspanningsverplichting verbonden om ruim 2.000 woningeigenaren met de verschillende activiteiten te bereiken. De regeling kent een verplichting tot terugbetaling naar rato van het aantal te weinig bereikte woningeigenaren.
De aanleg van het warmtenet in Terheijden wordt gefinancierd vanuit de rijksbijdrage voor de proeftuinen aardgasvrij. Na de definitieve oplevering wordt het warmtenet door middel van de vestiging van opstalrecht overgedragen aan het Eerste Traaise Warmtebedrijf (ETW). Het deel van de rijksbijdrage dat bestemd is voor de bijdrage in de huisaansluitingen is als subsidie aan het ETW toegekend.
f1. Omgevingsvergunning - leges bouwdeel
f2. Omgevingsvergunning algemeen / bouwdeel
Het aantal aanvragen voor vergunningen voor middel grote tot grote projecten in hoger dan met de begroting is voorzien. Dit leidt daardoor tot meer legesinkomsten (€ 97.000).
Door het grote aantal aanvragen (meer dan verwacht) en de benodigde inzet voor de implementatie van de Omgevingswet, is het noodzakelijk om de accountmanagers voor de omgevingsvergunning te ondersteunen in hun taken. Omdat zij de ingang vormen van het vergunningen proces is het van extra belang dat zij goed en tijdig hun werk kunnen doen. In die ondersteuning wordt voorzien door extra inhuur van een administratieve en inhoudelijke krachten, en tijdelijke uitbreiding van uren van eigen medewerkers (€ 70.000).
Voor de vervanging van het vergunningen registratiesysteem is extra inzet benodigd. De vervanging is noodzakelijk om het vergunningenproces door te kunnen laten lopen als de omgevingswet in werking treed. Binnen de afdeling zijn op dit moment noch de capaciteit als de expertise aanwezig om alle werkzaamheden voor deze implementatie uit te kunnen voeren. Daarom is tijdelijke inhuur van een functioneel beheerder noodzakelijk om implementatie mogelijk te maken (€ 27.000).

f1. Omgevingsvergunning - leges bouwdeel
Voor de vervanging van het vergunningen registratiesysteem is extra inzet benodigd. De vervanging is noodzakelijk om het vergunningenproces door te kunnen laten lopen als de omgevingswet in werking treed. Binnen de afdeling zijn op dit moment noch de capaciteit als de expertise aanwezig om alle werkzaamheden voor deze implementatie uit te kunnen voeren. Daarom is tijdelijke inhuur van een functioneel beheerder noodzakelijk om implementatie mogelijk te maken (€ 27.000).
Door het grote aantal aanvragen (meer dan verwacht) en de benodigde inzet voor de implementatie van de Omgevingswet, is het noodzakelijk om de accountmanagers voor de omgevingsvergunning te ondersteunen in hun taken. Omdat zij de ingang vormen van het vergunningen proces is het van extra belang dat zij goed en tijdig hun werk kunnen doen. In die ondersteuning wordt voorzien door extra inhuur van een administratieve en inhoudelijke krachten, en tijdelijke uitbreiding van uren van eigen medewerkers (€ 70.000).
f2. Omgevingsvergunning algemeen / bouwdeel
Het aantal aanvragen voor vergunningen voor middel grote tot grote projecten in hoger dan met de begroting is voorzien. Dit leidt daardoor tot meer legesinkomsten (€ 97.000).
g1. Afvalstoffenheffing (reserve Nazorg stortplaats Zevenbergen)
In de reserve voor de overdracht van de Nazorg stortplaats Zevenbergen is een bedrag opgenomen van € 279.610. De overdracht van de stortplaats Zevenbergen is met 5 jaar uitgesteld tot 11 juni 2024. De reden voor dit uitstel is de uitvoering van een vervolgstudie naar haalbare alternatieven voor het stortbeheer, een zogenaamde ALM-studie (Asset Liability Management studie). Deze is er op gericht te financiële risico’s te verkleinen. Hierdoor is de reservering van € 279.610 op dit moment niet meer nodig. In de risicoparagraaf nemen we de overdracht van de stortplaats Zevenbergen op. We stellen voor de reserve voor de overdracht van de Nazorg stortplaats Zevenbergen op te heffen en te storten in de voorziening Afvalstoffenheffing om deze weer op niveau te brengen.
g2. Toerekening uren extra formatie milieustraat (voorziening afvalstoffenheffing)
Dit betreft een urencorrectie van een medewerkster in de milieustraat. De kosten 2020 hiervan worden gedekt vanuit de voorziening afvalstoffenheffing en worden betrokken bij de berekening bij de tariefbepaling vanaf 2021 e.v.
h. Ruimtelijke ordening (reserve herziening bestemmingsplannen)
Voorgesteld wordt om deze reserve op te heffen aangezien dit een structurele taak is van de gemeente, en ook vanwege de geringe omvang per jaar (gemiddeld). Het overschot wat in de reserve aanwezig is zal dit jaar nog benodigd zijn voor de structuurvisie.
i. Actualisatie geurhinder en veehouderij
De Quickscan geurhinder en veehouderij uit 2008 is geëvalueerd en geactualiseerd waarbij nu ook de fijnstofsituatie en de risicocontouren endotoxinen (gezondheid) voor de gehele gemeente in beeld is gebracht. Hiermee kan onder andere een inschatting gemaakt worden van het woon- en leefklimaat en risico’s voor gezondheid . Actualisatie was noodzakelijk voor bijvoorbeeld de omgevingsvisie.

j. G.R.: Regio West-Brabant: Economie / Rewin In de begroting is een te hoog bedrag geraamd voor het onderdeel Economie / Rewin. Deze kan op basis van de begroting RWB neerwaarts bijgesteld worden.
k. G.R.: Regio West-Brabant: regioarcheologie In de begroting is een lager bedrag geraamd dan is opgenomen in de begroting van de RWB. De raming is gebaseerd op de werkelijke gedane uitgaven in het verleden. Daarnaast wordt een deel van deze kosten verhaald via de grondexploitaties op projectontwikkelaars. Gezien de toename op de inzet van regioarcheologie wordt voorgesteld om de begrote bedragen vanuit de begroting van de RWB te hanteren.
l. G.R.: Omgevingsdienst Midden en West-Brabant
De verhoging wordt veroorzaakt door indexering bij de OMWB en door het feit dat er extra wettelijke taken bij komen vanaf 2021: verschuiving van bodemtaken van de provincie naar de gemeenten (uitvoering door OMWB).
m. Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)
Op 5 maart 2020 heeft de gemeenteraad een besluitgenomen om de bestaande storting structureel met ca.
€ 80.000 te verhogen. In het kader van de BBV voorschriften (notitie Materiële vaste activa) is bij de nieuwe berekeningen een splitsing gemaakt tussen klein en groot onderhoud. Alleen groot onderhoud mag in de voorziening worden opgenomen. Het klein onderhoud dient rechtstreeks in de exploitatie verantwoord te worden. De huidige storting is hierdoor als volgt opgebouwd voor het exploitatie onderhoud is een bedrag gereserveerd van € 224.600 en voor de voorziening is een bedrag gereserveerd van € 538.000. Over 4 jaar wordt de gehele planning herzien en opnieuw voorgelegd aan de gemeenteraad.
n. Gemeentelijke monumenten
De reserve is bedoeld om eventuele tekorten of overschotten te verrekenen (egalisatie). Gezien het bedrag en dat er al lange tijd geen mutaties hierop plaats vinden kan deze reserve worden opgeheven. In de begroting zijn voor het behoud van de gemeentelijke monumenten (subsidie) voldoende middelen opgenomen. Het bedrag van de reserve € 75.666,53 valt vrij in de exploitatie (voordeel).
o. Opstellen actieplan biodiversiteit
Het beleidsplan Biodiversiteit is van 2013. Naar aanleiding van een motie in november 2019 is toegezegd het plan te evalueren en voor de komende beleidsperiode een actieplan op te stellen.
p1. Omgevingswet: implementatiekosten
De Omgevingswet is complex. Het gaat niet alleen om een grote wetswijziging, maar ook om een andere manier van werken. Daarnaast is aan de invoering van deze wet een grote digitaliseringsopgave gekoppeld.
Via een project is de gemeente Drimmelen daarom al vanaf 2017 bezig met het invoeren van deze wet. Hiervoor is ook projectbudget beschikbaar gesteld. Voor 2020 gaat het om € 560.000 en voor 2021 om € 130.000. Daarnaast was er nog een restant van 2019, waardoor het budget voor 2020 € 625.000 bedraagt. In totaal is nog € 755.000 beschikbaar voor de invoering van de Omgevingswet. Dit budget wordt gebruikt voor de omgevingsvisie, de voorbereidingen omgevingsplan, de digitaliseringsopgave, de organisatieontwikkelingen, de

opleidingen, communicatie-activiteiten en voor uitbesteding regulier werk en inhuur van ondersteuning.
De invoering is veel werk en complex. Daarbij is sprake van een capaciteitsknelpunt binnen de gemeentelijke organisatie. Op 4 februari besloot het college daarom om de wet in te voeren volgens 'de basis op orde': voldoen aan de wettelijke minimumeisen met enkele extra activiteiten zoals de omgevingsvisie en het experiment Vergunningtafel Omgevingswet. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet kan toegewerkt gaan worden naar het vastgestelde onderscheidende ambitieniveau.
Coronacrisis en uitstel Omgevingswet
In mei wordt bekend gemaakt wat de nieuwe datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt. Voorlopig gaan we uit van 1 juli 2021 (maar dit is niet zeker!).
Door de coronacrisis en het uitstel loopt de invoering van de Omgevingswet op enkele fronten vertraging op. De invoering loopt daarom door in 2021.
Naast de gevolgen van de coronacrisis en uitstel Omgevingswet is er nog steeds een capaciteitsknelpunt rond de invoering van de Omgevingswet. Ondanks het besluit om de wet in te voeren volgens de 'basis op orde'. Op enkele afdelingen is er door andere werkzaamheden te weinig tijd om aan de invoering van de Omgevingswet te besteden, terwijl het gaat om een wettelijk verplichte taak. Er is daarom kritisch gekeken naar de ureninzet voor de invoering van de Omgevingswet. Dit heeft geleid tot een kleine bijstelling in de uren. Daarnaast is besloten om de leergang Omgevingsplan te schrappen. De gevraagde ureninzet die dan overblijft is echt noodzakelijk om de Omgevingswet volgens 'de basis op orde' in te voeren. Maar ook deze uren kunnen niet door alle afdelingen geleverd worden.
Dit levert de volgende knelpunten op voor de rest van 2020 en voor 2021:
1. Digitaliseringsopgave:
Vanwege uitstel van de Omgevingswet maken we extra kosten voor de functioneel beheerder Squit20/20 (moet langer blijven), de implementatie van Squit 20/20 en voor Berkely Bridge (toepasbare regels). Daarnaast is ondersteuning nodig bij aansluiting op de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet. In totaal bedragen de extra kosten € 59.333,33. Een deel van deze extra kosten wordt naar verwachting nog in 2020 gemaakt en een deel van de kosten in 2021. Voor het deelproject digitalisering is voor de jaren 2020 en 2021 samen € 300.000 beschikbaar. Daar blijven we ook met deze extra kosten binnen. De extra kosten worden dus gedekt door het beschikbare projectbudget.
2. Projectondersteuning:
We huren nu projectondersteuning in voor 24 tot 32 uur per week. Deze uren zijn nodig, ook al wordt de Omgevingswet uitgesteld. Er gaan veel uren zitten in de voorbereiding van (participatie)bijeenkomsten, communicatie-activiteiten en de algemene projectondersteuning. Uitgaande van inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 juli 2021 hebben we een half jaar langer projectondersteuning nodig. Ook in 2021 zal dit naar verwachting 24 uur tot 32 uur per week zijn. De extra kosten hiervoor bedragen max € 35.000.
3. Projectleider invoering Omgevingswet:
De projectleider heeft 25 uur per week voor Omgevingswet en duurzaamheid. Dit

was te weinig. Daarom werkt ze in 2020 meer uren. Uitstel van de wet maakt dit het komend half jaar niet anders. De komende maanden komen er een aantal bijeenkomsten voor zowel de Omgevingswet als duurzaamheid. Daarnaast moeten er komend half jaar belangrijke keuzes gemaakt worden door het gemeentebestuur en MT rond dienstverlening onder de Omgevingswet, wel of niet of minder regelen en hoe, rolverdeling raad en college, organisatie-ontwikkeling enzovoort. De begeleiding hiervan kost veel tijd. In 2021 wordt dit niet veel anders. Dan worden er veel besluiten genomen, geoefend en komt er een nazorgplan. Ook in de eerste helft van 2021 is extra ureninzet nodig. De kosten voor de inzet in 2021 worden geschat op € 7.500.
4. Capaciteitsknelpunt afdeling Dienstverlening en Ondersteuning:
Men ervaart op dit moment een spanning tussen invoering van de Omgevingswet en de werkzaamheden voor de Drank- en Horecawet. Om de gevraagde inzet voor de Omgevingswet te kunnen leveren, moeten werkzaamheden voor de Drank- en Horecawet uitbesteed worden. Het gaat dan om een kostenpost van € 14.960 (2020: € 7.480, 2021: € 7.480).
5. Capaciteitsknelpunt afdeling Grondgebied:
De capaciteitsknelpunten spelen vooral bij accountmanagement voor vergunningaanvragen, de dienstverlening aan de bewoners en ondernemers met bouwinitiatieven . De gemeente is verantwoordelijk voor de intake, behandeling en afhandeling van aanvragen. Die dienstverlening willen we beter doen. De omgevingswet vraagt ook om het sneller te doen. Adviezen moeten worden opgehaald bij veel partners in een nieuwe, bredere samenstelling. Ook de interne samenwerking vraagt om herijking van werkprocessen en extra inzet van RO- en milieumedewerkers. Dat capaciteitsknelpunt kan opgelost worden door inschakelen van extra mensen. Dit kan deels opgevangen worden door de legesinkomsten. Er blijft echter wel een knelpunt van 0,4 fte in 2020 en 0,4 fte in 2021. Dit komt uit op een kostenpost van € 89.600.
6. Capaciteitsknelpunt afdeling Openbare Werken:
Bij afdeling Openbare Werken is er afdelingsbreed een knelpunt door de invoering van de Omgevingswet. Het is echter belangrijk dat ze meegenomen worden bij de hele invoering, dat ze hun bijdrage hiervoor leveren. Ook is dit goed voor de betrokkenheid. Het gaat tenslotte om een andere manier van werken, wat onze dienstverlening ten goede komt. Er is wel met werk geschoven, maar dan nog is er in 2020 een tekort van 0,5 fte en in 2021 een tekort van 0,5 fte. Dit komt uit op een kostenpost van € 112.000.
De totale kosten voor invoering van de Omgevingswet komen hiermee uit op € 1.005.071. Gelet op het beschikbare budget van € 755.000 is er dus sprake van een tekort van € 250.071:
2020: € 98.691;
2021:€ 151.380.
Argumenten voor het extra budget:
1. Het gaat om een wettelijk verplichte taak.
2. Iedere gemeente moet voldoen aan de minimale eisen voor de invoering. Voldoen we hieraan niet, dan doen we een stap terug in ons huidig dienstverleningsniveau. Concreet betekent dit dat initiatiefnemers voor meer producten naar de gemeente moeten, omdat dit niet meer digitaal kan. Dit is niet klantvriendelijk, kost de gemeente meer tijd en is dus niet wenselijk. In het

bestuursakkoord tussen alle koepels is bovendien afgesproken dat alle partners minimaal het huidig dienstverleningsniveau handhaven. Het kan dus zijn dat er vanuit het Rijk opgetreden gaat worden tegen gemeenten, die niet voldoen aan de minimale eisen.
3. Er zat al veel druk op de oorspronkelijke planning. Nu ontstaat er voor onderdelen meer lucht, maar het gaat nog steeds om veel werk. Achterover leunen kan dus niet. Voortgang bij de invoering is belangrijk. We hebben hierdoor mogelijk wel meer tijd om te kunnen testen en oefenen.
4. Het gaat bij de Omgevingswet vooral om een andere manier van werken. Betrokkenheid vanuit organisatie en gemeentebestuur is daarom erg belangrijk. Deze is er ook en moeten we vasthouden. Dit betekent dat we de invoering, waar dit kan, met enige voortvarendheid moeten blijven oppakken.
5. Vertragen omgevingsvisie is geen optie omdat we vastzitten aan opdrachten aan externen. Ook het anders vormgeven van de participatie is geen optie, omdat de Omgevingswet juist voorschrijft dat de omgevingsvisie met participatie tot stand moet komen.
6. Stoppen met de vergunningtafel Omgevingswet is niet wenselijk, omdat er waardering is voor het experiment en we hiermee ook al best ver zijn. Bovendien kost het dan later meer tijd om alles af te stemmen. Nu zitten alle partijen aan tafel.
p2. Omgevingswet: digitalisering
Vanaf 2021 zijn er rond digitalisering structurele kosten. Vanaf 1 januari 2021 is de gemeente aangesloten op de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV). In 2018 is in een bestuursakkoord tussen Rijk, IPO, VNG en UvW afgesproken dat o.a. de gemeenten een bijdrage betalen voor het beheer van dit DSO-LV. Deze bijdrage wordt jaarlijks gekort op de uitkering vanuit het Gemeentefonds. Voor de gemeente Drimmelen gaat het om een bedrag van circa € 30.000. Dit gaat in vanaf 2020. Voor 2020 wordt dit bekostigd uit het projectbudget, vanaf 2021 moet hiervoor structureel wat geregeld worden.
Daarnaast heeft de gemeente te maken met gemeentelijke functioneel beheerkosten voor het DSO, beheer koppelingen (tussen DSO en bijvoorbeeld Squit 20/20 en Tercera), het bijhouden van informatie binnen het DSO en dergelijke. Deze bedragen circa € 70.000. Dit zijn extra kosten bovenop de al bestaande beheerkosten voor bijvoorbeeld Squit20/20.
Tot slot zijn er nog structurele kosten voor het beheer van de bruidsschat. Bepaalde regels, die nu nog bestaan, verdwijnen straks. De gemeente moet dit zelf gaan regelen in zijn omgevingsplan. Omdat de gemeente tot 2029 de tijd heeft om een omgevingsplan op te stellen, krijgen we zolang overgangsregels vanuit het rijk: de bruidsschat in het DSO. Deze regels moeten in de loop van de tijd geschrapt, aangepast en geactualiseerd worden. Dit beheer kost jaarlijks naar verwachting € 30.000.
De structurele digitaliseringskosten voor de Omgevingswet bedragen dus jaarlijks € 130.000:
• Beheerkosten DSO-LV: € 30.000;
• Beheerkosten DSO gemeente, koppelingen informatie: € 70.000
• Beheerkosten bruidsschat:€ 30.000.
Omdat de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt uitgesteld, liggen deze

kosten in 2021 lager. Als uitgegaan wordt van inwerkingtreding per 1 juli 2021 komen de kosten in totaal uit op € 80.000:
• Beheerkosten DSO-LV: € 30.000;
• Beheerkosten DSO gemeente, koppelingen, informatie: € 35.000;
• Beheerkosten bruidsschat: € 15.000.
Samengevat:
? Kosten 2021: € 80.000;
? Kosten vanaf 2022 jaarlijks: € 130.000.
p3. Omgevingswet: omgevingsplan
Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet moet het tijdelijk omgevingsplan omgezet worden naar een definitief omgevingsplan. De huidige bestemmingsplannen moeten, waar we dit willen, ingepast worden in het omgevingsplan, evenals onze verordeningen. Daarbij moet het gemeentebestuur eerst besluiten wat we met de huidige bepalingen uit bestemmingsplannen, verordeningen en bruidsschat doen: overnemen, aanpassen of schrappen. De omgevingsvisie vormt de basis voor het definitieve omgevingsplan evenals het vastgestelde onderscheidende ambitieniveau. Het omzetten van een tijdelijk omgevingsplan naar een definitief omgevingsplan is dus geen eenvoudige taak. Hiervoor moeten we waarschijnlijk ondersteuning inhuren. Daarnaast zijn er in de Omgevingswet en de uitvoeringsregelingen voorwaarden gesteld aan de participatie rond het omgevingsplan. Ook hiervoor moeten we kosten maken. Tot slot moet het omgevingsplan dusdanig gedigitaliseerd worden dat het plan opgenomen kan worden in het DSO en ook goed beheerd kan worden. Na vaststelling van het definitieve omgevingsplan is de basis klaar. Daarna volgt beheer en eventuele bijstellingen van het omgevingsplan. De te verwachten kosten voor inhuur deskundigheid, participatie en digitalisering zijn € 25.000 per jaar voor de periode 2021 t/m 2023. Vooralsnog wordt er van uit gegaan dat deze kosten opgevangen kunnen worden binnen het budget herziening bestemmingsplannen (zie ook toelichting “h. Ruimtelijke ordening (reserve herziening bestemmingsplannen”).
p4. Omgevingswet: functioneel beheer Squit20/20
Voor SquitXO was het functioneel beheer niet geregeld. Dit beheer werd er ad hoc bij gedaan door enkele medewerkers van de afdeling Grondgebied, in samenwerking met de ICT-medewerkers. Voor een goed beheer van applicaties is structurele inzet nodig, niet ad hoc. Voor het functioneel beheer van SquitXO en straks Squit20/20 is op jaarbasis 0,5 fte nodig. Deze capaciteit is echter niet beschikbaar.
Goed functioneel beheer van Squit20/20 is ook een randvoorwaarde om de digitaliseringsopgave rond de Omgevingswet goed uit te kunnen voeren. Via het projectbudget hebben we daarom tijdelijk een functioneel beheerder ingehuurd voor 2020. Hiermee borgen we dat we de digitaliseringsopgave rond Squit20/20 en DSO volgens planning en dus tijdig uit kunnen voeren.
Functioneel beheer Squit20/20 is structureel werk, ook los van de Omgevingswet. Vanaf 2021 moet dit functioneel beheer daarom ook structureel geregeld zijn. Het gaat, zoals eerder aangegeven, jaarlijks om 0,5 fte. Binnen de gemeentelijke capaciteit is hier geen ruimte voor.
q. Grondbedrijf: onderzoek
In opdracht van de interim-manager Grondgebied (en met instemming van MT)

werd een opdracht uitgezet aan Deloitte, om de problemen op het gebied van samenwerking en communicatie bij de uitvoering van het grondbeleid tussen de afdelingen Grondgebied en Openbare Werken in beeld te brengen. Inmiddels werd het eindrapport door Deloitte opgeleverd en zijn bevindingen en aanbevelingen bekend.

r. Aanleg fietspad Beverpad

In de raad van 5 maart 2020 is besloten om de financiële consequenties te verwerken in de Voorjaarsnota 2020. Voor een inhoudelijk toelichting wordt verwezen naar het raadsvoorstel/ -besluit.

s. G.R: Parkschap de Biesbosch

Vanwege het wegvallen van deelnemersbijdragen vanuit verschillende partners in de afgelopen jaren (provincies Zuid Holland, Noord Brabant en de gemeente Sliedrecht) is de financiering van het Parkschap onder druk komen te staan. Er is over de afgelopen jaren steeds sprake geweest van een beleidsarme begroting waarin de tekorten zijn opgevangen met een heel beperkte verhoging van de deelnemersbijdragen van de nog deelnemende partners. Ondertussen wordt gewerkt aan een oplossing voor de langere termijn. Er wordt toegewerkt naar een nieuwe vorm van samenwerking en de GR wordt opgeheven.

t. Kapitaallasten: mutaties investeringsprognose 2021 e.v.

Dit betreft de kapitaallasten van de vervanging stroomkasten (vanaf 2020 € 15.000 per jaar). Voor een inhoudelijke toelichting zie onderdeel “Investeringsprognose 2021 – 2025”.

u. G.R.: Nazorg stortplaatsen

Op basis van de begroting 2021 zal de bijdrage vanaf 2023 e.v. verhoogd worden van € 38.926 naar € 84.833.

De komende 2 jaar zal worden benut voor het omlaag brengen van het doelvermogen vanaf 2023. Hierbij valt te denken aan de aanpassing (verlenging) van de levensduur van de afdeklaag, van 50 naar 75 jaar, van de stortplaats Bavel-Dorst en deze stortplaats niet meer te laten vallen onder de Leemtewet. Ook voor de stortplaats Zevenbergen worden opties onderzocht om hiervoor de kosten omlaag te brengen. Hierdoor komt het er financieel gunstiger uit te zien. Omdat op het moment van het opstellen van de meerjarenbegroting de bovenvermelde scenario’s nog niet concreet zijn en dus kunnen worden onderbouwd is voorgesteld de dotatie en bijdrage in de jaren 2023 en 2024 in de begroting van de GR NGS nog steeds te baseren op het rekenmodel.
Deze verhoging zal vooralsnog worden meegenomen in de te heffen volume afvalstoffenheffing.

v. Dekking formatie uitbreiding

Dit betreft een aframing van budgetten welke ingezet worden als dekkingsmiddel ten behoeve van (tijdelijke) formatie uitbreiding. Het betreft urenuitbreiding voor economie, omgevingswet en energietransitie.

w. Sociaal cultureel dorpshart Made

Om het vlekken- en stedenbouwkundig plan van het Sociaal cultureel Dorpshart in Made verder uit te werken, onder ander naar een bestemmingsplan met een inrichtingsplan inclusief overeenkomsten, is er voorbereidingsbudget nodig ter dekking van de interne en externe plankosten en (juridische) advisering.

x. Biesboschjaar 2021

In 2021 herdenken we de Sint-Elisabethsvloed van 1421. Samen met de

regionale kwartiermaker en Wij zijn Drimmelen worden bijeenkomsten georganiseerd om ondernemers te inspireren activiteiten te organiseren rondom het feestjaar 2021. In september 2020 vindt een brainstormavond met ondernemers en verenigingen plaats. Teneinde de organisatie en initiatieven in het kader van het Biesboschjaar 2021 te financieren is een bedrag gereserveerd van €18.000 uit de reserve Samen Investeren in Drimmelen (SID).

Voortgang kapitaalgoederen (kredieten)

Tabel 3.2. Kredieten programma 3

Tabel 3.2 kredieten programma 3

3. Ruimte, wonen en economie	Jaar	Status	Raming	Uitgaven	Restant	Mutatie	
Investeringen							
a. Verlengen fietspad Beverpad	2016	Verhoging	300.000	-28.787	328.787	108.500	N
b. Haven Terheijden vervanging steigers / meerpalen	2020	Nieuw			0	163.300	N
Totaal 3. Ruimte, wonen en economie			**300.000**	**-28.787**	**328.787**	**271.800**	**N**

Toelichting kredieten

a. Verlengen fietspad Beverpad
De raad heeft op 5 maart 2020 ingestemd met de aanleg van het Beverpad richting Drimmelen. Het plan is aanbesteed en wordt in 2020 aangelegd. De verlenging richting Lage Zwaluwe is in onderzoek: welk tracé is het meest gewenst? Voor de zomer 2020 is hierover meer duidelijk.
b. Haven Terheijden vervanging steigers / meerpalen
Het college heeft besloten, vooruitlopend op het raadsbesluit en conform de raadsbrief die u eerder dit voorjaar is toegestuurd, te starten met de kwalitatieve verbetering van de haven Terheijden. De slechte houten palen worden vervangen door stalen palen. Ook enkele kleinere werkzaamheden vinden plaats. Het werk is aanbesteed en wordt in 2020 gerealiseerd.

Investeringsprognose 2021-2025

Tabel 3.3. Investeringsprognose programma 3

Investeringsprognose 2021 - 2025									
Prg nr.	**Nr.**	**Omschrijving**	**Status**	**Invest. bedrag 2021**	**Invest. bedrag 2022**	**Invest. bedrag 2023**	**Invest. bedrag 2024**	**Invest. bedrag 2025**	**Econ. / Maatsch. nut**
		Thema Versterken economische structuur							
3	50	Vervanging stroomkasten	Nieuw opgenomen	150.000					Econ.
		Totaal thema Versterken economische structuur		***150.000***	**-**	**-**	**-**	**-**	
		Totaal Programma 3. Ruimte, wonen en economie		**150.000**	**0**	**0**	**0**	**0**	

50. Vervanging stroomkasten
De stroomkasten in het centrum van Made dienen te worden vervangen. Vervanging is in 2020 is niet haalbaar, aangezien er externe partijen zoals Enexis bij betrokken zijn. De stroomkasten dienen vervangen worden, omdat deze niet meer voldoen aan de norm 60439-1 (nen 1010 en besluit nen 3140). De huidige stroomkasten zijn vóór 1975 geplaatst en zijn niet aan te passen aan deze nieuwe normen.

4. Sociaal domein

Inleiding

Inleiding

De hoofddoelstelling van het programma is:
We hebben een inclusieve samenleving, waarbij iedereen ongeacht leeftijd, sociale klasse, afkomst of beperking, in de gemeente Drimmelen mee kan doen aan activiteiten op het gebied van onderwijs, werk, sport en ontmoeting, zorg en welzijn. Iedereen neemt hierbij zijn eigen verantwoordelijkheid en ondersteunt de mensen in zijn omgeving. Mensen die het niet redden met hulp van mensen uit hun omgeving of algemene voorzieningen, krijgen ondersteuning van de gemeente.
In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! staat:
Drimmelen is een gemeenschap waar mensen naar elkaar omkijken en waar we er samen voor zorgen dat iedereen mee kan doen aan alles wat een samenleving maakt. Om dat in de toekomst ook zo te houden, willen we stevig inzetten op preventie en innovatie binnen alle onderdelen. Sport en cultuur met sportieve en culturele evenementen zijn belangrijke dragers van een gezonde, gelukkige en vitale samenleving. We willen een relatie leggen met de ambities in het sociale domein. Onze buurthuizen dragen bij aan ontmoeten, meedoen en gezelligheid. Het stimuleren van sport, ontmoeten, cultuur en hiervoor ruimten faciliteren die zo optimaal mogelijk benut worden. De gemeente richt zich primair op breedtesport en faciliteert evenementen.
Het programma is uitgewerkt in vijf thema's. De doelstellingen zijn uitgewerkt in de volgende thema's en bijbehorende subdoelstellingen:
1. Opgroeien en opvoeden
2. Zorg voor kwetsbare burgers
3. Participatie door werk en maatschappelijke inzet
4. Sport en bewegen
5. Sociaal culturele accommodaties.

4.1 Opgroeien en opvoeden

Wat willen we bereiken?

Ouderen en kinderen helpen in het zelfstandig oplossen van problemen

Wat gaan we daarvoor doen?

Beheersing kosten jeugdzorg
De gemeente Drimmelen maakt onderdeel uit van de samenwerkingsregio jeugdzorg West-Brabant Oost (WBO). Binnen deze regio maken we samen beleid en regelen we de inkoop van de specialistische jeugdzorg. De vraag naar jeugdzorg blijft groot en de budgetten beperkt. Daarom blijft het ook voor 2020 een uitdaging om kwalitatief goede jeugdzorg vorm te geven. We stelden in 2018 maatregelen op om de kosten te beheersen. Deze maatregelen maken in 2020 onderdeel uit van de reguliere aanpak. In 2020 verwachten we een eerste effect te zien van de pilot in Drimmelen-Geertruidenberg met een praktijkondersteuner jeugdhulp bij een huisarts. De praktijkondersteuner biedt ondersteuning aan

kinderen/jeugdigen en verwijst door naar het CJG. Specialistische hulp wordt ingezet als het nodig is. Het nieuwe beleidskader jeugdhulp voor de regio WBO geeft vanaf 2020 richting aan de uitvoering van jeugdhulp. Naast de beheersmaatregelen die in de regio worden genomen, onderzoekt het ministerie tevens of de extra gelden (landelijk € 300 miljoen, Drimmelen € 311.000) die de gemeenten nu tot en met 2021 extra ontvangen, structureel kunnen worden.
Portefeuillehouder: Jürgen Vissers
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  We zien de afgelopen jaren een flinke toename van zowel het aantal jeugdigen dat een bepaalde vorm van jeugdzorg ontvangt (toename van 13% in 2019 t.o.v. 2018) als van de stijging van de kosten voor jeugdzorg (toename in 2019 van 16% t.o.v. 2018) .
  Het totaal aantal jeugdigen met ambulante zorg en zorg in een "zo thuis mogelijke" situatie (pleegzorg en gezinshuizen) neem toe, terwijl de kosten per jeugdige bij deze zorgvorm licht zijn afgenomen. De druk op de zwaardere vormen van jeugdzorg (verblijfszorg, landelijke functies) groeit eveneens, maar hier zijn de gemiddelde kosten per traject eveneens toegenomen. Het overgrote deel van de jeugdigen ontvangt ambulante zorg (94%), dit betreft 50% van de totale kosten van jeugdzorg in 2019. 4% van de jeugdigen ontvangt verblijfszorg en dit staat voor 22% van de totale zorgkosten. We hebben 2 gezinshuizen in onze gemeente. Het aantal jongeren in deze gezinshuizen is flink toegenomen en daarmee ook de kosten. Het grootste gedeelte van de kinderen komt ook uit onze gemeente. Daarom zullen deze kosten, ook bij wijziging van wetgeving ten aanzien van het woonplaatsbeginsel, niet afnemen.
  We hebben vanaf medio 2018 diverse beheersmaatregelen ingezet en zijn eind 2019 met de pilot POH Jeugd (praktijkondersteuner huisarts) gestart. Tot op heden levert dit onvoldoende op om de toename van het aantal verzoeken om jeugdzorg en van de kosten te kunnen opvangen. Om deze ontwikkeling te kantelen willen we een taskforce starten. We doen dit samen met Geertruidenberg, omdat we gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het CJG. Gemeente Oosterhout heeft reeds ervaring met een taskforce jeugd waarbij positieve resultaten zijn behaald. Van deze ervaringen gaan we gebruik maken. Doel is hierbij om kwalitatief goede jeugdhulp te blijven bieden aan jeugdigen in onze gemeente die dat nodig hebben, maar de groei van de kosten voor de niet vrij toegankelijke jeugdhulp te beperken. Hiervoor zullen we beheersmaatregelen gaan inzetten, maar zal ook een cultuuromslag nodig zijn. De verwachting is dat de (financiële) resultaten pas vanaf 2021 zichtbaar zullen zijn. We hebben dit als taakstelling verwerkt met een bedrag van € 200.000 in 2021 en oplopend met € 50.000 voor 2022 en 2023. We vragen de raad om een incidenteel budget beschikbaar te stellen voor uitvoering van de Taskforce van totaal € 250.000 ten laste van de reserve bestuursakkoord.
  Per 2021 wordt de administratie jeugdhulp WBO overgeheveld van Zorglokaal naar de gemeente Breda. Dit levert naar verwachting een structurele besparing op. Voor de implementatie worden wel eenmalige

kosten gemaakt. Zodra de incidentele en structurele kosten definitief zijn, verwerken we dit bij de NJN.
U heeft op 9 april 2020 een besluit genomen over het aandeel in de geldlening van het dossier Juzt. In april 2020 is de zorg van kinderen die bij Juzt in behandeling waren zorgvuldig overgedragen aan nieuwe zorgaanbieders.
Voor deze gecontroleerde zorgoverdracht zijn door de WBO gemeenten incidentele kosten gemaakt. U wordt voorgesteld deze eenmalige uitvoeringskosten van totaal € 161.200 ten laste te brengen van de reserve Bestuursakkoord.

Doorontwikkeling CJG

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Drimmelen-Geertruidenberg wordt per 2020 een Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO). Zo is het CJG als organisatie klaar voor de toekomst. Medewerkers komen in dienst bij het CJG. Daarmee streven we gelijke omstandigheden voor alle medewerkers na. De organisatievorm verandert, maar de werkzaamheden van het CJG blijven gelijk. Er is sprake van continuïteit van hulp en ondersteuning met als uitgangspunt: één gezin, één plan, één regisseur. De BVO is nieuw en dit brengt nieuwe uitdagingen en kansen met zich mee voor 2020. Het CJG verhuist eind 2019 naar een nieuwe huisvesting: het voormalige politiebureau in Geertruidenberg. We werken aan de zichtbaarheid en bekendheid van het CJG en intensiveren de samenwerking tussen het CJG, huisartsen, consultatiebureaus en onderwijs.
Portefeuillehouder: Jürgen Vissers
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Kwaliteit

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Drimmelen-Geertruidenberg is per 2020 een Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) geworden en het CJG is verhuisd naar een nieuwe huisvesting. De organisatievorm is veranderd, maar de werkzaamheden van het CJG zijn gelijk gebleven. De BVO is nieuw en dit brengt nieuwe uitdagingen en kansen met zich mee voor 2020.
De manager van het CJG Drimmelen-Geertruidenberg is afgelopen jaar gedeeltelijk uitgevallen na een ongeval. Ze heeft haar taken gedeeltelijk hervat en gewerkt aan herstel. Tijdelijke vervanging is ingezet. Onlangs is duidelijk geworden, dat volledig herstel niet mogelijk is. Naast het inzetten van het zogenaamde tweede spoor voor de huidige manager gaan we op zoek naar een nieuwe manager en zullen ter overbrugging waarschijnlijk tijdelijke vervanging moeten regelen. Dit leidt tot meerkosten, die naar verwachting niet binnen het regulier CJG-budget opgevangen kunnen worden.

4.2 Zorg voor kwetsbare burgers

Wat willen we bereiken?

Ondersteuning van mensen

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanpak eenzaamheid

De gemeente Drimmelen ondertekende in 2019 het landelijke actieprogramma Eén tegen eenzaamheid. Dit is ook een van de speerpunten van de agenda van het Drimmelense project Geluk. We werken met verschillende lokale en landelijke partijen samen aan het bestrijden van eenzaamheid in 2020. Er gebeurt al veel in Drimmelen om eenzaamheid te voorkomen en aan te pakken. In 2020 geven we meer bekendheid aan alle activiteiten op dit gebied.
Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Door de coronamaatregelen is het bestrijden van eenzaamheid lastig. Overleggen van de werkgroep zijn uitgesteld. Maar vooral de ‚blijf thuis'-maatregel veroorzaakt veel nieuwe eenzaamheid. Er is een bijlage bij het Carillon opgesteld met lokale zorg- en welzijnsaanbieders waarin kwetsbare mensen aandacht en tips krijgen om vitaal te blijven. Er worden verder nog geen kosten gemaakt in de beleidsveld.

Algemene voorzieningen realiseren

Eind 2019 starten we met twee algemene voorzieningen bij Ganshoek in Lage Zwaluwe en Antonius Abt in Terheijden. Inwoners, met én zonder beperking, kunnen deelnemen aan de dagelijkse activiteiten en maaltijden. We willen hiermee de activiteiten voor iedereen toegankelijk maken en zo duurdere zorg voorkomen. Het gaat om een proefperiode van 1,5 jaar. Na afloop evalueren we de resultaten, besluiten we over voortzetting van de algemene voorziening en uitbreiding naar de andere kernen.
Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Door de 'blijf thuis'-maatregel is het aantal bezoekers aan de huiskamers sterk verminderd. De Ganshoek is zelfs enige tijd gesloten geweest. Dit kan gevolgen hebben voor de bepaling van het succes van de pilot dat voor een groot deel afhangt van het aantal structurele en kwetsbare bezoekers. De middelen voor de huiskamers worden doorbetaald, conform het verzoek van het ministerie en de VNG om zorgaanbieders te blijven financieren.

Consequenties abonnementstarief

Het Rijk besloot om per 2019 het abonnementstarief in te voeren. Met dit tarief betalen alle gebruikers van Wmo-voorzieningen een vast bedrag van € 17,50 per vier weken. Door deze verandering vragen meer inwoners een Wmo-maatwerkvoorziening aan. De kosten nemen hierdoor toe en de inkomsten aan eigen bijdragen nemen af. Dit is een landelijk beeld, waarvoor gemeenten bij het Rijk ook in 2020 aandacht vragen.
Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  De invoering van het abonnementstarief heeft vooral een stijging in het aantal aanvragen en toekenningen voor Hulp bij het Huishouden veroorzaakt. Het lijkt erop dat dit een tijdelijke piek is geweest. Het aantal aanvragen is weer enigszins genormaliseerd.
  Met ingang van 2020 bedraagt de eigen bijdrage voor Wmo-maatwerkvoorzieningen € 19,00 per maand. Gemeenten moeten daarvoor cliëntgegevens aanleveren bij het CAK. Deze aanlevering is nog niet mogelijk, door vertraging bij de invoering van een nieuw systeem door het CAK. Dit betekent dat cliënten die nog niet bij het CAK bekend zijn (cliënten vanaf 1 januari 2020) nog geen eigen bijdrage betalen. Zij zijn door de gemeente geïnformeerd dat zij later dit jaar in 1 keer eigen bijdragen over diverse maanden moet betalen. Dit kan tot betalingsproblemen leiden bij cliënten.
  Door de corona-maatregelen heeft de minister besloten voor april en mei geen eigen bijdragen op te leggen. De VNG en het ministerie onderhandelen over compensatie voor gemeenten hiervoor.

Doordecentralisatie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Vanaf 2022 wordt iedere gemeente verantwoordelijk voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Mensen met psychiatrische en sociaal-maatschappelijke problemen moeten zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen en meedoen. Wij overleggen samen met de andere gemeenten in onze regio over de overdracht van deze taken van centrumgemeente Breda naar de regiogemeenten. Regionaal bekijken we of de regiogemeenten taken al eerder over moeten nemen van Breda. We maken in 2020 een actieplan voor alle stappen die lokaal nodig zijn. Voor de periode 2019-2020 nemen we deel aan een pilot “Wijk-GGD-er”. Zo doen we al ervaring op om mensen met psychiatrische aandoeningen in de wijk op tijd de juiste ondersteuning te geven.
Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  De organisatie van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang is nu de verantwoordelijkheid van centrumgemeente Breda die hiervoor ook de financiële middelen ontvangt. Conform advies van de Cie. Dannenberg verschuift deze verantwoordelijkheid naar de gemeenten. Mensen met psychiatrische en sociaal-maatschappelijke problemen moeten zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen en meedoen. Het Rijk heeft de planning opnieuw bijgesteld. Bij de huidige planning worden de gemeenten vanaf 2021 verantwoordelijk voor Beschermd Wonen. De middelen worden vanaf 2022 herverdeeld over de gemeenten, gefaseerd over een periode van tien jaar. Wij overleggen samen met de andere gemeenten in onze regio over de overdracht van deze taken van centrumgemeente Breda naar de regiogemeenten. Regionaal bekijken we of en wanneer de regiogemeenten taken al overnemen van Breda. De verwachting is dat in 2021 een eerste stap wordt gezet en dat een aantal cliënten overgaan van Breda naar de regiogemeenten. Dit leidt vanaf 2021 tot extra kosten. Daarnaast blijven er onzekerheden en financiële risico's aanwezig voor de gemeente

Drimmelen. We maken in 2020 een actieplan voor alle stappen die lokaal nodig zijn. Van december 2019 tot juni 2020 nemen we deel aan een pilot "Wijk-GGD-er". Zo doen we al ervaring op om mensen met psychiatrische aandoeningen in de wijk op tijd de juiste ondersteuning te geven. Het project is complex, mede omdat het Rijk de herverdeling van middelen uitstelt tot 2022 en over een periode van tien jaar uitsmeert. De projectkosten vallen hierdoor hoger uit.

Huisvesting, inburgering en re-integratie statushouders

Het Rijk verandert de inburgering vanaf 2021 behoorlijk. Het is belangrijk om statushouders vanaf de start te begeleiden bij taal en werk. Zodat ze snel mee kunnen doen in de Nederlandse samenleving. De gemeente wordt verantwoordelijk voor de inkoop van inburgering en begeleiding van statushouders. Wij zijn al met de voorbereiding gestart. Zo voeren we samen met MidZuid en de Dongemondgemeenten een pilot uit om leren en werken voor statushouders te combineren. Hierbij gaan we uit van het potentieel van statushouders. De afspraken met Vluchtelingenwerk worden in 2020 opnieuw bekeken. Ook hebben we in 2020 wederom een taak in het huisvesten van statushouders.
Portefeuillehouder: Jürgen Vissers
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  De invoering van de nieuwe wet inburgering is met een half jaar opgeschoven naar juli 2021. Regionaal zijn we al volop bezig met de voorbereiding van deze nieuwe wet. Ook de pilots met de Dongenmondgemeenten en MidZuid liepen tot de Coronacrisis nog door. Wat het plaatsen van statushouders betreft hebben we nog steeds een achterstand, maar zijn we wel verschoonbaar. Momenteel zijn we aan de slag met het maken van een plan van aanpak om de achterstanden bij huisvesting statushouders nog meer te beperken.

Realiseren van een inclusieve samenleving

We werken aan een samenleving waarbij iedereen, ongeacht leeftijd, inkomen, afkomst of beperking, mee kan doen. Dit noemen we een inclusieve samenleving. De gemeente voerde de afgelopen jaren de subsidieregeling Kom binnen uit. De regeling is een succes en eindigt eind 2019. Het is gewenst om een vervolg te geven aan deze regeling. Er zijn immers nog genoeg stappen te zetten om de toegankelijkheid van verenigingen en accommodaties te verhogen. We evalueren "Kom binnen" en leggen daarna een voorstel aan de gemeenteraad voor. We maakten in 2019 een plan van aanpak om als gemeente Drimmelen verder te werken aan een inclusieve samenleving. Dit plan voeren we in 2020 uit.
Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  De subsidieregeling Kom binnen is wegens succes verlengd tot eind 2021. Er zijn immers nog genoeg stappen te zetten om de toegankelijkheid van verenigingen en accommodaties te verhogen. Naast de subsidies voor het

verbeteren van de fysieke toegankelijkheid worden ook subsidies verstrekt aan organisaties die opleiding nodig hebben om iedereen mee te kunnen laten doen, ook inwoners met een beperking.
De oplevering van een plan van aanpak waarin we aangeven welke stappen we zetten om verder te werken aan een "inclusieve" gemeente Drimmelen heeft vertraging opgelopen door capaciteitsproblemen, zowel bij de gemeente als bij het bureau dat ons hierbij ondersteunt. De oplevering is nu voorzien voor medio 2020. Na besluitvorming voeren wij dit plan van aanpak uit met de betrokken partners in onze gemeente.

Uitvoering beleidsplan sociaal domein

De gemeenteraad stelde begin 2019 de beleidsnota Sociaal Domein vast voor de periode 2019-2023. De beleidsnota geeft het kader aan om vanuit de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wet maatschappelijke ondersteuning tot nog betere ondersteuning van onze inwoners te komen.
We gaan in 2020 met procesregie werken. Zo willen we bij complexe situaties tot 1 aanpak komen: 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur. Andere actiepunten komen bij de andere onderdelen van programma 4 aan bod.
Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker, Jürgen Vissers
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Kwaliteit

Het vormgeven van procesregie loopt vertraging op. De invulling van de functie van procesregisseur blijkt moeilijk door het gebrek aan interne geïnteresseerden en externe deskundigen. De Corona-crisis heeft consequenties voor de uitvoering van Wmo, P-wet en Jeugdhulp. De gemeente voert de Tozo-regeling uit en heeft hiervoor extra middelen van het Rijk ontvangen. Het aantal Wmo-meldingen en aanvragen is tijdelijk afgenomen. We verwachten na verruiming van de maatregelen een piek aan Wmo-verzoeken. Het CJG heeft de dienstverlening "op afstand" zo goed mogelijk gecontinueerd. We hebben met de regiogemeenten afspraken gemaakt over de betaling van gecontracteerde partijen op het gebied van Wmo en Jeugdhulp gedurende de Corona-periode. Dit met het doel om de zorg te waarborgen en liquiditeitsproblemen te voorkomen.

4.3 Participatie door werk en maatschappelijke inzet

Wat willen we bereiken?

Bevorderen dat mensen met en zonder arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers aan het werk gaan

Wat gaan we daarvoor doen?

Huisvesting, inburgering en re-integratie statushouders

Het Rijk verandert de inburgering vanaf 2021 behoorlijk. Het is belangrijk om statushouders vanaf de start te begeleiden bij taal en werk. Zodat ze snel mee kunnen doen in de Nederlandse samenleving. De gemeente wordt verantwoordelijk voor de inkoop van inburgering en begeleiding van statushouders. Wij zijn al met de voorbereiding gestart. Zo voeren we samen met MidZuid en de Dongemondgemeenten een pilot uit om leren en werken voor

statushouders te combineren. Hierbij gaan we uit van het potentieel van statushouders. De afspraken met Vluchtelingenwerk worden in 2020 opnieuw bekeken. Ook hebben we in 2020 wederom een taak in het huisvesten van statushouders.
Portefeuillehouder: Jürgen Vissers
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  De invoering van de nieuwe wet inburgering is met een half jaar opgeschoven naar juli 2021. Regionaal zijn we al volop bezig met de voorbereiding van deze nieuwe wet. Ook de pilots met de Dongenmondgemeenten en MidZuid liepen tot de Coronacrisis nog door. Wat het plaatsen van statushouders betreft hebben we nog steeds een achterstand, maar zijn we wel verschoonbaar. Momenteel zijn we aan de slag met het maken van een plan van aanpak om de achterstanden bij huisvesting statushouders nog meer te beperken.

Stimuleren extra arbeidsplaatsen voor mensen met een arbeidsbeperking
Om inwoners met een handicap te helpen bij het vinden van werk geven we loonkostensubsidie aan de werkgever. Het aantal inwoners dat gebruik maakt van deze regeling blijft stijgen. Het aantal banen voor inwoners met een handicap blijft ook in de gemeente Drimmelen stijgen. We stimuleren dit als gemeente samen met onder andere bedrijvennetwerk Drimmelen.
Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Op de samenleving rust de verplichting om ook mensen met een arbeidsbeperking deel te laten nemen aan de arbeidsmarkt (Wet banenafspraak). De werkgever wordt gecompenseerd in de loonkosten door middel van een loonkostensubsidie van de gemeente. Het lukt om jaarlijks meer inwoners met een arbeidsbeperking te plaatsen. Dat geschiedt zoveel mogelijk bij lokale werkgevers. Door de jaarlijkse toename van het aantal toegekende loonkostensubsidie dient het budget mee te stijgen. Het beschikbare budget voor 2020 en volgende jaren is te krap begroot.

Uitvoeren beschut werken
De gemeente Drimmelen heeft een opdracht om elk jaar het aantal plekken voor beschut werk gefaseerd uit te breiden. Instroom in de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) is niet meer mogelijk. Beschut werk biedt een beschermende werkomgeving voor inwoners die extra begeleiding nodig hebben. We doen dit op basis van een opdracht van het Rijk. MidZuid voert dit voor Drimmelen uit.
Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  De vraag voor beschut werken in Drimmelen ligt iets hoger dan de wettelijke taakstelling. We plaatsen de inwoners met een indicatie voor beschut werken om wachtlijsten te voorkomen. We doen dit voor zover

het binnen het totale budget voor uitvoering van de Participatiewet past U bent hierover geïnformeerd in de raadsbrief over ontwikkelingen re-integratie Werk en inkomen van februari 2020.

4.4 Sport en bewegen

Wat willen we bereiken?

Meedoen aan sport, cultuur en ontmoeting stimuleren en faciliteren

Wat gaan we daarvoor doen?

Realiseren van een inclusieve samenleving

We werken aan een samenleving waarbij iedereen, ongeacht leeftijd, inkomen, afkomst of beperking, mee kan doen. Dit noemen we een inclusieve samenleving. De gemeente voerde de afgelopen jaren de subsidieregeling Kom binnen uit. De regeling is een succes en eindigt eind 2019. Het is gewenst om een vervolg te geven aan deze regeling. Er zijn immers nog genoeg stappen te zetten om de toegankelijkheid van verenigingen en accommodaties te verhogen. We evalueren "Kom binnen" en leggen daarna een voorstel aan de gemeenteraad voor. We maakten in 2019 een plan van aanpak om als gemeente Drimmelen verder te werken aan een inclusieve samenleving. Dit plan voeren we in 2020 uit.
Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  De subsidieregeling Kom binnen is wegens succes verlengd tot eind 2021. Er zijn immers nog genoeg stappen te zetten om de toegankelijkheid van verenigingen en accommodaties te verhogen. Naast de subsidies voor het verbeteren van de fysieke toegankelijkheid worden ook subsidies verstrekt aan organisaties die opleiding nodig hebben om iedereen mee te kunnen laten doen, ook inwoners met een beperking.
  De oplevering van een plan van aanpak waarin we aangeven welke stappen we zetten om verder te werken aan een "inclusieve" gemeente Drimmelen heeft vertraging opgelopen door capaciteitsproblemen, zowel bij de gemeente als bij het bureau dat ons hierbij ondersteunt. De oplevering is nu voorzien voor medio 2020. Na besluitvorming voeren wij dit plan van aanpak uit met de betrokken partners in onze gemeente.

Sportaccommodaties zijn voor iedereen toegankelijk en duurzaam

Wat gaan we daarvoor doen?

Renovatie zwembaden

We renoveren de buitenzwembaden De Randoet in Made en het Puzzelbad in Terheijden in 2019-2020 en zetten splashcentra weg. Hiermee maken we de zwembaden duurzaam, aantrekkelijk en klaar voor de toekomst. We besteden eind 2019 het beheer en de exploitatie van de zwembaden aan, zodat we per 2020 een nieuw exploitatiecontract kunnen afsluiten. We vragen extra aandacht van de nieuwe exploitant om de samenwerking met de mensen, verenigingen uit

de dorpen en commerciële partijen op de locaties van beide zwembaden verder uit te bouwen.
Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  Bij de renovatie van de zwembaden hebben we te maken met een aantal tegenvallers, te weten de planning, de meerkosten en de Corona-crisis. De planning is uitgelopen, zoals we in de raadsbrief van april 2020 hebben toegelicht. We hebben de hoofdaannemer in gebreke gesteld. De opening van de zwembaden is daarnaast afhankelijk van de verruiming van de Corona-maatregelen. Hierbij zijn we afhankelijk van het beleid van het Rijk en de Veiligheidsregio.
  We hebben te maken met een overschrijding op het krediet van € 400.000. Dit heeft te maken met diverse meerkosten en onvoorziene zaken. De overschrijding op het krediet vangen we binnen de totale financiële ruimte van de zwembaden op. De actualisatie van de Meerjaren Onderhouds Planning (MOP) leidt tot een lagere dotatie van structureel € 20.000 en hoeft pas vanaf 2021 ingezet te worden. Verder besparen we € 30.000 op de jaarlijkse exploitatiebijdrage aan de exploitant Optisport BV vanwege een positief aanbestedingsresultaat. Hiermee kunnen we niet alleen de overschrijding opvangen, maar kunnen we ook structurele middelen laten vrijvallen.

4.5 Sociaal culturele accommodaties

Wat willen we bereiken?

Meedoen aan sport, cultuur en ontmoeting stimuleren en faciliteren
Stimuleren en faciliteren dat iedereen in Drimmelen mee kan doen aan sport, cultuur en ontmoeting.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bouwhal carnaval
In 2019 is de stichting Centrale Bouwruimte Carnaval opgericht. Doel van de stichting is het oprichten en exploiteren van een centrale bouwruimte voor carnavalsbouwers in Drimmelen. Ook wil de stichting bemiddelen in bouwruimte voor carnavalsbouwers. De gemeente ondersteunt de stichting en carnavalsverenigingen ook in 2020 bij het vinden van voldoende bouwruimte. De gemeenteraad stelde hiervoor eenmalig middelen beschikbaar. Ook heeft de gemeente in dit verband een taak bij de vergunningverlening, handhaving, openbare orde en veiligheid.
Portefeuillehouder: Harry Bakker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**
  In 2019 heeft Stichting Centrale Bouwruimte Carnaval met ondersteuning van de gemeente Drimmelen een eerste centrale bouwruimte voor carnavalsverenigingen beschikbaar gesteld. Het betrof een pilot voor

carnavalseditie 2020. De gemeenteraad heeft voor 2019 incidenteel € 25.000 voor dit project beschikbaar gesteld. Dekking is algemene reserve. De totale kosten tot nu toe zijn € 10.300. In eerste halfjaar 2020 gaan we met de stichting de pilot evalueren. Naar verwachting zal de pilot worden gecontinueerd voor carnavalseditie 2021. De stichting heeft hierbij wederom financiële steun van gemeente nodig. Voor 2020 wordt deze bijdrage ingeschat op € 10.000.

Realiseren van een inclusieve samenleving

We werken aan een samenleving waarbij iedereen, ongeacht leeftijd, inkomen, afkomst of beperking, mee kan doen. Dit noemen we een inclusieve samenleving. De gemeente voerde de afgelopen jaren de subsidieregeling Kom binnen uit. De regeling is een succes en eindigt eind 2019. Het is gewenst om een vervolg te geven aan deze regeling. Er zijn immers nog genoeg stappen te zetten om de toegankelijkheid van verenigingen en accommodaties te verhogen. We evalueren "Kom binnen" en leggen daarna een voorstel aan de gemeenteraad voor. We maakten in 2019 een plan van aanpak om als gemeente Drimmelen verder te werken aan een inclusieve samenleving. Dit plan voeren we in 2020 uit.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

- **Kwaliteit**

  De subsidieregeling Kom binnen is wegens succes verlengd tot eind 2021. Er zijn immers nog genoeg stappen te zetten om de toegankelijkheid van verenigingen en accommodaties te verhogen. Naast de subsidies voor het verbeteren van de fysieke toegankelijkheid worden ook subsidies verstrekt aan organisaties die opleiding nodig hebben om iedereen mee te kunnen laten doen, ook inwoners met een beperking.

  De oplevering van een plan van aanpak waarin we aangeven welke stappen we zetten om verder te werken aan een "inclusieve" gemeente Drimmelen heeft vertraging opgelopen door capaciteitsproblemen, zowel bij de gemeente als bij het bureau dat ons hierbij ondersteunt. De oplevering is nu voorzien voor medio 2020. Na besluitvorming voeren wij dit plan van aanpak uit met de betrokken partners in onze gemeente.

Financiële afwijkingen

Tabel 4.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

4. Sociaal domein		2020	2021	2022	2023	2024
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)						
a1.	Participatie: uitkeringen en loonkostensubsidie	91 V	81 V	48 V	16 V	17- N
a2.	Participatie: BUIG budget	111- N	111- N	111- N	111- N	111- N
a3.	Participatie: TOZO	-				
b1.	Bijzondere bijstand: meer aanvragen	35- N	35- N	35- N	35- N	35- N
b2.	Bijzondere bijstand: Pilot voedselbank	6- N	11- N			
c.	Sociale werkvoorziening	8- N	135- N	83- N	123- N	100- N
d1.	WMO: begeleiding	100 V				
d2.	WMO: Beschermd Wonen	10- N	109- N	100- N	100- N	100- N
d3.	WMO: cliëntondersteuning	37 V	37 V	37 V	37 V	37 V
d4.	WMO: woningaanpassingen	75- N				
d5.	WMO: respijtzorg	10- N				
d6.	WMO: PGB	42- N				
e1.	Gezondheidszorg: Begroting 2021 GGD	10- N	19- N	19- N	19- N	19- N
f.	Inburgering - meicirculaire 2020	54- N	35- N	77- N	85- N	85- N
g.	Begroting RWB 2021 - KCV Deeltaxi	- N	52- N	51- N	176- N	181- N
h.	Kunst	71- N	- N	- N	- N	- N
i.	Reserve verenigingen					
j.	Toegankelijkheid	141- N				
k1.	Jeugdzorg: Specialistische jeugdhulp	247- N	247- N	247- N	247- N	247- N
k2.	Jeugdzorg: Gezinshuizen	- -	300- N	300- N	300- N	300- N
k3.	Jeugdzorg: DVO	7- N	7- N	7- N	7- N	7- N
k4.	Jeugdzorg: zorgoverdracht Jutzt	161- N				
k5.	Jeugdzorg: Taskforce Jeugd	235- N	200 V	250 V	300 V	300 V
k6.	Jeugdzorg: CJG	37- N				
l1.	Onderwijshuisvesting: voorbereidingskrediet Stuifhoek	-	4- N	4- N	4- N	4- N
l2.	Onderwijshuisvesting: visie Terheijden	18- N				
l3.	Onderwijshuisvesting: verduurzamingsopgave onderwijs	10- N				
m.	Leerlingenvervoer	30- N	-	-	-	-
n.	Onderwijsbegeleiding	28 V				
o.	Bouwhal	5- N				
p1.	Buitensport: kapitaallasten investeringsprognose 2021 e.v.			1- N	3- N	7- N
p2.	Buitensport: reserve onderhoud sportparken (vrijval)	- -	- -	- -	- -	- -
p3.	Buitensport: aanpassing onderhoudsbudgetten (investeringen)	53 V	77 V			122 V
q1.	Zwembaden: onderhoud	155- N	155- N	155- N	155- N	155- N
q2.	Zwembaden: exploitatie	20- N	30 V	30 V	30 V	30 V
q3.	Zwembaden: lopende kredieten 2020	20- N	20- N	20- N	20- N	20- N
r.	Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)	99- N	99- N	99- N	99- N	99- N
	Diverse per saldo	11- N	25- N	25- N	28- N	28- N

Totaal Sociaal Domein		**N 1.316 -**	**939- N**	**969- N**	**N 1.129 -**	**N 1.025 -**
Verschuiving tussen programma's						
c.	Meicirculaire - sociale werkvoorziening	17 V	84 V	27 V	66 V	70 V
f.	Meicirculaire - Inburgering	54 V	35 V	77 V	85 V	85 V
k1.	Stelpost Jeugdzorg (gemeentefonds)			311 V	311 V	311 V
Totaal verschuivingen tussen programma's		**71 V**	**119 V**	**415 V**	**462 V**	**466 V**
Mutatie reserves						
d5.	Reserve Bestuursakkkoord - Respijtzorg	10 V				
h.	Reserve Kunst opheffen	71 V				
i.	Reserve Verenigingen opheffen	5 V				
j.	Reserve Toegankelijkheid	5- N				
j.	Reserve Toegankelijkheid	141 V				
k2.	Reserve Bestuursakkkoord - gezinshuizen	300- N				
k4.	Reserve Bestuursakkkoord - zorgoverdracht Jutzt	161 V				
k5.	Reserve Bestuursakkkoord - Taskforce Jeugd	250 V				
k6.	Reserve Bestuursakkkoord - CJG	37 V				
l1.	Res SID en Algemene reserve - Stuifhoek	140 V				
l1.	Reserve Kapitaallasten - Stuifhoek	140- N	4 V	4 V	4 V	4 V
l2.	Reserve SID - visie onderwijshuisvesting Terheijden	18 V				
l3.	Reserve SID - verduurzaming onderwijs	10 V				
o.	Agemene reserve - bouwhal	5 V				
p2.	Reserve Onderhoud sportparken: vrijval beginstand	447 V				
p2.	Reserve Onderhoud sportparken: correctie stortingen	92 V	92 V	92 V	92 V	92 V
p2.	Reserve Onderhoud sportparken: correctie onttrekkingen	99- N	113- N	111- N	27- N	27- N
q1.	Reserve Onderhoud zwembaden (opheffen)	175 V	175 V	175 V	175 V	175 V
Totaal mutatie reserves		**1.016 V**	**157 V**	**159 V**	**243 V**	**243 V**
Totaal 4. Sociaal domein		**229- N**	**663- N**	**395- N**	**423- N**	**316- N**

Toelichting tabel 4.1

Toelichting tabel 4.1
a. Participatie
a. Participatie
a1. Uitkeringen/loonkostensubsidie
In 2019 en 2020 nemen het aantal verstrekkingen loonkostensubsidie sterker (€ 81.000 in 2020) toe. Voor de komende jaren wordt een stijging van 5 per jaar ingeschat; hiermee was al gedeeltelijk rekening gehouden. De stijging wordt opgevangen door minder aanvragen voor een uitkering (€147.000). Daarnaast wordt een stijging van € 75.000 a.g.v. de Coronoa crisis verwacht. Ten slotte is

er bij de IOAW meer uitstroom dan instroom waardoor de kosten met € 20.000 structureel afnemen.
a2. BUIG budget
Met name vanwege de daling van het aantal bijstandsgerechtigden in 2019 ontvangen de gemeenten € 219 miljoen minder Gebundelde Uitkering. De rijksvergoeding voor de gemeente Drimmelen bedraagt daardoor € 2.990.425 voor 2020. Dit is € 111.000 lager dan de informatie uit september 2019 welke is gebruikt voor de begroting 2020. De wijziging wordt structureel verwerkt, want meerjarige informatie hebben we niet en er wordt voor de komende paar jaar geen grote stijging van de kosten verwacht (zie a1.)

a3. TOZO
De Corona-crisis heeft grote gevolgen voor de ondernemers van Drimmelen. De uitgaven worden ingeschat op 300 aanvragen TOZO maal € 3.500 voor levensonderhoud. (periode van 3 maanden). Benodigd bedrag beloopt minimaal ruim een miljoen euro. Hierbij komen ook nog de leningen van ruim € 10.000 voor die ondernemers, die dit nodig hebben. Inschatting van dit bedrag is vooralsnog niet te maken.
Vanuit de overheid hebben we tot nu toe € 2,7 miljoen ontvangen. Voorlopig ramen we uitgaven gelijk aan de overheidsvergoeding.
b. Bijzondere bijstand
b1. Toename aanvragen
We hebben de afgelopen periode te maken gehad met een toenemende druk op het budget bijzondere bijstand. Daarnaast verwachten we vanwege de Corona-crisis een verdere toename van het aantal aanvragen bijzondere bijstand, schuldhulpverlening en langdurigheidstoeslag.
b2. Voedselbank
Vanaf 2018 loopt er een pilot met een uitdeelpunt van de Voedselbank in onze gemeente, kern Made. Deze is al verlengd tot september 2020. We willen die pilot graag evalueren en willen tegelijkertijd op zoek naar een andere (goedkopere) locatie en de voorziening Voedselbank proberen meer lokaal te verankeren. Dat is een uitdaging die meer tijd kost, mede vanwege de Coronacrisis. Omdat we, gezien de doelgroep, hier heel zorgvuldig mee om willen gaan, is dus meer tijd nodig en willen we de huidige locatie in elk geval financieel borgen tot september 2021. Hiervoor is voor 2020 € 5.700 nodig en voor 2021 € 11.400. In de tussentijd voeren wij gesprekken met alle partijen die mogelijk mee kunnen helpen aan een structurele oplossing.”
c. Sociale werkvoorziening
Jaarrekening 2019
Het te bestemmen resultaat 2019 van het regionale werkvoorzieningsschap MidZuid bedroeg in 2019 € 271.000 en wordt uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Het aandeel van Drimmelen hierin is € 35.000. Na de verrekeningen van het aantal plaatsingen wordt er in 2020 een bedrag van bijna € 23.000 uitgekeerd.
De belangrijkste oorzaak van he positieve resultaat is de verhoging van de rijksbijdrage voor MidZuid.
Bedrijfsplan 2020 en begroting 2021
Eind 2019 is door MidZuid de begroting geactualiseerd op basis van de laatste

inzichten en aantallen. Dit zorgt voor Drimmelen voor een structurele verhoging van de bijdrage (2020 € 13.000 oplopend tot € 56.000 in 2023).
Meicirculaire
Middels de meicirculaire ontvangen de gemeenten een compensatie voor de loonkostenontwikkeling en het aantal personen die werkzaam zijn bij de werkvoorzieningsschappen. Drimmelen ontvangt hiervoor in 2020 € 1.409.000. Dit is € 17.000 hoger dan in de begroting was meegenomen. Deze compensatie loopt op tot € 70.000 in 2024. Doordat we dit bedrag doorbetalen aan MidZuid is dit per saldo geen voor- of nadeel.
d. WMO
d1. WMO begeleiding
Door kritisch te (her)indiceren nemen de kosten voor Wmo-begeleiding licht af waardoor er nu incidenteel het budget met € 100.000 kan worden verlaagd. De Coronacrisis kan nog wel zorgen voor meer aanvragen later dit jaar waardoor budget nu incidenteel verlaagd wordt.
d2. Beschermd Wonen
Gemeenten worden vanaf 2021 verantwoordelijk voor Beschermd Wonen. De herverdeling van middelen zal gefaseerd plaatsvinden vanaf 2022. De overdracht en afbakening van taken van centrumgemeente naar de gemeenten in de regio heeft consequenties voor Drimmelen. Dit traject kent nog veel onzekerheden en ook financiële risico’s. De gemeente Breda heeft tekorten op Beschermd Wonen en zal van de gemeenten in de regio een bijdrage vragen en/of gemeenten vragen enkele cliënten over te nemen in overeenstemming met afspraken die hierover regionaal bestuurlijk gemaakt zijn. Een eerste indicatie is dat vanaf 2021 een aantal cliënten worden overgenomen. Deze cliënten ontvangen nu voor circa € 200.000 aan begeleiding vanuit Beschermd Wonen. De onzekerheid of het werkelijk mogelijk is deze cliënten naar de gemeente over te dragen is groot. Daarom wordt nu een bedrag van € 100.000 structureel opgenomen in de begroting 2021 en verder. In NARIS is als risico opgenomen dat de kosten hoger kunnen uitvallen.
De bijdrage van de gemeente Drimmelen in de kosten van het regionale project doordecentralisatie Beschermd Wonen wordt hoger en duurt langer. Het project is complex, mede omdat het Rijk de doordecentralisatie doorzet en de herverdeling van de middelen uitstelt. In 2020 wordt een projectleider aangetrokken voor het Experiment Weer Thuis waarin gemeenten en corporaties de huisvestingsopgave uitwerken die voortvloeit uit de doordecentralisatie Beschermd Wonen en ambulantisering GGz. De meerkosten hiervan bedragen in 2020 en 2021 € 9.000.
d3. Cliëntondersteuning
Een deel van de cliëntondersteuning Jeugd die tot 2020 via MEE West-Brabant werd geboden, is nu geïntegreerd in het CJG. Voor de resterende taken cliëntondersteuning Jeugd die door MEE West-Brabant worden uitgevoerd (bijvoorbeeld overgang 18-/18+) volstaat een kleinere ureninzet. De kosten zijn hierdoor structureel € 37.000 lager.
d4. WMO Woningaanpassingen
Het hiervoor beschikbaar gestelde budget van € 105.000 is gebaseerd op de gemiddelde uitgaven van de laatste paar jaar. De jaarlijkse uitgaven schommelen sterk doordat de gemeente incidenteel moet bijdragen in dure

woningaanpassingen. Hiervan is in 2020 sprake en samen met de lopende aanvragen wordt verwacht dat de uitgaven in 2020 zullen oplopen tot € 180.000. Voorgesteld wordt het budget daarom incidenteel met € 75.000 te verhogen. De toename van de aanvragen kan ook te maken hebben met het feit dat mensen langer thuis in hun huis blijven wonen. Mocht dit duidelijker worden dan zal de begroting hierop worden aangepast.

d5. WMO Respijtzorg

Voor 2019 is vanuit de motie onderzoek naar respijtzorg € 10.000 vanuit de reserve bestuursakkoord ter beschikking gesteld. Dit onderzoek wordt in 2020 afgerond. Voorgesteld wordt om nu € 10.000 ter beschikking te stellen en te dekken uit de reserve Bestuursakkoord.

d6. WMO PGB

Door toekenning van een groot pgb vanaf april moet het begrote bedrage verhoogd worden met € 42.000. De verwachting is dat eind 2020 deze persoon overgaat van de WMO naar de Wet langdurige zorg. De kosten zijn dan vanaf 2021 niet meer voor rekening van Drimmelen.

e. Begroting GGD 2021

Op basis van de concept beleidsbegroting GGD 2021 is de bijdrage vanaf 2021 hoger dan eerder begroot. De bijdrage is hoger vanwege index en vanwege exogene ontwikkelingen bij GGD. Deze ontwikkelingen zijn o.a. hogere bijdrage landelijke GGD en minder inkomsten vanwege landelijke stelselwijziging voor artsen in opleiding.

f. Inburgering - meicirculaire

Op 1 juli 2021 gaat de Nieuwe Wet inburgering 2021 in. Het doel van deze wet is dat alle nieuwkomers met een inburgeringsplicht zo snel mogelijk Nederlands leren spreken en schrijven op het voor hen hoogst haalbare niveau. Ook is het doel dat zij zo snel mogelijk – het liefst betaald – werk krijgen, om zo volwaardig mee te kunnen doen in Nederland. De gemeente krijgt de regie over de uitvoering van de inburgering. Omdat de regie bij de gemeenten terugkomt, ontvangt de gemeente ook weer middelen voor de uitvoering van deze wet. Bij de meicirculaire 2020 zal hierover meer duidelijkheid komen. Verzoek is deze middelen te oormerken voor de uitvoering van de wet.

g. Begroting RWB 2021 - KCV Deeltaxi

Het deeltaxi-vervoer ligt sinds maart grotendeels stil door de Corona crisis. De kosten vallen daarom lager uit. We volgen de landelijke adviezen en compenseren taxibedrijven tot 80% van de begrote kosten om faillissementen te voorkomen. Waar nodig passen we het vervoer aan. Hierin zit wel een onzekerheid: als we reizigers anders/individueel moeten vervoeren als gevolg van de anderhalve meter maatschappij, dan kan dat juist hogere kosten geven. Dit is nu alleen nog niet te voorzien. De begroting 2020 passen we daarom nu nog niet aan.

We kijken ook vooruit. Vanaf 2021 stijgen de kosten vanwege indexering. Vanaf 2023 moeten we rekening houden met een stijging van 20%. Dit komt door een nieuw contract voor deeltaxi-vervoer. We hebben nu een zeer scherpe contractprijs. Een nieuw contract zal duurder zijn. Daarbij komen nog extra kosten in verband met duurzaamheid en de vergrijzing. We spelen hier nu al op in door kritisch te kijken of een pas nodig is, we kijken naar extra mogelijkheden

om te bezuinigen en we stimuleren andere vormen van vervoer (bijv. OV of ANWB-automaatje).

h. Kunst

De reserve Kunst heeft eind 2019 een omvang van € 76.197. Voorgesteld wordt om de reserve Kunst op te heffen, omdat het BBV voorschrijft dat voor onderhoud een voorziening gebruikt moet worden i.p.v. reserve indien het wenselijk om de onderhoudskosten te egaliseren.

De verwachting is dat in 2020 niet het volledige bedrag benodigd is voor onderhoud/vernieuwing kunst. Eind 2020 zal het restant via budgetoverheveling meegenomen worden naar 2021 en in een onderhoudsvoorziening worden gestort. Hiervoor zal een onderhoudsplan worden vastgesteld door de Raad.

i. Reserve verenigingen

De laatste jaren is de reserve ingezet voor incidentele inzet voor verenigingen. De reserve is eind 2019 nagenoeg uitgeput (€ 5.000). Voorgesteld wordt het restant toe te voegen aan de reserve Toegankelijkheid.

j. Toegankelijkheid

De raad heeft bij de start van het project € 500.000 beschikbaar gesteld. Op dit moment is er nog € 141.000 in de reserve aanwezig, hiervan is bijna € 39.000 inmiddels toegekend aan verenigingen. Via een raadsbrief bent u over deze evaluatie geïnformeerd en over het besluit van het college om de regeling met 2 jaar te verlengen tot en met 2021.

Doordat de regeling een tijdelijk karakter heeft, kunnen de uitgaven als incidenteel worden beschouwd en kan de reserve in stand blijven tot en met 2021.

k. Jeugdzorg

k1. Specialistische jeugdhulp

In 2019 is de vraag naar jeugdzorg toegenomen, ofwel een groei in het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van een vorm van jeugdzorg. Belangrijke redenen hiervoor zijn maatschappelijke ontwikkelingen: zoals een toename van het aantal echtscheidingen, problematisch sociaalmedia-gebruik, prestatiedruk. Gewone obstakels worden sneller benaderd als een probleem. Door deze ontwikkelingen neemt de vraag naar jeugdzorg toe.

De zorgkosten 2019 zijn beoordeeld op ‘incidentele excessen’. Deze excessen zijn in mindering gebracht op de overschrijding van de zorgkosten 2019 t.o.v. de begroting 2020. We stellen daarom voor om het budget met
€ 247.000 structureel te verhogen.

Hier tegenover staan extra inkomsten gemeentefonds van € 311.000 vanaf 2022 (zie ook programma Algemene dekkingsmiddelen) waardoor vanaf 2022 de toename van de kosten volledig wordt opgevangen (incl. k2. tm k5.).

k2. Gezinshuizen

In de begroting 2019 en 2020 hebben we incidenteel een bedrag opgenomen van € 300.000 t.b.v. tijdelijke kostenverhoging gezinshuizen. Door een wijziging van de wetgeving m.b.t. het woonplaatsbeginsel was de verwachting dat vanaf 2021 deze kosten sterk zouden afnemen. Op basis van de huidige inzichten is het de verwachting dat deze kosten toch structureel zijn. Daarnaast zien we dat de twee gezinshuizen in onze gemeenten zich beiden richten op uitbreiding. De inschatting is dan ook dat de incidentele kosten structureel nodig zullen zijn

vanaf 2021. Gevraagd wordt het budget met € 300.000 structureel te verhogen per 2021.

k3. Dienstverleningsovereenkomst West Brabant Oost (WBO)

Ten slotte is de dienstverleningsovereenkomst jeugd 2020 tussen de WBO gemeenten en gemeente Breda pas na het opstellen van de begroting 2020 definitief vastgesteld. Er is begroot op basis van de concept versie van de DVO. Na vaststelling van de begroting 2020 zijn aan de concept versie nog taken toegevoegd welke extra kosten met zich mee brachten. Daarnaast heeft een herverdeling van de kosten plaatsgevonden n.a.v. het verlaten van Alphen-Chaam en Baarle-Nassau uit de WBO regio. Ook dit heeft een verhogend effect gehad. Per saldo is het noodzakelijk om het budget met ruim € 7.000 te verhogen.

k4.Zorgoverdracht Jutzt

Zorgoverdracht Jutzt

Voor de zorgoverdracht van Juzt naar andere aanbieders zijn door de WBO gemeenten incidentele kosten gemaakt (aandeel Drimmelen €136.000 + proceskosten €25.000). Dit zijn 'uitvoeringskosten' die samenhangen met de gecontroleerde zorgoverdracht van Juzt. Het gaat dus niet om kosten voor geleverde jeugdzorg. Het betreft incidentele kosten. Gezien het incidentele karakter van deze uitgaven worden deze gedekt door de reserve Bestuursakkoord.

k5.Taskforce jeugd

Jaarlijks is een groei zichtbaar in zowel het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van niet vrij toegankelijke jeugdzorg als in het budget dat besteed wordt aan niet vrij toegankelijke jeugdzorg. Om deze ontwikkeling te kantelen wordt een Taskforce jeugd opgezet. Doel is hierbij om kwalitatief goede jeugdhulp te bieden aan jeugdigen in onze gemeente die dat nodig hebben maar de groei van het kosten voor de niet vrij toegankelijke jeugdhulp te beperken. Hiervoor zullen beheersmaatregelen ingezet moeten worden, maar ook een cultuuromslag bewerkstelligd moeten worden. We willen dit doen samen met Geertruidenberg, omdat we gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het CJG. Op dit moment zitten we nog in de oriëntatiefase voor het vormgeven van de taskforce.

De verwachting is dat de (financiële) resultaten pas zichtbaar zullen zijn vanaf 2021, m.u.v. de pilot Praktijk Ondersteuner Huisarts-Jeugd (POH-Jeugd (€ 15.000 per jaar vanaf 2020). Echter de inzet zal al wel gepleegd gaan worden vanaf 2020. Op dit moment is het nog lastig in te schatten welke besparing de taskforce op zal leveren. We gaan voor alsnog uit van een besparing in 2021 van € 200.000 incl. effect POH oplopend met € 50.000 voor 2022 en 2023. Het beschikbare budget voor Jeugdzorg is hierna als volgt: 2020: € 4,3 milj, 2021 € 4,1 miljoen, 2022 € 4,05 miljoen en vanaf 2023 € 4 miljoen. Deze bedragen zullen vanaf 2022 nog wel worden geïndexeerd.

Gemeente Oosterhout heeft reeds ervaringen met een taskforce jeugd waarbij positieve resultaten zijn behaald. Van deze ervaringen zal gebruik gemaakt worden. Gevraagd wordt budget beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van de taskforce, te weten € 250.000 voor 2020 en 2021 gezamenlijk. Dit bedrag bestaat uit € 210.000 voor tijdelijke formatie en € 40.000 voor materiele kosten zoals bijvoorbeeld een monitoringstool. Gezien het incidentele karakter wordt voorgesteld deze kosten te onttrekken uit de reserve Bestuursakkoord.

De kosten worden volledig geraamd in 2020, omdat nog niet bekend is hoe de kosten over de beide jaren verdeeld zullen zijn.
k6. Centrum voor Jeugd en Gezin
In de raadsbrief van 5 maart jl., meldden wij u de prognose dat de structurele kosten voor de BVO CJG ca.
€ 41.000 hoger uitvallen, maar binnen de gemeentelijke begroting Drimmelen blijven. Op basis van de eerste kwartaalrapportage van de BVO CJG zijn de structurele hogere kosten enigszins gunstig bijgesteld, namelijk
€ 25.500 hoger in plaats van € 41.000 hoger. De hogere kosten komen vooral door hogere cao-gerelateerde personeelskosten. Gedurende dit eerste jaar van de BVO zal een beter beeld ontstaan van de werkelijke kosten.
Daarnaast waren enkele posten niet in de begroting BVO CJG opgenomen, voor een bedrag van € 30.000. Daarom willen we hiervoor de bijdrage aan het CJG met € 28.000 verhogen (50% van de gezamenlijke kosten zijn voor rekening van gemeente Geertruidenberg). Hiervoor is zoals in raadsbrief aangegeven dekking beschikbaar. Bij de voorliggende begroting CJG voor 2021 (raad 25 juni a.s.) is nog geen rekening gehouden met indexering en CAO-aanpassingen. Normaliter wordt een inschatting meegenomen op basis van de indices CPB, voor 2021 3,1%. De begroting CJG 2021 wordt hierop nog bijgesteld en verwerkt bij de gemeentelijke begroting voor 2021. Het in de begroting van de gemeente Drimmelen opgenomen budget is in elk geval volledig nodig.
In december 2018 heeft de raad van Drimmelen eenmalige projectkosten ad. € 215.750 beschikbaar gesteld voor de organisatie en huisvesting van de Bedrijfsvoeringsorganisatie CJG Drimmelen Geertruidenberg met dekking uit de reserve bestuursakkoord. De projectbegroting laat een restant zien van € 37.000 (2019) minus € 8.000 (2020) = € 29.000. Het CJG-bestuur heeft besloten om het restantbedrag projectbegroting te oormerken voor opleiding manager / vervanging manager 2020.

l. Onderwijshuisvesting
l1 Onderwijshuisvesting – Voorbereidingskrediet Stuifhoek
Met de vaststelling van het IHP 2020-2023 maken we een start met de voorbereiding van nieuwbouw basisschool De Stuifhoek in Made per 2023. De richtinggevende keuze voor het scenario 4 in de Visie Made om het huisvestingstekort in Made op te lossen, dus nieuwbouw Stuifhoek per 2023, heeft als financiële consequentie dat we een voorbereidingskrediet nodig hebben om dit scenario in 2020-2021 verder uit te werken en door te rekenen. De raad heeft ingestemd met een voorbereidingskrediet van € 140.000 (incl. BTW). Dekking komt voor € 70.000 uit de reserve Samen Investeren in Drimmelen en voor € 70.000 uit de Algemene reserve.
l2. Onderwijshuisvesting – Visie onderwijshuisvesting Terheijden
In het IHP 2020-2023 is opgenomen dat we samen met de betreffende schoolbesturen een visie voor de onderwijshuisvesting in Terheijden voor de langere termijn willen laten opstellen, vergelijkbaar met de visie die is opgesteld voor de kern Made. Hiervoor is een bedrag van € 17.500 (incl. BTW) nodig. In 2020 geven we opdracht aan een bureau om deze visie op te stellen. De raad heeft in april 2020 het IHP vastgesteld en is daarmee akkoord gegaan met het

beschikbaar stellen van dit benodigde incidentele onderzoeksbudget en deze te dekken uit de Reserve Samen Investeren in Drimmelen.
l3. Onderwijshuisvesting - Onderzoek verduurzamingsopgave scholen
In het IHP 2020-2023 is tevens het volgende opgenomen. De gemeente Drimmelen heeft als doelstelling CO2-neutraal te zijn per 2040. In hoeverre dat realistisch is en in hoeverre energieneutraliteit daarin past, onderzoeken we gaandeweg het proces. We willen onze kinderen dan ook huisvesten in duurzame onderwijsgebouwen. Daarnaast willen we in 2021 de energieopgave met betrekking tot onze scholen in beeld brengen. Dit doen we samen met het onderwijs. Naar aanleiding van die opgave werken we samen met het onderwijs een plan van aanpak uit om ook de bestaande schoolgebouwen te verduurzamen en zo toe te werken naar energie-neutrale gebouwen. Hiervoor is een incidenteel onderzoeksbudget van € 10.000 (incl. BTW) nodig. Deze kan gedekt worden uit de Reserve Samen Investeren in Drimmelen.
m. Leerlingenvervoer
De stijging van de kosten voor leerlingenvervoer in 2019 vanwege meerwerk loopt ook de komende jaren nog door. Het gaat om leerlingen die net gestart zijn op het voortgezet speciaal onderwijs en de komende jaren ook nog gebruik moeten maken van het leerlingenvervoer. Vanaf 2021 kunnen deze kosten worden opgevangen binnen de begroting.

n. Onderwijsbegeleiding
Jaarlijks subsidiëren wij de schoolbesturen met een bedrag voor onderwijsbegeleiding overeenkomstig het aantal leerlingen. In de Uitvoeringsovereenkomst die daaraan ten grondslag ligt, is het volgende opgenomen:
“Het schoolbestuur dient uiterlijk op 1 april van het lopende jaar bij de gemeente het financiële en inhoudelijke verslag over het voorafgaande jaar in, te samen met de subsidieaanvraag voor het daaropvolgende jaar.
Indien er niet tijdig, onvoldoende of geen verantwoording overeenkomstig 6.1 wordt ingediend, wordt er het daaropvolgende jaar slechts 50% van de subsidie schoolbegeleiding beschikbaar gesteld aan het betreffende schoolbestuur.”
Aangezien alle drie de schoolbesturen in 2019 geen verantwoording over de besteding van de ontvangen middelen hebben ingediend, is deze subsidie in 2020 gehalveerd waardoor de kosten 2020 € 28.000 lager zijn. Indien we in 2020 wel een juiste verantwoording ontvangen, krijgen de scholen in 2021 weer het volledige bedrag.
o. Bouwhal
In 2019 heeft Stichting Centrale Bouwruimte Carnaval met ondersteuning van de gemeente Drimmelen een eerste centrale bouwruimte voor carnavalsverenigingen beschikbaar gesteld. In het eerste halfjaar van 2020 gaan we met de stichting de pilot evalueren. Naar verwachting zal de pilot worden gecontinueerd voor carnavalseditie 2021. De stichting heeft hierbij wederom financiële steun van gemeente nodig. Voor 2020 wordt deze bijdrage vooralsnog ingeschat op € 5.000.
p. Buitensport
Om de kosten van het groot onderhoud aan de buitensport te egaliseren, hebben we hiervoor tot en met 2019 een bestemmingsreserve gehanteerd. Voor groot

onderhoud wordt normaal gesproken een voorziening gevormd en worden vervangingen geactiveerd (krediet). Vanwege de grote veranderingen (kunstgrasvelden, privatisering) etc. hebben we in overleg met de provincie tijdelijk nog een reserve gehanteerd. Deze reserve wordt nu omgezet in een aantal vervangingsinvesteringen (zie onderdeel "Investeringsprognose 2021 – 2025") en onderhouds-budgetten in de exploitatie. Hierdoor vervalt de jaarlijkse storting (€ 91.500) en de ook de onttrekkingen voor de uitvoering van het onderhoud. Tevens vervalt de beginsaldo van deze reserve (€ 446.615).

q. Zwembaden

q1. Onderhoud zwembaden

Om de kosten van het groot onderhoud aan de zwembaden te egaliseren, hebben we hiervoor t/m 2019 een bestemmingsreserve gehanteerd in afwachting van een nieuwe Meerjarenonderhoudsplanning (MOP) voor de gerenoveerde zwembaden. In 2020 wordt de renovatie afgerond waardoor vanaf 2021 het groot onderhoud is opgenomen in de onderhoudsvoorziening Planon. De reserve wordt daarom in 2020 opgeheven en worden de stortingen in de reserve omgezet in een storting in de voorziening.

De renovatie wordt medio 2020 afgerond en daarom zijn er geen onderhoudswerkzaamheden in 2020 te verwachten.

De opgenomen dotatie van € 175.000 in de begroting 2020 kan daarmee komen te vervallen. Uit de geactualiseerde MOP blijkt dat de jaarlijkse dotatie voor de eerstkomende 10 jaar kan worden teruggebracht naar € 155.000. Dit betekent dat er over een tijdsinterval van 20 jaar een besparing op dat onderdeel is van € 400.000 (dekking krediet).

Onduidelijk is echter of er negatieve gevolgen voor de exploitatiecijfers in 2020 optreden als gevolg van compensatievergoedingen in verband met Corona gerelateerde zaken voor gederfde inkomsten, maar ook transitiekosten voor de overgang van de renovatie- naar de exploitatiefase. Om die reden stellen wij voor om het vrijvallende bedrag van € 155.000 incidenteel in 2020 aan te wenden voor risico's waaronder Corona.

q2. Exploitatie zwembaden

De aanbesteding van de exploitatie van de beide zwembaden per 1 januari 2020 is voor de eerstkomende 10 jaar gegund aan Optisport BV. De structurele jaarlijkse exploitatiebijdrage kan vanaf 2020 verlaagd worden van € 200.000 naar een bedrag van € 150.000. Dit schept voor het tijdsinterval van 10 jaar een financiële besparing van € 500.000. Vanwege de overgang van renovatie naar exploitatie en de daarmee samenhangende implementatiekosten in 2020 stellen we voor om het voordeel van € 50.000 in 2020 te reserveren.

Onzeker is nog welke consequenties het gebruik van de warmtepompen en zonnepanelen bij de Randoet en het warmtenet bij het Puzzelbad aan (extra) energiekosten betekentVoor dit exploitatierisico en onvoorziene zaken, zoals inhuur externe expertise en niet contract gerelateerde zaken, wordt een bedrag van € 20.000 gereserveerd Een evaluatie staat op de rol na 2 jaar exploiteren.

Per saldo nemen de kosten van de exploitatie dus structureel vanaf 2020 € 30.000.

q3. Krediet renovatie zwembaden

Voorgesteld wordt het krediet renovatie zwembaden te verhogen met € 400.000. De kapitaallasten hiervan bedragen jaarlijks € 20.000 en kunnen worden

opgevangen binnen het budget zwembaden. Verdere toelichting met betrekking tot het krediet staat vermeld onder "Voortgang kapitaalgoederen (kredieten)".
r. Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)
Zie toelichting programma 3 onderdeel "m. Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)".

Voortgang kapitaalgoederen (kredieten)

Tabel 4.2 kredieten programma 4

4. Sociaal domein	Jaar	Status	Raming	Uitgaven	Restant	Mutatie	
Investeringen							
a. Renovatie zwembaden	2018/19	Verhoging	3.047.219	2.065.233	981.986	400.000	N
b. Voorbereidingskrediet Stuifhoek (dekking reserves)	2020	Nieuw				140.000	N
Totaal 4. Sociaal domein			**3.047.219**	**2.065.233**	**981.986**	**540.000**	**N**

a. Renovatie zwembaden
Bij de renovatie van de zwembaden hebben we te maken met een aantal tegenvallers, te weten de planning, de meerkosten en de Corona-crisis. De planning is uitgelopen, zoals we in de raadsbrief van april 2020 hebben toegelicht. We hebben de hoofdaannemer in gebreke gesteld. De opening van de zwembaden is daarnaast afhankelijk van de verruiming van de Corona-maatregelen. Hierbij zijn we afhankelijk van het beleid van het Rijk en de Veiligheidsregio.
We hebben te maken met een overschrijding op het krediet van € 400.000. Dit heeft te maken met diverse meerkosten en onvoorziene zaken. De overschrijding op het krediet vangen we binnen de totale financiële ruimte van de zwembaden op (zie bovenstaande toelichting onderhoud en exploitatie zwembaden
b. Voorbereidingskrediet Stuifhoek (dekking reserves)
Met de vaststelling van het IHP 2020-2023 maken we een start met de voorbereiding van nieuwbouw basisschool De Stuifhoek in Made per 2023. De richtinggevende keuze voor het scenario 4 in de Visie Made om het huisvestingstekort in Made op te lossen, dus nieuwbouw Stuifhoek per 2023, heeft als financiële consequentie dat we een voorbereidingskrediet nodig hebben om dit scenario in 2020-2021 verder uit te werken en door te rekenen. De raad heeft ingestemd met een voorbereidingskrediet van € 140.000 (incl. BTW). Dekking komt voor € 70.000 uit de reserve Samen Investeren in Drimmelen en voor € 70.000 uit de Algemene reserve.

Investeringsprognose 2021-2025

Tabel 4.3. Investeringsprognose programma 4

Investeringsprognose 2021 - 2025									
Prg nr.	**Nr.**	**Omschrijving**	**Status**	**Invest. bedrag 2021**	**Invest. bedrag 2022**	**Invest. bedrag 2023**	**Invest. bedrag 2024**	**Invest. bedrag 2025**	**Econ. / Maatsch. nut**
		Thema Sport en bewegen							
4	51	Renovatie toplaag grasveld A de Schietberg	Nieuw opgenomen	12.000					Maatsch.
4	52	Renovatie toplaag grasveld B Heesterbosch	Nieuw opgenomen	12.000					Maatsch.
4	53	Renovatie toplaag grasveld A Moerbos	Nieuw opgenomen			54.000			Maatsch.
4	54	Renovatie toplaag inclusief drainage grasveld D Kwarrenhoek	Nieuw opgenomen			54.000			Maatsch.
4	55	Vervanging beregeningsinstallatie de Schietberg	Nieuw opgenomen				70.000		Maatsch.
4	56	Renovatie toplaag grasveld A Ruitersvaart	Nieuw opgenomen					41.000	Maatsch.
4	57	Vervangen 3 kunststof banen Tennis Ruitersvaart	Nieuw opgenomen		76.500				Maatsch.
4	58	Renovatie toplaag kunstgrasveld Kwarrenhoek	Nieuw opgenomen					200.000	Maatsch.
		Totaal thema Sport en bewegen		***24.000***	***76.500***	***108.000***	***70.000***	***241.000***	
		Totaal Programma 4. Sociaal domein		**24.000**	**76.500**	**108.000**	**70.000**	**241.000**	

51. Renovatie toplaag grasveld A de Schietberg
Ter waarborging van en voor het behoud van het kwaliteitsniveau van het veld is de renovatie van de toplaag op basis van waarneming en inspectie 1x in de 30 jaar nodig. Hiervoor wordt gebruikt maakt van de zogenaamde Quadraplay methode.
52. Renovatie toplaag grasveld B Heesterbosch
Ter waarborging van en voor het behoud van het kwaliteitsniveau van het veld is de renovatie van de toplaag op basis van waarneming en inspectie 1x in de 30 jaar nodig. Hiervoor wordt gebruikt maakt van de zogenaamde Quadraplay methode. Indien noodzakelijk worden eveneens de doelen en ballenvangers vervangen.

Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering

Financiële afwijkingen

Tabel 5.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

Algemene Dekkingsmiddelen		2020	2021	2022	2023	2024
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)						
a.	Personeelskosten	102- N	33- N	77- N	77- N	77- N
a1.	Indexering loonkosten		391- N	391- N	391- N	391- N
b.	Dividend Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	58- N	58- N	58- N	58- N	58- N
c1.	Gemeentefondsuitkering: december circulaire	46- N	47- N	38- N	38- N	38- N
c2.	Gemeentefondsuitkering: stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg'			311 V	311 V	311 V
c3.	Meicirculaire	457 V	1.012 V	1.183 V	1.020 V	834 V
c4.	Herijking gemeentefonds	-	-	- N	272- N	408- N
d1.	Tractie / gereedschappen: hogere kapitaallasten	1- N	3- N	3- N	3- N	3- N
d2.	Gemeentewerf: voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)	14- N	14- N	14- N	14- N	14- N
e.	Optimaliseren basisregistraties BAG/WOZ/BGT	35 V				
f.	Extra dagdelen Inkoopbureau	65- N				
g.	Automatisering: software lopende kredieten 2020	125 V	100 V	100 V	100 V	100 V
g.	Automatisering: uitvoering bouwblok 2 (governance) en 3 (dienstverlening)	125- N	N	N	N	N
g.	Automatisering: bestandsoptimalisatie basisregistraties	25- N	100- N	25- N	N	N
g.	Automatisering: software investeringsprognose	N	53 V	65- N	56- N	2- N
h.	Dekking formatie uitbreiding	12 V				
i.	Opheffen Reserve Samen investeren in Drimmelen	-				
j.	Indexering gemeentefonds	- N	146- N	141- N	205- N	310- N
k.	Besparingspotentieel	-	217 V	247 V	247 V	247 V
Totaal Algemene dekkingsmiddelen		**193 N**	**591 N**	**1.031 V**	**565 V**	**192 V**

Verschuiving tussen programma's						
e.	Optimaliseren basisregistraties BAG/WOZ/BGT (naar Overhead)	35- N				
Totaal verschuivingen tussen programma's		**35- V**	**- -**	**- -**	**- -**	**- -**

Mutatie reserves						
	1. Burger en bestuur	28- N	28- N	25- N		
	2. Openbare ruimte	160- N	20 V	20 V	20 V	20 V
	3. Ruimte, wonen en economie	1.164 V	122 V	40 V	40 V	40 V
	4. Sociaal domein	1.016 V	157 V	159 V	243 V	243 V
	Overhead	102- N	52- N			
Totaal Algemene dekkingsmiddelen		**1.890 V**	**219 V**	**194 V**	**304 V**	**304 V**

Totaal Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**2.083 V**	**811 V**	**1.225 V**	**868 V**	**496 V**

Toelichting tabel 5.1
a. Personeelskosten
De totale mutatie van de personeelskosten bestaat uit de onderstaande onderdelen.

	2020	2021	2022	2023	2024
Bedrijfsongeval	30.344	30.344	30.344	30.344	30.344
Omzetting naar formatie	149.034	79.972	43.651	43.651	43.651
Tijdelijke formatie dubbel in begroting	-80.000	-80.000			
Diverse afwijkingen	7.653	3.802	1.325	9.629	9.029
Totaal afwijking personeelskosten	**107.031**	**34.118**	**75.321**	**83.624**	**83.024**
Dekking overige programma's	-149.034	-79.972	-43.651	-43.651	-43.651
Totaal	**42.002-**	**45.854-**	**31.669**	**39.973**	**39.373**

Door een bedrijfsongeval zijn we volgens de Wet Verbetering Poortwachter verplicht om passend werk te zoeken voor de betreffende medewerker. Dit brengt extra kosten mee. De salariskosten zijn gestegen t.o.v. de begroting, maar zijn wel gedekt. Dit komt omdat er voor tijdelijke (en soms structurele) extra werkzaamheden vanuit de afdelingen budget wordt omgezet voor formatie (i.p.v. inhuur).
Bij het opstellen van de begroting 2020 is er budget voor formatie uit de kadernota helaas dubbel meegeteld. Dit wordt nu gecorrigeerd.
De personeelskosten zijn vervolgens doorbelast naar het programma Overhead en Burger en Bestuur (samen € 5.000) en grotendeels naar Algemene dekkingsmiddelen (2020: € 102.000). De dekking staat op de andere programma's.
a1. Indexering
In de meicirculaire wordt uitgegaan van een indexering van de loonkosten van 3,1%. Hierdoor nemen de loonkosten vanaf 2021 structureel toe met € 391.000. Gemeenten worden op macroniveau voor CAO- en premie-ontwikkelingen gecompenseerd middels het gemeentefonds.
b. Dividend Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
De dividenduitkering is gedaald van € 2,85 naar € 1,27 per aandeel (36.426). Per saldo een nadeel van € 57.553.
Voorlopig moet dit bedrag als structureel worden aangehouden voor de komende jaren.
c1. Gemeentefondsuitkering: december-circulaire

Gemeentefonds	2020	2021	2022	2023	2024
Decembercirculaire	33.522.910	33.895.686	33.753.719	33.903.144	34.121.784
Septembercirculaire	33.569.222	33.942.303	33.791.472	33.940.988	34.159.722
	46.312- V	**46.617- V**	**37.753- V**	**37.845- V**	**37.938- V**

Het verschil tussen de december- en septembercirculaire bestaat grotendeels uit hoeveelheidsverschillen en een kleine neerwaartse bijstelling van de gelden voor het sociaal domein. Als de meicirculaire tijdig verschijnt, worden de gevolgen hiervan verwerkt in de Voorjaarsnota.
c2. Gemeentefondsuitkering: stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg'
Op basis van de meicirculaire 2019 ontvangen we in de jaren 2019 tot en met 2021 extra middelen vanwege de gestegen kosten Jeugdzorg. Omdat de verwachting is dat deze middelen structureel worden en de provincie deze ook als structureel beschouwd, worden deze extra inkomsten (€ 311.000) ook opgenomen vanaf 2022.

c3. Gemeentefondsuitkering: meicirculaire

Gemeentefonds	2020		2021		2022		2023		2024	
Meicirculaire	33.979.365		34.906.734		35.246.933		35.232.791		35.265.828	
Decembercirculaire	33.522.910		33.895.686		33.753.719		33.903.144		34.121.784	
Bruto effect meicirc.	**456.455**	**V**	**1.011.048**	**V**	**1.493.213**	**V**	**1.329.647**	**V**	**1.144.044**	**V**
Geoormerkte gelden										
Sociale werkvoorziening	16.830	N	84.222	N	27.146	N	66.350	N	70.005	N
Inburgering	54.050	N	34.682	N	77.081	N	84.798	N	84.798	N
Inflatie	-	N	537.000	N	532.000	N	596.000	N	701.000	N
Netto effect begroting	**385.575**	**V**	**355.144**	**V**	**856.987**	**V**	**582.500**	**V**	**288.240**	**V**

Na de decembercirculaire 2019 is op 29 mei 2020 de meicirculaire 2020 verschenen. Eerder zou de circulaire een vertaling bevatten van het nieuwe verdeelstelsel met ingangsjaar 2021. Dit is echter doorgeschoven naar de decembercirculaire 2020 met ingangsjaar 2022. De brief van de minister van Binnenlandse Zaken van 28 mei 2020 aan de Tweede Kamer over het compensatiepakket Corona In meicirculaire 2020 ter waarde van € 542 miljoen voor de eerste periode tot 1 juni 2020 leidt niet tot cijfermatige aanpassingen in de meicirculaire 2020. Hiervoor zal binnen enkele weken een extra brief komen. Er blijft een reguliere circulaire over, waarin het nodige te melden is. De belangrijkste onderwerpen zijn:

- Het jaar 2019 wordt afgerekend voor:
  - Het accres, compensatie € 16,1 miljoen
  - Het BCF, compensatie € 31,6 miljoen
  - Ontwikkeling uitkeringsbasis. De structurele doorwerking van een hoger medicijngebruik (zie decembercirculaire 2019) leidt tot een daling van de uitkeringsfactor met 13 punten.
- Aanpassing van de accressen 2020 t/m 2024, na aanvankelijk hogere accressen in 2024 toch cumulatief een uitname van € 71 miljoen.
- De accressen van 2020 en 2021 worden bevroren op het niveau van de meicirculaire 2020. Van de afspraak tot bevriezing van de accressen kan worden afgeweken als zich onverwachte grote wijzigingen voordoen.
- Door de bevriezing van het accres in 2020 en 2021 is het BCF plafondook bevroren in deze jaren.
- Voogdij/ 18+ neemt vanaf 2021 toe met € 18 miljoen door het gebruik van meer actuele gegevens van zorggebruik.
- Meicirculaire geeft compensatie voor loon/prijsontwikkeling. Dit bedrag is geoormerkt en is opgenomen in de personeelskosten en als stelpost voor de prijscompensatie.
- Nieuwe te oormerken gelden:
  - Inburgering (DU). Betreft nieuwe taak. De geoormerkte gelden staan op programma 4 toegelicht.
  - Participatie (IU). Middelen worden conform de afspraken met MidZuid aan hen doorbetaald. Zij voeren immers deze taak uit. Verdere toelichting staat bij programma 4.

In bovenstaande tabel is ook de stelpost ‘Uitkomst onderzoek jeugdzorg’ meegenomen.

c4. Herijking gemeentefonds
Momenteel wordt onderzoek gedaan naar de herijking van het gemeentefonds. De jaarlijkse bijdrage aan gemeenten via dit fonds bedraagt zo'n € 30 miljard. Zoals bovenstaand is aangegeven, geeft de meicirculaire geen verdere informatie over de effecten hiervan. De verwachting is dat de kleinere gemeenten, dus ook Drimmelen, nadeel zullen ondervinden van deze herverdeling vanaf 2023. Om deze reden is een negatieve stelpost opgenomen van € 272.000 in 2023 en € 408.000 vanaf 2024.
d1. Tractie / gereedschappen: hogere kapitaallasten
Dit betreft hogere kapitaallasten van de lopende kredieten. Zie voor inhoudelijke toelichting onderdeel "Voortgang kapitaalgoederen (kredieten)".
d2. Gemeentewerf: voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)
Zie toelichting programma 3 onderdeel "m. Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)"
e. Optimaliseren basisregistraties BAG/WOZ/BGT
Abusievelijk is de claim op een verkeerde kostenplaats en programma verantwoord. Het budget wordt verschoven naar Overhead.
f. Extra dagdelen inkoopbureau
Door het groot aantal inkooptrajecten die door de afdelingen zijn aangemeld voor het werkplan van het inkoopbureau 2020 zijn we genoodzaakt 200 extra dagdelen af te nemen voor dit jaar.
Eind 2020 wordt gestart met een intern onderzoek naar mate van samenwerking etc. tussen ambtelijke organisatie en het Inkoopbureau West-Brabant om grip te houden op de omvang inzet Inkoopbureau.
g. Automatisering
Door verschuivingen van de investeringen inclusief actualisatie van de investeringsprognose 2021-2025 vallen de kapitaallasten per saldo lager uit. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de onderdelen "Voortgang kapitaalgoederen (kredieten)" en "Investeringsprognose 2021 – 2025".
Ten behoeve van de verder ontwikkeling, implementatie, professionalisering en borging van informatievoorziening (de governance; zowel beleid als uitvoering) is een budget benodigd van € 50.000 (uitlijnen en implementeren diverse werkprocessen, advisering samenwerking, coaching medewerkers, opstellen en inzichtelijk maken van alle rollen, verantwoordelijkheidsgebieden en samenwerkingen intern, leveranciers en gemeente Breda en nadere uitwerking van een reseller constructie.
De Basisregistraties Adressen & Gebouwen (BAG), Grootschalige Topografie (BGT), Ondergrond (BRO) en de Wet WOZ zijn belangrijke onderdelen van het landelijke stelsel van basisregistraties. Hierin zijn de belangrijkste gegevens verzameld die de overheid nodig heeft om haar werk te kunnen doen. Denk hierbij aan persoonsgegevens, namen en adressen van bedrijven en eigenaren van percelen en de WOZ waarden. In verschillende wetten is de kwaliteit van deze gegevens gewaarborgd. Deze registraties zijn essentieel voor een goede dienstverlening van de overheid. Ze zijn van groot belang voor openbare orde en veiligheid, het toekennen van uitkeringen en vergunningen, belastingheffing, afvalinzameling en bestrijding van fraude. Ieder jaar vindt rapportage plaats over de kwaliteit van deze basisregistraties op borging van de processen, tijdigheid verwerking brondocumenten, volledigheid adressen, objecten ed., en

juiste verwerking van de gegevens. Dit om optimale bestanden te realiseren waarmee voldaan wordt aan de wettelijke vereisten. Ter uitvoering van geconstateerde verbetermaatregelen wordt voorgesteld om in te zetten op uitvoering van de verbetermaatregelen en dit proces begin 2022 af te ronden.

h. Dekking formatie uitbreiding

Dit betreft een aframing van budgetten welke ingezet worden als dekkingsmiddel ten behoeve van (tijdelijke) formatie uitbreiding. Het betreft urenuitbreiding voor basisregistratie WOZ.

i. Opheffen reserve Samen investeren in Drimmelen

De reserve Samen investeren in Drimmelen is mede gevormd om de incidentele kosten uit het collegeprogramma te dekken. Nu dergelijke kosten veelal niet meer als incidenteel worden bestempeld, leidt onttrekking uit de reserve niet tot een verbetering van het structurele begrotingssaldo. De reserve-onttrekkingen m.b.t. niet-incidentele lasten worden daarom vanaf 2021 ingetrokken. Het restant van de reserve storten we in de Algemene reserve.

j. Indexering gemeentefonds

De begroting is, inclusief meerjarenraming, opgesteld op prijspeil 2020. In de meicirculaire wordt jaarlijks compensatie gegeven voor de loon- en prijsstijging. Om een reëel beeld te krijgen van de budgettaire ruimte 2021 en verder wordt daarom een stelpost opgenomen voor de loon- en prijscompensatie. De looncomponent hiervan staat bij de loonkosten bij a.

k. Besparingspotentieel

De gemeenten hebben te maken met diverse negatieve externe financiële ontwikkelingen maar ook met risico’s en willen daarnaast ook de mogelijkheid hebben om (een deel van) de wensen uit de Kadernota uit te voeren. Hierdoor loopt de gemeente het risico op een niet sluitende begroting. Omdat dit niet wenselijk is, anticipeert het college hierop door het onderzoeken van de mogelijkheden om budgetten om te buigen. Bij de begrotingsbehandeling, als ook het effect van de septembercirculaire bekend is, zal pas duidelijk worden of deze maatregelen noodzakelijk zijn en worden dan aan de gemeenteraad voorgelegd.

Voortgang kapitaalgoederen (kredieten)

Tabel 5.2 kredieten bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering	Jaar	Status	Raming	Uitgaven	Restant	Mutatie	
Investeringen							
ICT							
a. DSP / ZTC	2017	Afsluiten	30.226	27.037	3.190	-3.190	V
b. Vastgoed infosysteem (GIS)	2017	Naar 2021	125.741	0	125.741	-125.741	V
c. Implementatie M.O. berichtenbox	2017	Naar 2021	10.000	0	10.000	-10.000	V
d. Implementatie M.O. lp.zkn	2017	Naar 2021	15.000	0	15.000	-15.000	V
e. Proces beschrijvingen (workflow)	2018	Naar 2021	70.528	0	70.528	-70.528	V
f. Sportaccommodaties HTA	2019	Naar 2021	15.113	0	15.113	-15.113	V
g. Gegevensmagazijn /-makelaar	2019	Naar 2021	70.528	0	70.528	-70.528	V
h. Modernisering GBA (basisregistratie personen)	2019	Naar 2021	180.000	0	180.000	-180.000	V
i. Icontrol (metadatamanager, DSP)	2020	Naar 2021	17.128	0	17.128	-17.128	V
Totaal ICT			*534.264*	*27.037*	*507.227*	*-507.227*	*V*
Tractie en gereedschappen							
j. Bus enkelcabine (2 stuks)	2019	Verhoging	90.679	2.461	88.218	15.000	N
k. Waterwagens (2 stuks)	*2020*	Verhoging	45.339	0	45.339	9.500	N
Totaal Tractie en gereedschappen			*136.018*	*2.461*	*133.557*	*24.500*	*N*
Totaal Bedrijfsvoering			**670.282**	**29.498**	**640.784**	**-482.727**	**V**

ICT

a. DSP / ZTC

Vervanging van DSP/ZTC is gekoppeld aan de doorontwikkeling dienstverlening en digitaal werken. Dit zal aan de hand van de prioritering op de projectenkalender in 2021 worden opgestart en nader uitgewerkt.

b. Vastgoed infosysteem (GIS)

Vervanging van de Geografische informatiesystemen is opgenomen in de projectenkalender voor 2021. Om tot vervanging/aanpassing te komen wordt in 2021 eerst een beleidsplan geschreven ten behoeve van de doorontwikkeling van de GIS omgeving.

c. Implementatie M.O. berichtenbox

Mijn Overheid (berichtenbox en lopende zaken) maken onderdeel uit van de doorontwikkeling van dienstverlening. De uitwerking zal in 2021 aan de hand van de prioritering op de projecten kalender worden uitgevoerd.

d. Implementatie M.O. lopende .zaken

Mijn Overheid (berichtenbox en lopende zaken) maken onderdeel uit van de doorontwikkeling van dienstverlening. De uitwerking zal in 2021 aan de hand van de prioritering op de projecten kalender worden uitgevoerd.

e.. Proces beschrijvingen (workflow)

Dit krediet betreft de werkprocesonderdelen die zijn toegevoegd aan het

Document Management Systeem, zoals het bestuurlijke besluitvormingsproces en de digitale handtekening bij uitgaande post ed. In het kader van de doorontwikkeling van dienstverlening wordt in 2021 wordt dit onderwerp gelijktijdig mee aangepakt.

f. Sportaccommodaties HTA

De vervanging van de software voor planning en beheer van sportaccommodaties is op de projectkalender geplaatst voorlopig gepland om in 2021 op te pakken. Door prioritering van de onderwerpen op projectkalender zal aangegeven kunnen worden welk moment het meest geschikt is om de vervanging of aanpassing uit te voeren.

g. Gegevensmagazijn /-makelaar

Na het opstellen van het Geografisch informatiebeleidsplan kan worden bepaald op welke wijze de huidige gegevensmakelaarsfunctie zal moeten worden aangepast.

h. Modernisering GBA (basisregistratie personen)

De ontwikkeling van het landelijke project modernisering GBA is stop gezet. Dat wil niet zeggen dat er in het geheel niets ontwikkeld wordt. De huidige leveranciers van de software voor deze basisregistratie ontwikkelen nog wel door zodat de dienstsverlening van burgerzaken producten verbeterd kan worden. In 2021 wordt in samenhang met de gemeentelijke doorontwikkeling op gebied van dienstverlening bepaald hoe dit verbetertraject vorm te geven.

i. Icontrol (metadatamanager, DSP)

Vervanging van I-controller is gekoppeld aan de doorontwikkeling van dienstverlening en digitaal werken. Dit zal aan de hand van de prioritering op de projectenkalender in 2021 worden opgestart en nader uitgewerkt.

Tractie en gereedschappen

j. Bus enkelcabine (2 stuks)

De vervanging van de 2 voertuigen valt hoger uit door gestegen prijzen van de chassis en opbouw ook het BPM bedrag is verhoogd.

k. Waterwagens (2 stuks)

De vervanging van 2 waterwagens valt hoger uit door nieuwe Europese wetgeving voor de getrokken werktuigen.

Investeringsprognose 2021-2025

Tabel 5.3
Investeringsprognose bedrijfsvoering

Investeringsprognose 2021 - 2025									
Prg nr.	**Nr.**	**Omschrijving**	**Status**	**Invest. bedrag 2021**	**Invest. bedrag 2022**	**Invest. bedrag 2023**	**Invest. bedrag 2024**	**Invest. bedrag 2025**	**Econ. / Maatsch. nut**
		Tractie en gereedschappen							
B	59	Pickups (3 stuks)	Ongewijzigd	128.461					Econ.
B	60	Bus enkelcabine	Ongewijzigd	45.339					Econ.
B	61	Bedrijfswagen Boa	Ongewijzigd	50.377					Econ.
B	62	Bestelauto	Ongewijzigd	30.226					Econ.
B	63	Snipperkar	Doorgeschoven van 2021			20.151			Econ.
B	64	Hakselaar	Doorgeschoven van 2021			35.264			Econ.
B	65	Bestelauto	Ongewijzigd		30.226				Econ.
B	66	Aanhangkar	Ongewijzigd		6.045				Econ.
B	67	Containers	Ongewijzigd		22.670				Econ.
B	68	Tractor	Raming aangepast			65.000			Econ.
B	69	Bus met laadkraan (3 stuks)	Ongewijzigd				166.244		Econ.
B	70	Containers (2 stuks)	Ongewijzigd				40.302		Econ.
B	71	Zwerfvuilwagen (2 stuks)	Nieuw opgenomen					95.000	Econ.
		Totaal Tractie en gereedschappen		254.404	58.941	120.415	206.545	95.000	
		Totaal Bedrijfsvoering		**254.404**	**58.941**	**120.415**	**206.545**	**95.000**	

59. Pickups (3 stuks)
De buitendienst beschikt over een 3 tal pickups voor het dagelijks werk in de wijken en in de wintermaanden worden deze voertuigen ook gebruikt voor de gladheidbestrijding. Voertuigen zijn 8 jaar oud en gezien de te verwachten onderhoudskosten zouden we graag deze voertuigen willen vervangen in 2021.
60. Bus enkelcabine
De buitendienst beschikt over een bus enkele cabine voor het dagelijks werk in de wijken. Voertuig is 8 jaar oud en gezien de te verwachten onderhoudskosten zouden we graag dit voertuig willen vervangen in 2021.
61. Bedrijfswagen Boa
De Boa's beschikken over een bedrijfswagen, voor toezicht en handhaving voertuig 6 jaar oud en gezien de te verwachten onderhoudskosten zoals het vervangen van het accupakket zouden we dit voertuig willen vervangen in 2021.
62. Bestelauto
De buitendienst beschikt over een bestelauto voor het dagelijks werk in de

wijken voertuig is 8 jaar oud en gezien de te verwachten onderhoudskosten zouden we graag dit voertuig willen vervangen in 2021.

Overhead

Financiële afwijkingen

Financiële afwijkingen

Met ingang van de begroting 2017 heeft een wijziging plaatsgevonden van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV). Onderdeel hiervan is dat de Overhead een apart onderdeel is van de begroting. Om deze reden is vanaf de Voorjaarsnota 2017 hieraan ook een apart hoofdstuk gewijd.

Tabel 6.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

Overhead		2020	2021	2022	2023	2024
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)						
a1.	Huisvesting: Verduurzaming gemeentehuis	- -	16- N	0 V	0 V	0 V
a2.	Huisvesting: lopende kredieten 2020 (meubilair)	11 V	22 V	22 V	22 V	22 V
a2.	Huisvesting: investeringsprognose 2021 e.v. (meubilair)	- -	- -	22- N	22- N	22- N
a3.	Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)	30 V	30 V	30 V	30 V	30 V
b1.	Automatisering: Optimaliseren basisregistraties BAG/WOZ/BGT	35- N				
b2.	Automatisering: hardware investeringsprognose 2021	- -	7 V	6 V	3 V	- -
c1.	Overige personeelslasten: bovenformatief	199- N				
c2.	Overige personeelslasten: administratieve correctie met overhead	128- N	95- N	45- N	0- N	0 V
c3.	Overige personeelslasten: Gelukscoördinator	31 V	31 V			
c4.	Overige personeelslasten: diverse	29- N	14- N	14- N	14- N	14- N
d.	Front-office: Gelukscoördinator	10- N	10- N	0- N	0- N	0- N
Totaal Overhead		**329- N**	**44- V**	**23- V**	**19 V**	**17 V**
Verschuiving tussen programma's						
b1.	Automatisering (van Algemene dekkingsmiddelen / bedrijfsvoering)	35 V				
c2.	Overige personeelslasten: adm. correctie met overhead (prg. 1)	128 V	95 V	45 V	0 V	0- N
c3.	Overige personeelslasten: Gelukscoördinator	31- N	31- N			
d.	Front-office: Gelukscoördinator	9 V	9 V			
Totaal verschuivingen tussen programma's		**142 V**	**73 V**	**45 V**	**0 V**	**0- N**
Mutatie reserves						
e.	Reservemutaties i.r.t. incidentele lasten	102- N	52- N			
Totaal mutatie reserves		**102- N**	**52- N**	**- -**	**- -**	**- -**
Totaal Overhead na dekking		**289- N**	**23- N**	**22 V**	**19 V**	**16 V**

Toelichting tabel 6.1

a1. Huisvesting: Verduurzaming gemeentehuis

Dit betreft de financiële verwerking van het raadsbesluit "Beheer van het

vastgoed van de gemeente Drimmelen" van 5 maart 2020. Voor een inhoudelijke toelichting zie onderdeel "Voortgang kapitaalgoederen (kredieten)".
a2. Huisvesting: mutaties kredieten / investeringen (meubilair)
Voor een inhoudelijke toelichting zie onderdeel "Voortgang kapitaalgoederen (kredieten)".
a3. Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)
Zie toelichting programma 3 onderdeel "m. Voorziening Gebouwenbeheer (PLANON)"
b1. Automatisering: Optimaliseren basisregistraties BAG/WOZ/BGT
Dit betreft een verschuiving van een claim die niet op de juiste kostenplaats is verantwoord.
b2. Automatisering: hardware investeringsprognose 2021
Vanaf 2021 worden er geen halve kapitaallasten meer geraamd in het eerste jaar. Dit leidt per saldo tot kleine verschuivingen.
c1. Overige personeelslasten: bovenformatief
Twee medewerkers worden de komende 2 jaar via een van werk naar werk traject begeleid naar ander werk buiten de organisatie. Tot dat moment werken ze aan projecten, m.n. e-depot en overige digitaliseringstrajecten.
Na 2 jaar volgt ontslag en ww-uitkering indien betrokkene geen nieuwe baan heeft gevonden. De incidentele kosten hiervan bedragen € 199.000.
c2. Overige personeelslasten: administratieve correctie met overhead
Bij het opstellen van de begroting is een deel van loonkosten ten onrechte geraamd op het programma Burger en Bestuur. Deze kosten hadden geraamd moeten zijn bij de overhead. Dit wordt nu gecorrigeerd.
c3. Overige personeelslasten: Gelukscoördinator
Met de invulling van de functie van Gelukscoördinator door een vaste medewerker vindt er een budgettair neutraal verschuiving van budget plaats.
c4. Overige personeelslasten: diverse
Deze afwijking bestaat uit enkele noodzakelijke kleinere budgetverhogingen. Structureel wordt het budget verhoogd vanwege de aanbesteding nieuwe Arbodienst en een grotere behoefte aan zorg (€ 7.000). Daarnaast moet vanaf 2020 over overwerk ook vakantiegeld worden betaald. Hierdoor zijn de kosten ca. € 4.000 structureel hoger.
Reservemutaties i.r.t. incidentele lasten

Prg.	Mutatie reserves *(bedragen x € 1.000)*	2020	2021	2022	2023	2024
	Onttrekkingen					
O	Algemene Reserve (Functieboek)	50				
O	Algemene Reserve (gelukscoordinator)	52	52			

Voor de dekking van de kosten van de Gelukscoördinator is besloten om voor 2020 en 2021 € 52.000 te onttrekken uit de Algemene reserve. Tevens is besloten om voor 2020 de kosten van het functieboek (€ 50.000) te onttrekken uit de Algemene Reserve. Deze kosten worden nu echter niet meer als incidenteel beoordeeld waardoor ook de onttrekking wordt ingetrokken.
In deze overgangsfase blijven de kostenbudgetten gehandhaafd, maar niet meer ten laste van de reserves.
d. Frontoffice: Gelukscoördinator
Met de invulling van de functie van Gelukscoördinator door een vaste medewerker vindt er een budgettair neutraal verschuiving van budget plaats.

Voortgang kapitaalgoederen (kredieten)

Tabel 6.2 kredieten overhead

Overhead	Jaar	Status	Raming	Uitgaven	Restant	Mutatie	
Investeringen							
Huisvesting							
a. Meubilair gemeentehuis	2020	Naar 2021	335.188	0	335.188	-335.188	V
b. Verduurzaming gemeentehuis	2020	Nieuw	0	0	0	640.000	N
Totaal Huisvesting			335.188	0	335.188	304.812	N
Totaal Algemene dekkingsmiddelen			**335.188**	**0**	**335.188**	**304.812**	**N**

a. Meubilair gemeentehuis
In 2019 is er een pilot geweest voor een nieuwe inrichtingsconcept. Hierbij zijn er negen test werkplekken geplaatst waarbij aan alle collega's is gevraagd om hier van gebruik te maken en een vragenlijst in te vullen.
Met de uitkomsten van deze pilot en het advies van een externe adviseur wordt er in 2020 gekeken hoe we het gehele gemeentehuis anders kunnen gaan inrichtingen. Planning hierbij is om eind 2020 de aanbesteding te hebben afgerond waarna de daadwerkelijke levering van het meubilair in 2021 plaatsvindt.
b. Verduurzaming gemeentehuisIn 2020 wordt er gestart met de verduurzaming van het gemeentehuis. In juni/juli/augustus 2020 wordt er gestart met het opwaarderen van de werktuigbouwkundige installatie. Tevens zal er na de renovatie van het dak in 2020 zonnepanelen worden aangebracht als alternatieve energiebron. De bouwkundige aanpassingen zullen uitgevoerd worden eind 2020 en in 2021 worden afgewerkt.

Investeringsprognose 2021 – 2025

Tabel 6.3. Investeringsprognose overhead

Investeringsprognose 2021 - 2025									
Prg nr.	Nr.	Omschrijving	Status	Invest. bedrag 2021	Invest. bedrag 2022	Invest. bedrag 2023	Invest. bedrag 2024	Invest. bedrag 2025	Econ. / Maatsch. nut
		Gemeentehuis							
O	72	Meubilair gemeentehuis	Doorgeschoven van 2020	335.188					Econ.
		Totaal Gemeentehuis		335.188	-	-	-	-	
		ICT: vervanging hardware							
O	73	Discussie-installatie	Ongewijzigd	30.226					Econ.
O	74	2e Discussie-installatie	Ongewijzigd	21.662					Econ.
O	75	Mobile geluidsinstallatie	Ongewijzigd	10.075					Econ.
O	76	Presentatieschermen (vaste tbv raadzaal & draagbare)	Ongewijzigd	22.670					Econ.
O	77	Tablets Raad	Ongewijzigd		28.967				Econ.
O	78	Scanners	Ongewijzigd		12.594				Econ.
O	79	Smartboards	Ongewijzigd		10.075				Econ.
O	80	AO-printer (omg.verg)	Ongewijzigd			25.188			Econ.
O	81	Tablets medewerkers & college	Ongewijzigd				30.226		Econ.
		Totaal ICT: vervanging hardware		84.633	51.636	25.188	30.226	-	
		ICT: vervanging software							
O	82	SmartDocuments (sjablonen)	Ongewijzigd	16.121					Econ.
O	83	JCC klantbegeleidingssysteem	Ongewijzigd	30.226					Econ.
O	84	Personeelsinformatiesysteem	Ongewijzigd	35.264					Econ.
O	85	Centraal contentmanagementsysteem/website intergr.	Ongewijzigd	138.537					Econ.
O	86	Zaaksysteem (Mid-office) & DMS fase 1	Ongewijzigd	285.259					Econ.
O	87	CMS (sitemanager 3 VIP-totaal)	Ongewijzigd	37.783					Econ.
O	88	Vastgoed infosysteem (GIS)	Doorgeschoven van 2020	125.741					Econ.
O	89	Inrichting bedrijvenloket	Doorgeschoven van 2020	20.000					Econ.
O	90	Implementatie M.O. berichtenbox	Doorgeschoven van 2020	10.000					Econ.
O	91	impl M.O. lp.zkn	Doorgeschoven van 2020	15.000					Econ.
O	92	Sportaccommodaties HTA	Doorgeschoven van 2020	15.113					Econ.
O	93	Gegevensmagazijn /-makelaar	Doorgeschoven van 2020	70.528					Econ.
O	94	Modernisering GBA (basisregistratie personen)	Doorgeschoven van 2020	180.000					Econ.

O	95	Icontrol (metadatamanager, DSP)	Doorgeschoven van 2020	17.128					Econ.
O	96	Workflows (WMS)	Ongewijzigd		26.196				Econ.
O	97	Planon (incl. helpdesk)	Ongewijzigd		40.302				Econ.
O	98	DMS fase 2	Ongewijzigd		120.905				Econ.
O	99	DSP/ ZTC	Ongewijzigd		30.226				Econ.
O	100	Softwarepakket Welzijn (Centric GWS 4 ALL)	Ongewijzigd		67.169				Econ.
O	101	Vastgoed-informatiesysteem (GIS)	Ongewijzigd			125.741			Econ.
O	102	n/wro/DURP	Ongewijzigd			30.554			Econ.
O	103	Klachten registratie (prevent)	Ongewijzigd			28.211			Econ.
O	104	Procesbeschrijvingen (workflow)	Ongewijzigd			70.528			Econ.
O	105	Implementatie Omgevingsvergunning via zaaksysteem	Ongewijzigd			25.000			Econ.
O	106	Vervanging technische infrastructuur	Ongewijzigd				178.334		Econ.
O	107	Softwarepakket CiVision Middelen (incl Web-publishing)	Ongewijzigd				131.484		Econ.
O	108	Sportaccommodaties HTA	Ongewijzigd				15.113		Econ.
O	109	TIM (tijdregistratie)	Ongewijzigd				25.188		Econ.
O	110	Gegevensmagazijn/ gegevensmakelaar	Ongewijzigd				70.528		Econ.
O	111	Softwarepakket Burgerzaken Cipers	Ongewijzigd				70.528		Econ.
O	112	Implementatie Generieke Digitale Infrastructuur	Ongewijzigd				50.000		Econ.
O	113	Implementatie Generieke Digitale Infrastructuur	Ongewijzigd				50.000		Econ.
O	114	Modernisering GBA (Basisregistratie Personen)	Ongewijzigd				180.000		Econ.
		Totaal I&A Software		996.699	284.798	280.034	771.175	-	

Totaal Overhead	1.416.521	336.434	305.222	801.401	0	

Toelichting

Gemeentehuis

72. Meubilair gemeentehuis

In 2019 is er een pilot geweest voor een nieuwe inrichtingsconcept. Hierbij zijn er negen test werkplekken geplaatst waarbij aan alle collega's is gevraagd om hier van gebruik te maken en een vragenlijst in te vullen. Met de uitkomsten van deze pilot en het advies van een externe adviseur wordt er in 2020 gekeken hoe we het gehele gemeentehuis anders kunnen gaan inrichtingen. Planning hierbij is om eind 2020 de aanbesteding te hebben afgerond waarna de daadwerkelijke levering van het meubilair in 2021 plaatsvindt.

ICT: vervanging hardware

73. Discussie-installatie

In 2021 is de discussie installatie in de raadzaal economisch afgeschreven voor dit moment is deze technisch nog niet afgeschreven. In de loop van 2021 zal gekeken worden of deze aan vervanging toe is.

74. 2e Discussie-installatie

In 2021 is 2de discussie installatie economisch afgeschreven. In de loop van 2021 zal gekeken of deze vervangen moet worden.

75. Mobile geluidsinstallatie

In 2021 is de mobile geluidsinstallatie economisch afgeschreven voor dit moment is deze technisch nog niet afgeschreven. In de loop van 2021 zal gekeken worden of deze aan vervanging toe is.

76. Presentatieschermen (vaste tbv raadzaal & draagbare)

In het nieuwe huisvestingsplan worden ook de vergaderruimtes meegenomen en zal gekeken worden of er vervanging/uitbreiding nodig is van de huidige apparatuur.

ICT: vervanging software

82. SmartDocuments (sjablonen)

Vervanging van Smart Documents sjablonenprogramma is gekoppeld aan de doorontwikkeling dienstverlening en digitaal werken. Dit zal aan de hand van de prioritering op de projectenkalender in 2021 worden opgestart en nader uitgewerkt.

83. JCC klantbegeleidingssysteem

Het klantbegeleidingsysteem is met de migratie van de software naar Serverpark van Breda geactualiseerd. In relatie tot de verbetering van de dienstverlening zal de doorontwikkeling van het klantcontactcentrum gelijktijdig mee optrekken.

84. Personeelsinformatiesysteem

Vanuit de vervangingscyclus zou de component van de salarisadministratie in 2021 vervangen moeten worden. Het huidige systeem is in samenwerking met 14 andere regiogemeente aanbesteed. In 2021 wordt overleg gevoerd met deze regiogemeenten hoe dit op te pakken.

85. Centraal contentmanagementsysteem/website intergr.

Dit betreft een periodiek vervanging van het Content Mangement Systeem van de gemeentelijke website. Bij goed functioneren zou nog gebruik gemaakt kunnen worden van 2x een verlengingsperiode van 1 jaar. Echter door Verplichte

upgrade noodzaak van het onderliggende besuringssoftware (Drupal) wordt in 2021 een nieuwe aanbesteding voorbereid, zo mogelijk in samenwerking met gemeente Breda

86. Zaaksysteem (Mid-office) & DMS fase 1

Dit krediet betreft de initiële opzet van het Document Management Systeem. De vervanging zal in het kader van de verbetering van dienstverlening en bedrijfsvoering de basisvormen en worden samengevoegd met de uitvoering van het verbeterplan doorontwikkeling Informatievoorziening, welke in 2021 zal worden opgepakt

87. CMS (sitemanager 3 VIP-totaal)

Dit is de vervanging van een later uitbreiding op de software van de gemeentelijke website (84) deze kredieten samenvoegen en in 2021 opnieuw aanbesteden.

88. Vastgoed infosysteem (GIS)

Vervanging van de Geografische informatiesystemen is opgenomen in de projectenkalender voor 2021. Om tot vervanging/aanpassing te komen wordt in 2021 eerst een beleidsplan geschreven ten behoeve van de doorontwikkeling van de GIS omgeving.

89. Inrichting bedrijvenloket

Inrichting bedrijven loket kan in samspraak met ontwikkeling Mijn overheid worden opgepakt en uitgevoerd Deze onderwerpen make tesamen onderdeel uit van de doorontwikkeling van dienstverlening. De uitwerking zal in 2021 aan de hand van de prioritering op de projecten kalender worden uitgevoerd.

90. Implementatie M.O. berichtenbox

Mijn Overheid (berichtenbox en lopende zaken) maken onderdeel uit van de doorontwikkeling van dienstverlening. De uitwerking zal in 2021 aan de hand van de prioritering op de projecten kalender worden uitgevoerd.

91. Implementatie M.O. lopende zaken

Mijn Overheid (berichtenbox en lopende zaken) maken onderdeel uit van de doorontwikkeling van dienstverlening. De uitwerking zal in 2021 aan de hand van de prioritering op de projecten kalender worden uitgevoerd.

92. sportaccommodaties HTA

De vervanging van de software voor planning en beheer van sportaccommodaties is op de projectkalender geplaatst voorlopig gepland om in 2021 op te pakken. Door prioritering van de onderwerpen op projectkalender zal aangegeven kunnen worden welk moment het meest geschikt is om de vervanging of aanpassing uit te voeren.

93. Gegevensmagazijn /-makelaar

Na het opstellen van het Geografisch informatiebeleidsplan kan worden bepaald op welke wijze de huidige gegevensmakelaarsfunctie zal moeten worden aangepast.

94. Modernisering GBA (basisregistratie personen)

De ontwikkeling van het landelijke project modernisering GBA is stop gezet. Dat wil niet zeggen dat er in het geheel niets ontwikkeld wordt. De huidige leveranciers van de software voor deze basisregistratie ontwikkelen nog wel door zodat de dienstsverlening van burgerzaken producten verbeterd kan worden. In 2021 wordt in samenhang met de gemeentelijke doorontwikkeling op gebied van dienstverlening bepaald hoe dit verbetertraject vorm te geven.

95. Icontrol (metadatamanager, DSP)
Vervanging van I-controller is gekoppeld aan de doorontwikkeling van dienstverlening en digitaal werken. Dit zal aan de hand van de prioritering op de projectenkalender in 2021 worden opgestart en nader uitgewerkt.

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze risicoparagraaf geven we inzicht in ontwikkelingen of gebeurtenissen die een bedreiging (kunnen) vormen voor het realiseren van de beleidsdoelstellingen uit de begroting 2020. Of de financiering daarvan. We staan stil bij de nu bekende risico's en daarbinnen de 10 grootste risico's. Daarna geven we een beeld van het financieel effect van het optreden van de risico's en het weerstandsvermogen dat nodig is om dat financieel effect af te dekken.

Inventarisatie van de risico's

Risicokaart

Drimmelen heeft van 62 ontwikkelingen of gebeurtenissen vastgesteld dat zij bedreigend (kunnen) zijn voor de doelrealisatie uit de begroting 2020. De kans dat deze risico's optreden is verschillend. En ook in het financieel gevolg van dat optreden verschillen de risico's van elkaar.

Tabel 1: risicospreiding naar kans en financieel gevolg

Gevolg					
x > € 500.000	3	1	2		
€ 250.000 < x < € 500.000	2	4	1	3	
€ 100.000 < x < € 250.000	1	2	3	4	
€ 25.000 < x < € 100.000	4	4	6	5	2
x < € 25.000	5		4	2	2
Geen financiële gevolgen			1	1	
	10%	30%	50%	70%	90% Kans

Het merendeel van de risico's (37) bevindt zich in de 'veilige', groene zone. De kans dat deze risico's optreden in combinatie met het financieel gevolg dat dan veroorzaakt wordt is relatief beperkt. De andere risico's (25) vallen in de oranje categorie. De kans dat deze risico's zich voor gaan doen is wat groter en ook het effect zal in dat geval negatiever zijn.

Op dit moment is ingeschat dat zich geen gebeurtenissen of ontwikkelingen in de zwaarste, rode categorie voor gaan doen. Het gaat dan om risico's waarvan de kans op het ontstaan minimaal 70% is en de schade in dat geval minimaal € 250.000 per gebeurtenis is.

Grootste risico's

De geïdentificeerde risico's zijn gerangschikt op de mate waarin een risico invloed heeft op het totale risicoprofiel van de gemeente Drimmelen. Daarvan zijn de tien grootste risico's afgeleid.

Tabel 2: risico top 10

Risico top 10					bedragen x € 1.000	
Progr.	2020 VJN	2020 BG	2019 JRR		Kans	Invloed
3	1	1	*	Dijkverzwaring van de Mark	50%	9,04%
2	2	*	1	Nadelige gevolgen klimaatverandering. Overstromingen, wateroverlast, droogte en hitte.	50%	9,01%
4	3	6	6	Taak jeugdzorg kan niet binnen budget uitgevoerd worden.	70%	7,06%
4	4	3	2	Overschrijding krediet renovatie zwembaden	70%	6,71%
4	5	5	4	Activering verleende garantstelling voor nieuwbouw stichting de Wijngaerd	30%	5,41%
4	6	7	7	Aanzuigende werking van het abonnementstarief voor eigen bijdragen Wmo	70%	4,95%
4	7	2	-	Taak Hulp bij het Huishouden kan niet uitgevoerd worden binnen budget.	70%	4,62%
4	8	-	-	Decentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang leidt tot extra invoeringskosten.	70%	3,99%
4	9	4	3	Hogere bijdrage aan vereffening bezittingen en schulden jeugdzorgaanbieder Juzt	85%	3,78%
4	10	*	*	Budgetoverschrijding nieuwbouw BS De Stuifhoek in 2023	70%	3,34%

Een nieuw geïdentificeerd risico betreft de nadelige gevolgen van de klimaatveranderingen zoals het optreden van overstromingen, wateroverlast en langdurige perioden van droogte en hitte. Gebeurtenissen die voor schade aan particuliere en gemeentelijke eigendommen kan zorgen. Dit risico is overigens wel opgenomen in de jaarstukken 2019.
Een ander nieuw risico is een overschrijding van het budget dat vrijgemaakt wordt voor de nieuwbouw van basisschool De Stuifhoek in 2023.
Het risico dat de (door)decentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang tot extra uitvoeringskosten kan leiden behoorde in de begroting nog niet tot de top 10.
Voor de uitbraak van COVID-19 geldt dat het financieel effect van zekere gebeurtenissen en ontwikkelingen in de voorliggende Voorjaarsnota is verwerkt. Het financieel effect van onzekere gebeurtenissen en ontwikkelingen is als risico aangemerkt en maakt dus deel uit van deze risicoparagraaf maar behoort niet tot de top 10. Te denken valt aan een hogere gemeentelijke bijdrage aan de GGD en het compenseren van ondernemers die leerlingen naar scholen vervoeren.

Financieel effect

Met het optreden van de tien grootste risico's loopt Drimmelen in financiële zin een risico van € 4.950.000 (begroting € 4.746.000). Voor het financieel afdekken van het gelijktijdig optreden van álle risico's is een bedrag van € 14.694.000 nodig (begroting € 11.578.000).
Verder is het voor 90% zeker dat alle risico's afgedekt kunnen worden met een bedrag van € 3.757.000 (begroting € 2.797.000). Dit zekerheidspercentage van 90% is leidend in het risicomanagement van de gemeente Drimmelen

Weerstandscapaciteit

Het bovenstaande betekent dat het risicoprofiel van de gemeente in zekere mate is verzwaard ten opzichte van de begroting 2020. Bij 90% zekerheid dat alle risico's gelijktijdig op zullen treden is nu een weerstandscapaciteit van € 3.757.000 nodig.
De beschikbare weerstandscapaciteit is begroot op € 16.207.000. Het weerstandsratio (beschikbare weerstandscapaciteit versus benodigde weerstandscapaciteit) bedraagt dan 4,31. Begroot is een weerstandsratio van 5,79. Zoals uit de volgende tabel blijkt laat een ratio van 4,31 zich nog altijd als uitstekend kwalificeren.
Tabel 3: categorisering weerstandsratio

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

In het managen van haar risico's streeft Drimmelen een weerstandsratio van minimaal 1 met de kwalificatie voldoende na.

Bijlagen

1. Begrotingswijziging

1. Begrotingswijziging

In onderstaand overzicht zijn de negatieve bedragen per saldo lagere uitgaven dan begroot (dus voordelen) en zijn de positieve bedragen per saldo hogere uitgaven (dus nadelen). De tabel is een soort van recapitulatie van de afwijkingen zoals vermeld in de programma's.

Programma's		Saldo lasten en baten				
		2020	2021	2022	2023	2024
1.	Burger en bestuur	133.659-	58.182-	40.728-	16.102-	16.102-
2.	Openbare ruimte	911.117-	523.885-	444.382-	415.141-	384.274-
3.	Ruimte, wonen en economie	920.191	286.956	216.345	216.979	217.251
4.	Sociaal Domein	1.316.199	939.348	968.738	1.128.869	1.024.908
O.	Overhead	328.578	44.198	22.900	18.633-	16.714-
	Algemene dekkingsmiddelen / bedrijfsvoering	193.396-	591.432-	1.030.898-	564.956-	192.492-
	Reserves	1.890.011-	219.287-	193.858-	303.501-	303.501-
	Totaal generaal programma's - Saldo	**563.216-**	**122.284-**	**501.884-**	**27.515**	**329.076**

2. Investeringsprognose 2021 - 2025

2. Investeringsprognose 2021 - 2025

In de vastgestelde begroting 2020 e.v. zijn de kapitaallasten van de investeringsprognose opgenomen.
Door allerlei oorzaken kunnen de investeringen zijn aangepast. Te denken valt aan: aangepaste ramingen (indexeringen), ramingen zijn concreter gemaakt (o.b.v. voortschrijdend inzicht), investeringen vanuit lopend jaar 2020 zijn doorgeschoven (om diverse redenen) e.d.
In de tabellen is in de kolom “Status” aangegeven of dat de investeringen ongewijzigd zijn (ten opzichte van eerder vastgestelde prognose), nieuw zijn opgenomen of het aanpassingen betreft qua ramingen hetzij verschuivingen in de tijd.
De financiële effecten van deze mutaties en de toelichtingen zijn -indien van toepassing- op ieder afzonderlijk programma toegelicht. Deze investeringsprognose vervangt de reeds vastgestelde uit de programmabegroting.

Investeringsprognose 2021 - 2025									
Prg nr.	Nr.	Omschrijving	Status	Invest. bedrag 2021	Invest. bedrag 2022	Invest. bedrag 2023	Invest. bedrag 2024	Invest. bedrag 2025	Econ. / Maatsch. nut
		Thema Wegen en verkeer							
2	1	Kwaliteitsverbetering Oude Haven Drimmelen: d. Biesboschweg	Ongewijzigd	200.000					Maatsch.
2	2	Aanbrengen brug de Schans	Ongewijzigd	100.000					Maatsch.
2	3	Gladheidbestrijding faecaliënzuiger	Ongewijzigd		16.500				Econ.
2	4	Sneeuwploeg (2 stuks)	Ongewijzigd			16.000			Econ.
2	5	Aanhangstrooier	Ongewijzigd				40.000		Econ.
2	6	Haven Terheijden: vervanging beschoeiing	Doorgeschoven van 2020	60.000					Maatsch.
2	7	Aansluiting Zoutendijk - Hh'dijk (uitvoering)	Doorgeschoven van 2020	500.000					Maatsch.
2	8	Drimmelenseweg-Sluizeweg Made (uitvoering)	Doorgeschoven van 2020	760.000					Maatsch.
2	9	Verkeersveilig Zeggelaan (minimale variant) (uitvoering)	Doorgeschoven van 2020	835.000					Maatsch.
2	10	Wegen: Rode loper route 2021	Doorgeschoven van 2020	200.000					Maatsch.
2	11	Vervanging openbare verlichting 2021	Nieuw opgenomen	233.500					Maatsch.
2	12	Vervanging openbare verlichting 2022	Nieuw opgenomen		215.000				Maatsch.
2	13	Vervanging openbare verlichting 2023	Nieuw opgenomen			215.000			Maatsch.
2	14	Vervanging openbare verlichting 2024	Nieuw opgenomen				215.000		Maatsch.
2	15	Vervanging openbare verlichting 2025	Nieuw opgenomen					215.000	Maatsch.
2	16	Wegen: Dahliastraat (wegvak Haagstraat-Witteweg) / Schetsenakkerstraat	Nieuw opgenomen	250.000					Maatsch.
2	17	Wegen / rehabiliatie 2021 (inclusief Witteweg)	Nieuw opgenomen	467.000					Maatsch.
2	18	Wegen / rehabiliatie 2022	Nieuw opgenomen		202.000				Maatsch.
2	19	Wegen / rehabiliatie 2023	Nieuw opgenomen			202.000			Maatsch.
2	20	Wegen / rehabiliatie 2024	Nieuw opgenomen				202.000		Maatsch.

2	21	Wegen / rehabiliatie 2025	Nieuw opgenomen					202.000	Maatsch.
		Totaal thema Wegen en verkeer		***3.605.500***	***433.500***	***433.000***	***457.000***	***417.000***	
		Thema Groen en speelvoorzieningen							
2	22	Renovatie openbaar groen 2021	Nieuw opgenomen	145.000					Maatsch.
2	23	Renovatie openbaar groen 2022	Nieuw opgenomen		115.000				Maatsch.
2	24	Renovatie openbaar groen 2023	Nieuw opgenomen			115.000			Maatsch.
2	25	Renovatie openbaar groen 2024	Nieuw opgenomen				115.000		Maatsch.
2	26	Renovatie openbaar groen 2025	Nieuw opgenomen					115.000	Maatsch.
		Totaal thema Groen en speelvoorzieningen		***145.000***	***115.000***	***115.000***	***115.000***	***115.000***	
		Thema Water							
2	27	Maatregelen kern Made: uitvoering (Stationsstraat): vervanging	Nieuw opgenomen			370.400			Econ.
		Maatregelen kern Made: uitvoering (Stationsstraat): ambitieniveau				466.200			Econ.
2	28	Maatregelen kern Made uitvoering (Nachtegaalstraat): vervanging	Nieuw opgenomen	727.000					Econ.
		Maatregelen kern Made uitvoering (Nachtegaalstraat): ambitieniveau		120.200					
2	29	Maatregelen kern Lage Zwaluwe: uitvoering (Griendwerkerstraat): vervanging	Nieuw opgenomen	905.000					Econ.
		Maatregelen kern Lage Zwaluwe: uitvoering (Griendwerkerstraat): ambitieniveau		277.500					
2	30	Maatregelen kern Made (Schoolstraat en Dreef): vervanging	Nieuw opgenomen			754.000			Econ.
		Maatregelen kern Made (Schoolstraat en Dreef): ambitieniveau				34.200			Econ.
2	31	Maatregelen kern Made: voorbereiding (Fresia- / Geraniumstraat e.o.)	Nieuw opgenomen			100.000			Econ.
2	32	Maatregelen kern Made: uitvoering (Fresia- / Geraniumstraat e.o.): vervanging	Nieuw opgenomen				2.351.200		Econ.

		Maatregelen kern Made: uitvoering (Fresia- / Geraniumstraat e.o.): ambitieniveau					194.100		
2	33	Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen (uitvoering)	Nieuw opgenomen	270.000					Econ.
2	34	Maatregelen kern Made (Plukmadestraat)	Nieuw opgenomen					208.656	Econ.
2	35	Maatregelen kern Made (de Gijster)	Nieuw opgenomen			196.000			Econ.
2	36	Maatregelen kern Made (Patronaatstraat / Lucia Eijckenstraat)	Nieuw opgenomen			645.120			Econ.
2	37	Maatregelen kern Made (Meidoornlaan / Hoefkenstraat)	Nieuw opgenomen			857.808			Econ.
2	38	Maatregelen kern Wagenberg (Gomarusstraat e.o.)	Nieuw opgenomen			470.400			Econ.
2	39	Maatregelen kern Terheijden: voorbereiding (Molenstraat)	Nieuw opgenomen	100.000					Econ.
2	40	Maatregelen kern Terheijden: uitvoering (Molenstraat): vervanging	Nieuw opgenomen		1.200.000				Econ.
		Maatregelen kern Terheijden: uitvoering (Molenstraat): ambitieniveau			150.000				Econ.
2	41	Maatregelen kern Hooge Zwaluwe (overstort / Zwaluwseweg)	Nieuw opgenomen				440.858		Econ.
2	42	Maatregelen kern Hooge Zwaluwe: voorbereiding (onder langs dijken)	Nieuw opgenomen				100.000		Econ.
2	43	Maatregelen kern Terheijden (tracé A studie / gemaalcapaciteit / Ravendal)	Nieuw opgenomen				98.560		Econ.
2	44	Maatregelen kern Drimmelen (overstort Amer / Kuipershoek)	Nieuw opgenomen				376.320		Econ.
2	45	Rioolontstopper	Nieuw opgenomen				60.000		Econ.
2	46	Maatregelen kern Hooge Zwaluwe: uitvoering (onder langs dijken / Spoorstr.)	Nieuw opgenomen					1.641.214	Econ.
2	47	Maatregelen kern Made (Den Deel)	Nieuw opgenomen					185.472	Econ.
2	48	Maatregelen kern Made (Adelstraat / Wilgenstraat)	Nieuw opgenomen					167.328	Econ.
2	49	Realiseren overstort Vierendeelstr. Incl toevoerleid.door Pr.polderst. (amb.niveau)	Nieuw opgenomen					430.000	Econ.
		Totaal thema Water		***2.399.700***	***1.350.000***	***3.894.128***	***3.621.038***	***2.632.670***	

		Totaal Programma 2. Openbare ruimte		**6.150.200**	**1.898.500**	**4.442.128**	**4.193.038**	**3.164.670**	
		Thema Versterken economische structuur							
3	50	Vervanging stroomkasten	Nieuw opgenomen	150.000					Econ.
		Totaal thema Versterken economische structuur		***150.000***	***-***	***-***	***-***	***-***	
		Totaal Programma 3. Ruimte, wonen en economie		**150.000**	**0**	**0**	**0**	**0**	
		Thema Sport en bewegen							
4	51	Renovatie toplaag grasveld A de Schietberg	Nieuw opgenomen	12.000					Maatsch.
4	52	Renovatie toplaag grasveld B Heesterbosch	Nieuw opgenomen	12.000					Maatsch.
4	53	Renovatie toplaag grasveld A Moerbos	Nieuw opgenomen			54.000			Maatsch.
4	54	Renovatie toplaag inclusief drainage grasveld D Kwarrenhoek	Nieuw opgenomen			54.000			Maatsch.
4	55	Vervanging beregeningsinstallatie de Schietberg	Nieuw opgenomen				70.000		Maatsch.
4	56	Renovatie toplaag grasveld A Ruitersvaart	Nieuw opgenomen					41.000	Maatsch.
4	57	Vervangen 3 kunststof banen Tennis Ruitersvaart	Nieuw opgenomen		76.500				Maatsch.
4	58	Renovatie toplaag kunstgrasveld Kwarrenhoek	Nieuw opgenomen					200.000	Maatsch.
		Totaal thema Sport en bewegen		***24.000***	***76.500***	***108.000***	***70.000***	***241.000***	
		Totaal Programma 4. Sociaal domein		**24.000**	**76.500**	**108.000**	**70.000**	**241.000**	

Investeringsprognose 2021 - 2025									
Prg nr.	**Nr.**	**Omschrijving**	**Status**	**Invest. bedrag 2021**	**Invest. bedrag 2022**	**Invest. bedrag 2023**	**Invest. bedrag 2024**	**Invest. bedrag 2025**	**Econ. / Maatsch. nut**
		Tractie en gereedschappen							
B	59	Pickups (3 stuks)	Ongewijzigd	128.461					Econ.
B	60	Bus enkelcabine	Ongewijzigd	45.339					Econ.
B	61	Bedrijfswagen Boa	Ongewijzigd	50.377					Econ.

B	62	Bestelauto	Ongewijzigd	30.226					Econ.
B	63	Snipperkar	Doorgeschoven van 2021			20.151			Econ.
B	64	Hakselaar	Doorgeschoven van 2021			35.264			Econ.
B	65	Bestelauto	Ongewijzigd		30.226				Econ.
B	66	Aanhangkar	Ongewijzigd		6.045				Econ.
B	67	Containers	Ongewijzigd		22.670				Econ.
B	68	Tractor	Raming aangepast			65.000			Econ.
B	69	Bus met laadkraan (3 stuks)	Ongewijzigd				166.244		Econ.
B	70	Containers (2 stuks)	Ongewijzigd				40.302		Econ.
B	71	Zwerfvuilwagen (2 stuks)	Nieuw opgenomen					95.000	Econ.
		Totaal Tractie en gereedschappen		254.404	58.941	120.415	206.545	95.000	
		Totaal Bedrijfsvoering		**254.404**	**58.941**	**120.415**	**206.545**	**95.000**	
		Gemeentehuis							
O	72	Meubilair gemeentehuis	Doorgeschoven van 2020	335.188					Econ.
		Totaal Gemeentehuis		335.188	-	-	-	-	
		ICT: vervanging hardware							
O	73	Discussie-installatie	Ongewijzigd	30.226					Econ.
O	74	2e Discussie-installatie	Ongewijzigd	21.662					Econ.
O	75	Mobile geluidsinstallatie	Ongewijzigd	10.075					Econ.
O	76	Presentatieschermen (vaste tbv raadzaal & draagbare)	Ongewijzigd	22.670					Econ.
O	77	Tablets Raad	Ongewijzigd		28.967				Econ.
O	78	Scanners	Ongewijzigd		12.594				Econ.
O	79	Smartboards	Ongewijzigd		10.075				Econ.
O	80	AO-printer (omg.verg)	Ongewijzigd			25.188			Econ.
O	81	Tablets medewerkers & college	Ongewijzigd				30.226		Econ.
		Totaal ICT: vervanging hardware		84.633	51.636	25.188	30.226	-	
		ICT: vervanging software							

O	82	SmartDocuments (sjablonen)	Ongewijzigd	16.121					Econ.
O	83	JCC klantbegeleidingssysteem	Ongewijzigd	30.226					Econ.
O	84	Personeelsinformatiesysteem	Ongewijzigd	35.264					Econ.
O	85	Centraal contentmanagementsysteem/ website intergr.	Ongewijzigd	138.537					Econ.
O	86	Zaaksysteem (Mid-office) & DMS fase 1	Ongewijzigd	285.259					Econ.
O	87	CMS (sitemanager 3 VIP-totaal)	Ongewijzigd	37.783					Econ.
O	88	Vastgoed infosysteem (GIS)	Doorgeschoven van 2020	125.741					Econ.
O	89	Inrichting bedrijvenloket	Doorgeschoven van 2020	20.000					Econ.
O	90	Implementatie M.O. berichtenbox	Doorgeschoven van 2020	10.000					Econ.
O	91	impl M.O. lp.zkn	Doorgeschoven van 2020	15.000					Econ.
O	92	Sportaccommodaties HTA	Doorgeschoven van 2020	15.113					Econ.
O	93	Gegevensmagazijn /-makelaar	Doorgeschoven van 2020	70.528					Econ.
O	94	Modernisering GBA (basisregistratie personen)	Doorgeschoven van 2020	180.000					Econ.
O	95	Icontrol (metadatamanager, DSP)	Doorgeschoven van 2020	17.128					Econ.
O	96	Workflows (WMS)	Ongewijzigd		26.196				Econ.
O	97	Planon (incl. helpdesk)	Ongewijzigd		40.302				Econ.
O	98	DMS fase 2	Ongewijzigd		120.905				Econ.
O	99	DSP/ ZTC	Ongewijzigd		30.226				Econ.
O	100	Softwarepakket Welzijn (Centric GWS 4 ALL)	Ongewijzigd		67.169				Econ.
O	101	Vastgoed-informatiesysteem (GIS)	Ongewijzigd			125.741			Econ.
O	102	n/wro/DURP	Ongewijzigd			30.554			Econ.

O	103	Klachten registratie (prevent)	Ongewijzigd			28.211			Econ.
O	104	Procesbeschrijvingen (workflow)	Ongewijzigd			70.528			Econ.
O	105	Implementatie Omgevingsvergunning via zaaksysteem	Ongewijzigd			25.000			Econ.
O	106	Vervanging technische infrastructuur	Ongewijzigd				178.334		Econ.
O	107	Softwarepakket CiVision Middelen (incl Web-publishing)	Ongewijzigd				131.484		Econ.
O	108	Sportaccommodaties HTA	Ongewijzigd				15.113		Econ.
O	109	TIM (tijdregistratie)	Ongewijzigd				25.188		Econ.
O	110	Gegevensmagazijn/ gegevensmakelaar	Ongewijzigd				70.528		Econ.
O	111	Softwarepakket Burgerzaken Cipers	Ongewijzigd				70.528		Econ.
O	112	Implementatie Generieke Digitale Infrastructuur	Ongewijzigd				50.000		Econ.
O	113	Implementatie Generieke Digitale Infrastructuur	Ongewijzigd				50.000		Econ.
O	114	Modernisering GBA (Basisregistratie Personen)	Ongewijzigd				180.000		Econ.
		Totaal I&A Software		996.699	284.798	280.034	771.175	-	
		Totaal Overhead		**1.416.521**	**336.434**	**305.222**	**801.401**	**0**	
		Totaal Vervangingsinvesteringen		**7.995.124**	**2.370.375**	**4.975.765**	**5.270.985**	**3.500.670**	